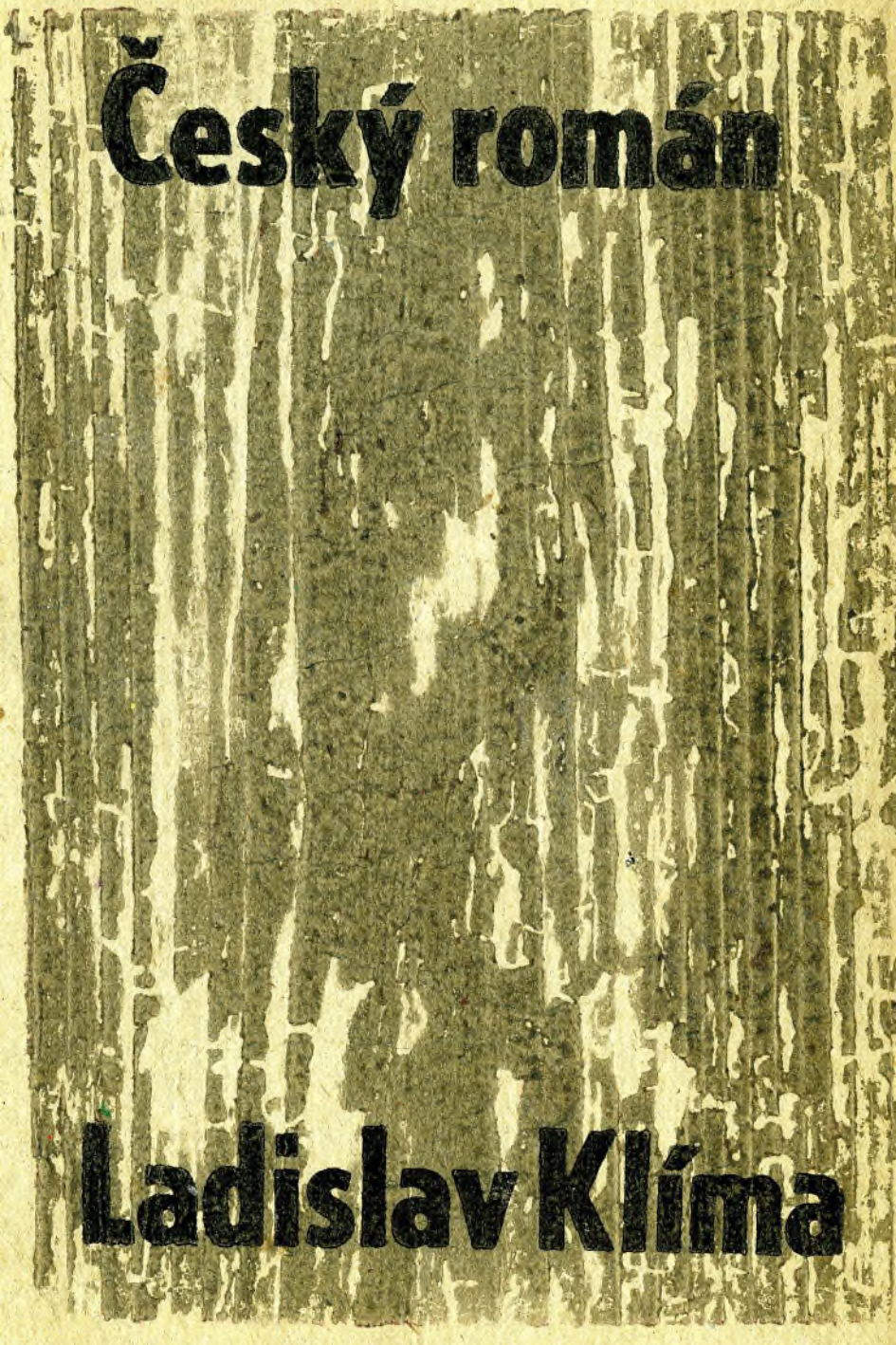
Český román

Ladislav Klíma

Ladislav Klíma

Český román

Ladislav

KLÍMA

ČESKÝ ROMÁN

Český román vznikl jako většina Klímových beletristických prací v letech 1906 - 1909. Jde ovšem spíše o "antiromán", o specificky klímovský literární útvar, programově porušující klasickou románovou stavbu i syžetové zvyklosti. O některých zásadách Klímovy poetiky se čtenář může ostatně použít v ukázce z textu románu, kde Irena a Olga román hodnotí. Od jiných Klímových próz se však Český román přece poněkud liší, můžeme-li soudit z fragmentů, jež unikly autorovým ničivým zásahům. Je méně fantastický, nekupí hrůzné depresivní situace a neuší-vá tolik obvyklého napětí mezi snem a skuteč-ností, mezi iluzí a realitou, jež jsou podle Klímovy filosofie ekvivalentní. Je to zřejmě dáno původním aktuálně politickým nádětem románu, který je také v Klímově beletrii výjimkou, i když dílčí politické exkurzy a narážky jsou naopak v jeho textech poměrně časté. Původně zamýšlená konfrontace ideál-ního souboru Českých ctností, doplněných Klímovými postuláty vznešenosti a suverenity, s malomě̊šťáckými nectnostmi a přísemnostmi malých českých Slovíčků poznamenala stavbu románu natolik, že "sevně ovšem hraje v ní politika první roli" (dopis Chalupnému, 4.9. 1910). Součástí tohoto plánu jsou proto také

časté groteskně satirické scény přecházející až v buffonády a situační komiku. Touto vrstvou prolíná ovšem jiná, podstatnější, která je společná všem Klímovým prózám, a tak "čím dál tím víc vystupují v popředí ženy a filosofické otázky". O několik let později charakterizuje Klíma román takto: "... Stále víc pozvedá se z bahna 'konvenčnosti', stále bláznivější a divočejší se stává; z Volného v chrámě kapitole ... stává se embryo Din. Kapitola ta ... je plivnutím na vše, co se zvalo literaturou; upřílišněno namnoze, příliš široké a ne zcela zdařené, ale všude interesantní." (Dopis A. Fidlerovi, 16.11.1918)

Z původního rozsáhlého textu se uchovala jen malá část čítající asi 150 rukopisných stran (120 - pozn.Š.). Z toho souvislou pasáž (60 str.) tvoří fragment kapitoly, o níž se Klíma zmiňuje, zbytek jsou několikastránkové úryvky z různých částí románu, jejichž chronologii lze jen v hrubých rysech odhadnout. Rovněž děj románu je prakticky nemožné rekonstruovat. O hlavním hrdinovi dr. Volném víme asi tolik, že byl úspěšným politikem a poslancem za národní stranu do té doby, než začal uplatňovat své

"výstřední" názory o vyšším poslání svého národa a o nutnosti upevnit jeho rozbředlý charakter. V tom okamžiku ztratil důvěru své strany a potom se i veřejné mínění nenávistně obrátilo proti němu a jeho rodině. Rozhodl se tedy, že půjde za svým cílem sám, zúčtoval totálně s ideologií i morálkou své společnosti a své rozhodnutí stvrzuje absolutně suverénním jednáním. Touto cestou ho následují jen jeho dvě dcery Olga a Irena, jež se dobrovolně stanou také jeho milenkami, kdežto manželka Marie se jeví jako pokrytecká ochránkyně tradičních hodnot. V četných diskusích a monolozích těchto postav se řeší, jak je to u Klímy obvyklé, nejrůznější problémy a nemilosrdně se rozdávají políčky obecnému vkusu.

Josef Zumr
(Orientace, 1967/č. 3)

1. fragment

"Protože však nízkost, lživost vládne, může se státi, že se idealista, t.j. pravdivý v tomto čistém světě nemůže hned tak dobře vyznat a že je relativně neskutečný, zatím co absolutně je skutečnost sama, - bylo nám ctí, pane kolego!..."

"Tak jak se im to líbilo, pane Plátěnej?" tázal se koloniální obchodník střižního. "Krásný, že jo?"

"To se vajs, pane Rozinka! Moc hezký, že to dál nejde! Bylo to, abych tak řek, slovo za slovem! Inu řečník! A mluvil vážně, víme? Vážně a učeně, že to dál nejde!"

"To maj pravdu, vážně! Ani ednou nekouk do notýsku! Tak to taky má bejt, co pa je za řečníka, kerej kouká do notýsku?"

"To se vajs na plavajs, já to furt říkám: dobrý řečníci nám hold schází a nic inýho. Dybysme měli enom dvacet takovejch, dobře by to s náma stálo, že by to dál nešlo!"

"Řečník jako víno! A ta jeho slečna, jak se im líbila? Hezká, co?"

"Nu nořek bych akorát, ja ňáká divná člověk se jí zrovna bojí, já bych jí nechtěl ani zadarmo. Ale," jal se Plátěný šeptat, "všimli si, jak se na něho furt tak zkoušeně dívala jako na modlu, jak mu taky ruce

mačkala? Tak je to přece jenom asi pravda ..."

"Inu, inu není šprochu..., nám do toho nic není, ale podruhý in řeknu vo tom něco víc. Nu hlavní je, že je dobrej politik a národovec, dneska nebudu moct ani spát, furt budu na ty jeho slova pomejšlet, von dovede v člověku probudit vlastenectví, - jo, dou nejtru na veteránskej? Já du!"

"To se vaje na plavaje, že já taky! Už dneska mají to tam vyšterírovaný, že to dál nejde, koupili si vobraz císařo pána, moc krásnej — ".

"Hej! počkají přeci na mně, pane Veletrh! Počkaj přeci! Rád bych taky vod nich slyšel ousudek vo tý řeči!" dohánět řezník domkáře.

"Můj ousudek, pan Darmosmrad? Inu dobrý, moc dobrý, něco tentočky! Snom že nom tomu dvakrát nerozuměl!"

"Já nas rozuměl všecko. Vědí, kerej byl smysel toho? že dyž sme malej národ, musíme vynikat v knihách a uměních a to je svatá pravda, já rozuměl všecko. Vojáky nemáme, tak si musíme dělat vojsko ze spisovatelích, malířích, herečích, virtuosních a profesorích, který nám pórem dobydou samostatnost. Jenom co budou v každý Zlá-

maný Lhotě měšťanky, kerý nám vychovají velký muže, potom holt budem mít gulturu, před kerou se Englendří musí skovat. - To já zas ne, já rozuměl všecko!"

"Jo, íčko, tomu taky rozumím! Knihy, to sou tentočky pokrok - tentočky. Ičko tomu teprva rozumím, ale bylo to tak zdělaný a moudrý, že sem tomu nerozuměl, ale bylo to všecko pravda. Enom že by se takový schůze měli dělat častějc, aby se hloupýmu lidu vytříbil mozek. Ale von mluvil pořád vo ňáký síle, pane Darmosmrad?"

"Nu to je jednoduchý, pane Volotrk! To už Havlíček povídal ‚naše heslo poctivost a síla', - tak to viděj! Ale mluvme vo věci, pane sousede! Mně je to, vědí, docela jedno, já jenom k vůli nim se vo to beru, aby jim kšeft neušel. Tak kuli přidám, vosum kulí, že jo? Plácněme si hned!

"Ba ne, sousede! Patnáct, ináč ne! Řači ji zakopám, takovej sem já trucovitej člověk!"

"Rozmyslej si to, ať jich to potom nemrzí! Je to kráva jako koza a vědí, mně nic nenabulíkujou!"

"A íčko zaseje já im něco povím: už viděli kozu, kerá by měla štyry metráky? A chcípla nadmutím, na to můžu umřít, bůh

je můj svědek!"

"Komu to povídaj? Za jakýho trulanta starýho Darmošmrda mají? Kdyby byla chcípla nedmutím, měla by modrý fleky a vyrážku po celý kůži? Budu jí muset nakopat, s tím taky počítaj! Ale maso vod ní zdraví neškodí, nechaj si to říct vode mně, zkušenýho a poctivýho člověka ... Moje barva červená a ..."

"Jo, ale doktoři říkají, že to škodí, tak sou skromnej, když je to nakázaný!"

"Doktoři tomu nerozumí, doktoři sou vod toho, aby lidi uzdravovali, a tomu rozumí, to jim neberu. Ale dobytku rozumím zasejc já, protože sem vod něho! Já to dělám enom z lásky k nim, pane Veletrk, nikdo inej by jí vod nich nekoupil a vosum koulí není k zahození."

"To nejni, ale v tom se nejlej, že jí žádnej nechce. Dneska byli u mně tři přespolní řezníci, pámbů ví, jak se to mohli dozvědět, má stará povídala, že si to nedovede jináč vyložit, než že jako supové zčechlinu z dálky větří. Ředitel z Říkovic dával mně už patnáct kulí a enom z lásky k nim sem mu to nedal, bůh je můj svědek!"

"Patnáct že im dával? Nebavěj nás! Ale aby viděli, že sem lord, dám im devět" - -

Tklivě se milující sousedé shodli se konečně bratrsky na dvanácti zlatých, ale teprve následující den, když Darmosmrad Volotrka třikrát ještě navštívil a dvakrát rozhorleně opustil.

"Tak co's říkal tomu blafání, Vendo?" ptal se mladý dělník zamračené, přímé tváře staršího, tichého a zamyšleného ...

"Jendo, nečekej bych, že to bylo blafání. Sem dobrej demokrat, ale ten doktor mluvil tak ňák, bylo v tom něco - vyššího, dyž to coš vědět!"

" - - - v tom bylo!" bručel jaksi nejistě Jenda. "Samý slova u těch buržoá a nic dovopravdy, žádná spravedlnost!"

"Von je taky demokrat! Povídal, že lid je lepší, mužnější, rovnější než stádo vzdělanců a chátra boháčů! Něco tak silnýho nemá ani Právo Lidu kuráž nám říct, - a je to pravda!"

"Je" připustil Jenda, žřejmě zamyšlen... "Ale víš, proč to povídal? Chce na ten lep chytat dělnictvo, aby ho napřezrok volilo! Nic než faleš u tý buržoázie! A slyšel si, co ešte povídal? Doufejme, že nás bohové uvrhnou do utrpení. Jo, to řek, takovej nesmysl! Řekni, esli to není řeč vod blázna!"

"Já b ych zase řek, že ne! Von to ňák vyložil, nyčky už nevím jak, ale dyš to povídal, tak sem v tom žádnej nesmysl neviděl. Byla to sakramenská řeč, to teprva cítí člověk, jak je hloupej!"

"A ne! Blafání a bláznovství to bylo! Dej si pozor, Vendo, že příde brzy do blázince, povídá se vo ňom beztoho, že je divnej a vejstřední ... Ať žije všeobecný hlasovací právo!" houkl v průjezdě.

"Pánové!" připojil se k nim zmíněný již mladík s brejlemi, "odpusťte, že vyrušuji! Ubíraje se v patách vašich sledoval jsem nitky rozpravy vaší a vidím se nucena prohlásiti, že nikterak nemohu se ztotožniti s názorem, že pan poslanec blafal. Prosím: moje jmě jest Jan Tupý, abiturient. Rád pěstuji styk s lidem, můžeť se vzdělanec i zde přiučiti."

"Těší nás!" řekl tiše Venda; Jenda však zamračil se ještě víc...

"Zajisté že neblafal, pánové! správně: netlachal. Jeho výkon byl velice lepý, jak ze strany jazykové, hlavně syntaktické, tak slohové, tak kompoziční a myšlenkové. Stil jeho oplývá metaforami, metonymiemi, synekdochami, hyperbolami a všemožnými řečnickými figurami..."

"I nechají si to pro sebe!" zvolal Venda. "Na nás sou z jejich učenosti krátkej!"

"Ó nikterak, pánové, nikterak! Řeč páně poslancova byla velmi lepá a možno by dobře bylo sestaviti z ní chrii. A víte-li pak, co mi se z ní nejlépe zalíbilo? Genitiv ´nebezpečenstev´! Jestiť velkou vadou říkati ´nebezpečí´ místo ´nebezpečenství´, nic není mi z té míry proti duši, jako ohavné slovo ono ..."

"A já, mladej pane!" řekl Venda, "myslím, že to všecko sou samý vedlejší věci a hlavní že je smysl tý řeči. Furt mně ty názory nejdou z hlavy..."

"Že s ním ceš mluvit, s troubou!" zahučel Jenda.

"Buď zdvořilejší, Jenda! Dyk ti nic neudál!"

"Nic, jenom, že se mně zdvíhá žaludek, dyž takový lidi slyším klábosit. To je jeden z těch moderních zdělanců, vo kerejch doktor vopravdu moudře mluvil. Já sem sprostej, hloupej chlap, ale mám v sobě aspoň krev a třebas myslím špatně, přeci myslím, ale tendle učenej pán má v žílách jenom vodu nebo syrovátku nebo syrovej bílek a v hlavě nic než co mu tám kantoří nacpali, jako se

epe slámu do zaječí kůže!"

"Na to nebudu odpovídati, podotýkaje pouze, že mluva vaše přeplněna jest na výsost nesprávnostmi, tak např. bylo vám říci: 'nemá v hlavě n i č e h o ' geneti-"

"I dou už jednou - - - -, vono Honza jeden!" houkl Jenda.

"Milerád bych tam šel, kdyby to nebylo nemožno a smyslu prosto!" odtrumfl Tupý vítězoslavně; "a moje jmě jest sice Jan, nikdy však Honza - -"

"Ať žije sociálaí demokracie!" nařval Jenda, že vedle stojící kůň vzepjal se na zadní nohy.

"Chovám, pánové, všechnu úctu pro sociální demokratii: mít slovo toto původ svůj v řeckém kratos, kratóóó - - "

Další přehlušilo v sluchu našem bručení písaře:

"Jeden, dva, tři, čtyři,
mám pod nosem sluneční chmýří.
Mám na pysku bujné chmýří,
jeden, dva tři čtyři." -

III.

Hlavní organ strany Volného referoval o jeho řeči jen těmito slovy:

"Poslanec Dr. Volný mluvil půl druhé hodiny s vervou osvědčeného řečníka. Akcentoval nejvíce, aby národ náš byl silný, hrdinný. Řeč jeho byla hlučně aplaudována." - V témže čísle přinesl doslovné znění řeči jiného poslance, jakých se týdně prosloví tucet, na prvých dvou ohromných stranách.

Ale jinde vzbudila sensaci: vždyť čelný člen strany v národě nejmocnější "vpadl jí do týla", nepřímo sice, ale za to však nadmíru ostře, - a tu, jak přirozeno, snažily se rivalisující strany "vytlouci z toho kapitálek".

Organ mladých, radikálních stran napsal, uvedl velmi tendenčně obsah řeči, všech skoro ostrých, karakterictických hran zbavené, toto:

"Projev nadmíru pozoruhodný, zvláště jevící se v něm prudkou nelibostí nad politikou strany, jejíž intimity pan řečník dobře zná... Ač ztrácí se chvílemi v ideologii, duchaplné sice, ale cizí praktické politice, nemůže mu nikdo upřít velké seriosnosti, pravým vlastenectvím prova nuté. - - Ale hlavní zůstává, že tento

myslící politik poznal, že oportunismus, "positivismus" strany jeho je zkázou pro národ; jádro řeči, zbavené theoretické skořápky, jest dosažista: jen hrdinná s í l a v boji o české s t á t n í p r á v o přivodí nám lepší budoucnost..."

Sociálně demokratický: "Řeč tato jest nám jen novým dokladem, v jakém bahně topí se mordlka buržoasie. Řečník, zajisté nadaný a poctivě smýšlející, ale z pravé cesty zbloudilý, jehož neodsuzujeme, ale litujeme, má odvahu, má odvahu hlásat nadvládu národů, války, omezování svobody atd. atd. - Jen spásné učení Marxovo zabezpečuje budoucnost Čechů tím, že odstraňuje nepřátelství mezi národy; jen ono přinese lidstvu štěstí ve spojení s mravností a humanitou."

Katolický: "Jest nám odporno dotýkat se hnusné špíny, která z hanebného tohoto projevu, lépe řečeno extraktu všech myšlenkových stok, hnojů a záchodů hustě kape. Fuj! Fuj! Fuj! - Řeč tato je strašným důkazem, do jakých bahnišť hanby a zlotřilosti musí vésti nevíra v Boha a jeho církev. Smrady z ní (z řeči té) vystupující zrovna mortalně mluví lépe než všechny argumenty. Kdo může bráti ji /řeč tu/ vážně, je zralý, nechceme říci pro špi-

haus, ale pro bláznec nebo ústav pro blbce."

Volný byl teď ve výborné náladě. Byl si dobře vědom, jak směšně lhostejno jest, co děláme. Mezi jeho zhostěním se dualismu a pokračováním v činnosti nebyl rozpor; rozhodnutí pro "absolutní" a tout prix, ale také odhodlání k chytré praktičnosti jen kondicionelní; prvé bylo rázu čiře internálního, zkoušením síly vůle, která však, jak se domníval, nebyl v rozporu s vlastní jeho přirozeností.

Zhostiv se dosavadní polovičatosti cítil se teprve teď svorným s sebou, sám sebou a permanentní, sladký mír hřál mu sebevědomou duši. Nenávist a pronásledování jsou mnohem snesitelnější, než posměch a hanba: Volnému bylo teď jakoby ze smrdutého bahna, pobyv chvíli na teplém slunci, vešel do studeného, ale osvěžujícího jezera. Snad byl v náladě jeho, exaltované, různé, neohrožené a klidné i element desperace; ale přes to cítil se šťastným.

Když se ke konci května vrátil z třetí schůze, sevřela jeji Irena, plačíc, oběma rukama a zlíbala mu ránu na líci. Ale hned po té zpřísněla její tajemně, zvětle jako dennice se lesknoucí tváří:

"Řekni mně teď, člověče: je možno, aby byl filosof vlastencem? Jak má srovnat se zdravým rozumem, že ty, zvíře jen hvězdami se krmící, jsi zároveň stádná ovce, to jest vlastenecká prase?"

"Což jím jsem?"

"Že nejsi? Tak jsi komediant!"

"Komedianty jsme, drahoušku, ve styku s lidmi stále a výhradně: každou sekundu musíme se přetvařovat. - Vlastní vlastenectví je čirý, nepochybující, prostoduchý cit, nemyslitelný u duchů značně složitých. Máme množství pocitů lásce k národu příbuzných, ale jsou to membra disjecta. Trocha zděděných instinktů, něco aklimatisace, něco ješitnosti, něco autosugesce a lži, - a hlavně je celý můj patriotismus luxus inteligence."

"Pěkné věci to na tebe slyším, nezdaro! A k vůli mně trojčíš?"

"Příliš hloupá otázka, děvčátko! Jen z nepatrné části k vůli mně, hlavně k vůli

sobě. Jednám vlastenecky z téhož důvodu proč bavím se tímto míčem: hraju si. A pak oddělávám si tím kurs aeternity. Nepracuju na národě, pracuju na Aeternitě, kterou jedině miluju."

"Je to hezká holka, ta Eternita, že na ní vydržíš věčné pracovat?"

"Zas tak hloupé! Rozumí se, že je v ní obsažena krása všech minulých a budoucích žen a nad to něco ještě trochu krásnějšího, než je tvé zapáchavě menstruující pohlaví. Marš odtud!" A vynal tužku a papír.

"Ještě něco, zaprodanče německý! Ty máš tedy ten hnusný národ český přece jen trochu rád, ale to je vyššího ducha nedůstojno: ten právě to, co je mu nejbližší, vlastní n e n á v i d í . Já na př. ze všeho nejvíce nenávidím své rodné město a Čechy, své bratry, sestry a rodiče."

"Tento fenomen vyskytuje se vskutku u nejsamostatnějších mužů. Ale ty, kejklířko, kruť se jak chceš, jsi jen hodně sladká ženská limonáda, rozplýváš se láskou stále jako cukr. Olze bych to už spíš věřil..."

"Osle!" zvolala plačtivě a udeřila jej. "Já nejsem o nic menší muž než Olga, rozumíš?"

"Ale ona má, dceruško, přec jen větší

clitoris!"

"Jak to můžeš říkat? Tak ty snad s ní přec jen - ? ty nerudo! A není to pravda, - leda o 3 mm. A byla bych ráda, kdyby jej měla hodně velký, abys se něco dozvěděl!"

"K tribadii nebo sapphismu?"

"K obojímu! - Ostatně povídám to jen tak..., - že se tomu můžeš smát! Ty nemáš smysl pro nic vznešeného, subtilnějšího, ty jen pro národní hovězinky! Ty jsi in sexualibus jako zvíře, nebo se jen takovým děláš, protože jednoduchá zvířeckost in sexualibus patří k dobrému mravu. Já zas mám v sobě všechny možné "perversity" a i takové, o nichž se Krafft-Ebingovi nesnilo. Kdo má trochu fantasie v těle, musí být každé t.zv. perversnosti schopen, blbé, nazírání vulgu odpovídající slovo! Nil humanum atd. Ti idiotští psychiatři! na jakých idiotech konali svá studia, že tak ostře rozlišují "normalnost" a "perversnost"? Já jsem docela normální, t.j. zvířecká, a zároveň absolutně perversní, t.j. lidská; jen perversnost je člověka důstojna. Každý duch perversnosti umím v sobě objevit a kdybych jej trochu pěstila, stal by se u mne manií. Nedávno učila jsem se zbožňovat mužské boty a kdybych se v tom měsíc

cvičila, líbala bych pak u vytržení třeba botu, kterou ošklivý panek Plichtů rozšlápl dnes na ulici lejno. - Být královnou, umučila bych denně aspoň tři krásné dívky a jinochy. - Kočkat se, dávno již byla bych si vzala za muže tygra nebo panthera. - Žena jest inkarnovaný flagelantismus, masochismus, exhibicionismus. - A nekrofilie teprve, to je něco krásného! Kdyby tak Olinka zemřela a jakou rozkoší teprve líbala bych jí studené tělíčko, - ale Ježíš Maria! Jupitere, nedopusť tomu! tutéž hodinu letěla bych za ní do ráje Muhamedova! - Často sním o navštěvujícím mne mrtvém milenci, trochu mrtvolně vonícím, tak delikátně - "

"Nebyla's dnes bita?" přerušil ji Volný.

Ale dívka, nevšímajíc si otcovy poznámky, se zápalem pokračovala:

"Žena jest něco nekonečně jemnějšího, tedy křehkého, stlačeného. Ale až se vzpřímí, pak nastanou dívy na nebi. Vy to čucháte, vy obletujete nás toužebně jako prašivé mouchy světlo - ale my se na vás vyseremo - my máme vás rády jen jako prostředek abychom měly děti z pouhé chlípné a jisté vštípené něhy, kterou máme k tomu, kdo dovede bahno lépe lokat než my - kdo nás chrání. Kde mně

se něco na mužích líbilo, bylo to něco kontrarerního mužskosti: jemnost, ženskost, krása, tajemnost, vznešenost ... Vaši velcí lidé? Třeba Shakespeare atd. Nejlepší Caesar. - Také Kristus, Lazar ... Vůbec ze všeho nejpeší katolická dogmata. Idea boha - ty se šklebíš? Já to řekla schválně, bulíku! Nechápeš, že příčinou celé té nekonečné mizerie lidstva je, že jste dosud vládu a kulturu v pachtu měli jen vy, chlapi blbí.[1] - Ale o původním tematu. Tak - tak - no krátce se ti na egosolismus vyseru. Předně proto, že je tak šosácký; za druhé, že není nic pěkný, lákávý, cenný: nejen krásnější, ale i vznešenější než celá majestátnost té pusté doktriny je, daji-li si v zablesknutí neskonalé lásky dvě duše slib, že půjdou pospolu věčností, a přetékají-li mysticky vskutku v sebe, jako od sebe oddělené kloky na břehu řeky, když voda vysoko stoupne. A za třetí: je to k čertu! myšlenka pro člověka? vždyť vede neomylně k šílenství! A teď povím, proč na tom hajzlu jen náramně opatrně obcházím egosolismus jako pes na zemi spícího vandráka, který má přes prsa položenou sukovitou hůl. Tedy byly časy, kdy jevil se mi egosolismus jako nesmírné, velebné horstvo daleko na obzoru, hvězd se

dotýkající ... Zdálo se mně hned, že má podobu strašného draka spícího - a čím dél, tím více byla mně tato podobnost nápadnou...; ale že by to byl drak, j e n drak, to jsem nevěděla. Oh! lákalo mne to strašné horstvo magicky! vzala jsem vandrůcku hůl a putovala k němu, stále rostoucímu, stále hroznivěji hřímajícímu ... Konečně dělil mne od úpatí jeho jen les; vešla jsem, strašná masa zmizela mně z očí... Odpoledne uzavřelo, když šídnoucími stromy prosvítkovala ocelově modrá masa jako stuhlé moře k nebi vyhypřující. Zajatý strach mne ovíval, - více a více - když tu náhle s rachotem, jako když milion lokomotiv zasupá, udeřil mne horký pekelný proud vzduchu, že jsem se zapotácela; vzala jsem nohy na ramena a utíkala nazpět. - Onoho odpoledne totiž přemýšlela jsem, v smutné náladě, o egoismu - vše mne tísnilo - konečně .....

a náhle z čista jasna ovanula mne tajemná, nejasná, mocná hrůza. Bylo to tušení, ale tak silné, že jsem se delší dobu pak pohledu na strašné horstvo vyhýbala. Ale pak jsem si řekla: blbost! to nebyl dech draka, to mohl být výbuch prachárny nebo čert ví co darebného, - člověk se někdy tak škandalně mýlí - přemítaje, pova-

žuje elektrické světlo za večernicí. A znovu a znovu vábilo mne sladce féerické horstvo, až jsem zase vzala vandráckou hůl.. Bylo smavé ráno, když zase žídnoucími stromy probleskovala - teď tak vesele, ne nebezpečně, azurová hmota. - Došla jsem na kraj lesa - akrev mně zmrzla: sotva kilometr přede mnou ležela strašlivá dračí hlava, vysoká jako Montblank!.. A zavřené oči, velké jako jezera, se náhle otevřely, otevřela se držka až k nebi a počala se rychle pohybovat ke mně - já v šílené hrůze utekla nazpět do lesa a to mne zachránilo - jenkrát, ještě trochu v polosnu, představila jsem si jasně a radostně v posteli, co vlastně jsem, je-li egosolismus pravdou. Po několika velmi jasných myšlenkách - když před lesem viděla jsem horstvo nejmohutnějším, nastalo na chvíli tajemné ztišení - ale mezitím v podvědomí nastalo největší přiblížení - pak ještě dvě, tři, polozastřené myšlenky - a náhle vyvstala v strašné jasnosti, v strašlivé hrůze myšlenka: Jsem ve skutečnosti nepředstavitelně hrůzný metafysický netvor, příšerný hermafrodit mezi Něčím a Ničím, hrůznou čerností obklopený, sám hrůznější než ona, - samojediný - samojediný - jen ve společnosti své šílené

hrůzností. - Hanebné mluvení![2] Jen jednou pohlédla jsem do podobné propasti šílené hrůzy, když jasně spatřila jsem večer za zelenými dveřmi do kuchyně, bílou tvář tety, na mne hledící, před týdnem nemrtvou. Já naříkala, vyskočila z postele, ač bylo teprve devět hodin ráno, - běhala sem tam, abych nezešílela, strčila hlavu do škopku, plakala ... vždi do prdele s takovým učením.[3] Myšlenka egocelismu je už podtatam svou šílenstvím, - je nesnesitelná za všech okolností; a bohu! Čeho vědět pravdu o kosmogonii? Byl kdysi bůh: jediné roztříštění světa v nesčetná já, nepřekonatelným propastím oddělená, nýbrž jediné nesmírné ego - za jaké ty se považuješ; tento bůh když představil si jednou s celou jasností, čím je, byl hrůzou toho roztržen[4] na decilliony malých ego - ale již šílený: zešílel v ten okamžik - a proto jsou všechny částky jeho šílené - proto tento svět tak rozumně vypadá. Filosofové byli velmi moudří, že se této informální myšlenky[5] stranili. Kdo ji hlásá, je nějakou kat exochen! Vítězníku, pravil Nemáš dost na tom, že podědil jsi mně sklonností k šílenství - toho nejhroznějšího, co jest - bože! kdyby mne podobné myšlenky měly po smrti permanentně napadat - ne, ne! všechna filosofie není nic proti tomu, to

pochop s celým svým božím sebevědomím! - ne, ty snažíš se, jak můžeš, abys mne uvedl v šílenství co nejdříve! Na př. tvá pan-realizace: stát se všemi škrkavkami, které jsou, byly a budou, - které, jako celý 'zevní svět', jsou ti jen poučením, čím budeš nebo jsi byl.. - to je - pryč, myšlenko, ať se nezbláznim! A nejhorší je, že tato věc je pravděpodobna, - odpovídá nesmírnému, strašnému karakteru světa a je psychickou, kausalní nutností... - Oh! mordie, jak bych plakala! jak černý je svět - beznadějné vše, protože intelekt je tam 6) Oh! mne šimrá v nose, pessimismus hlásí se nozdry! Smála bych se a pukla zuřivou bolestí.. Oh - mordie, mordie! já se na všechno vyseru z prdele! (i na můj kontradiktionismus!) Mordie! všechno je mně lhostejné, jen jedno pium desiderium mám: abych byla tak velká, nebo svět tak malý, abych mohla jej celý posrat hovny! Jsou jen dvě vznešené pravdy: stojí sice za hovno, ale přetrvájí lidstvo: První theoretická jest: hovno vím, dvě budu vědět; druhá praktická: vyseru se na všechno, ať mně všechno prdel vylíže! O bože! při těchto posledních slovech pocítila jsem vznešený pocit povýšenosti nade vším - kdybych jej jen dovedla

stále a stále a stále opakovat, byla bych opasena! Jest jasno, že kdyby pravá myšlenka: ať mi prdel vylíže, vyplňovala mne stále, dominovala ve mně, - byla bych Velká Vznešená, ano mimo Jove, ba mnoho než tento nejpretivnější ze všech Olympanů - ale jakk to udělat? kruci prdel? Taková jednoduchá věc, myšlenku relativně tak jednoduchou neumět vyvolat kdy chci?.. - a nedosažitelná? Jsem blbec, že to nedovedu? Stala jsem se blbec, že jsem o to usilovala! Ať se někdo pokusí tuto myšlenku stále 'tutéž', jasně myslit den co den aspoň hodinu - a nepřibližuje-li se za čtvrt roku znuděně idiotství - ať jsem jelen..

Zač k čertu stojím, nedovedu-li myšlenky vskutku kommandovat? musím-li plovat jako blbý trám po proudu samospasitelně instinktivně, jít ve stopách prašivých předků. To ať raději pojdu. Hloubka myšlení vede nutně k šílenství, svědomitost jeho k zblbnutí.. Kdo z lidí následkem svobodného svědomí myšlení zblbnul? Otrocká havěť všechno, všechno! Já zblbla aspoň na polovic. - Dříve myslela jsem, že velmi jasně myslím, teď s náboženou úctou vzhlížím ke každé hokyni. Jen k tomu mohu mít úctu, kdo zblbnul. - Bože! já odporuji si pořád a ani o tom už nevím!

Co se ze mne stalo? Ani kousek pevné půdy! rozbita na maděru bez mravního cítění, bez boha! co slovo, to hovno - a hrůza mne ze mne pojímá - i každá má druhá, třetí myšlenka z týče se hovna! Skopče, co jsi to ze mne udělal? Úškrť mne! Proč jsi mne neposlal do přísného kláštera, kde bych tři hodiny denně musela se modlit? Já - já - nu krátce polib mně prdel, zypáku svinský! Ať mně v prdeli kaktus vyroste, budu-li ještě někdy přemýšlet! A ty, nech také myšlení, radím ti upřímně, nech egosolismus. Odstěhuješ se teď do Itálie, najmeš si domek blíže Říma, budeš pěstovat cibuli a chytat na lodce okouny nebo sjezdíš automobilem Italii - a je-li ti nutno myslet, prostuduj důkladně třeba magnetismus, vezmi si za úkol rozřešit problem severní záře, bude to hračka pro přírodovědeckou kapacitu. Nebo prostuduj některého bacila, náhodou poznáš, že chcípá vlivem kratois moci, nebo seser serum nějaké, - a ostatek přenech penězům, které vymačkáme z lidské blbosti; budeš prohlášen za dobrodince lidského pokolení atd. Chlape, co chceš? vyvrať si z kořene zákon o identitě - -

2. fragment

"Odvrzem morální pokrytectví a tichošlápství! Pravá ctnost bytuje vždy jen vedle překypující síly, t.j. velkého egoismu, síla vždy jen vedle d r a v o s t i ! Nebojme se přiznat, že nejsme hodným národem, že chceme moc a vládu: pravá síla nemusí lhát, protože nemusí se ničeho obávat mimo neznávání sebe sebou.

Odvrzem státnickou rozmyslnost: nic není h l o u p ě j š í h o . Velká, nevyzpytatelná moudrost tají se v irracionálních affektech: 'že tak často svatý hlas srdce neposlouchámeí' jak dí Goethe. Neboť v irracionálním světě je 'nerozum' skutečností, tedy rozumem! Jen pak myslíme dobře, myslíme-li srdcem. Myšlení srdcem zove se v politice radikalismem, 'katastrofalní politikou'; oppositum její jest jen politika babská.

Pěstujeme tělocvik, ale nedomnívejme se bláznivě, že nás obrodí. Cvičme se desetkrát méně na hrazdě, desetkrát více ve střelbě, jízdě na koni a všem praktickém, neumělém tělocviku, který tělo v š e s t r a n n ě zoceluje a vychovává k ideálnímu vojínu; tak činili stále Sparťané a Římané; to bylo zajisté též intencí Tyršovou. Mohli bychom postavit do pole i půl druhého milionu mužů; půl druhého milionu nadšených vojínů, vede-

ných velkým vojevůdcem: jste si plně vědomi, co to znamená?...

Končím. Stavím národ svůj na strašné Herakleovo rozcestí: z d e srázná stezka do závratných, ledových, vznešených, pádem hrozících výšin, - zde blátivá sice, ale široká silnice dolů a dolů, do bahna, v němž se konečně udusíme. Volme rychle! Těžké, osudné doby kvačí strašně blíž a blíže, která rozhodnou konečně definitivně o znaší budoucnosti. Propaseme-li tentokrát příležitost využít utrpení, jež se na nás svalí, - nevrátí se asi nikdy již a bohové zemdlí v přízni své k nám ... Volme rychle! Brzy nic již nezastaví naše stále rychlejší řícení se dolů! A kdyby jen malinká jiskérka naděje plála, že můžeme dojíti velkého cíle, který vám před očima stavím; kdyby nejmenší jen, sotva viditelný zárodek vznešenosti v nás byl skryt; kdyby třeba kynula nám budoucnost ne tak černá, jak jsem ji vylíčil, - kdybychom k měli dokonce jistou velmi spokojenou šťastnou existenci.. - : pes byl by každý Čech, který by nerozhodl se pro strádání plnou vznešenost, který by nevynaložil všechnu sílu na to, aby jiskérku onu pomohl rozdmýchat ve strašný, svatý požár. T í m j e d i n ý m jest učení mé ú p l n ě

d o k á z á n o ; to jediné postačilo by zcela, aby národ český rozhodl se pro cestu, kterou mu ukazuje, - má-li ovšem trochu cti a smyslu pro vyšší v těle!" ...

Většina tleskala oním nuceným potleskem, který je trapnější a urážlivější než sykot. V mnohých tvářích applaudujících jevil se posměch, na všech skoro únava a mrzutost; druhou polovici řeči provázelo ustavičné zívání a odkašlávání ... Olga, i dnes přítomná, byla hněvem a studem bledá a viditelně se chvěla.

"Je to lůza, tatínku! Ničemu, ale ničemu neporozuměla, - hleď ty odporné, blbě se šklebící larvy tam! Ach! přece se jen mýlíme, - Čech není schopen vznešeného!"...

"Přiznej se, dítě, že ti na tom mnoho nezáleží!"

"- Nu - přiznám se! mnoho ne! Záleží mně hlavně na tvých činech. Ale ponekud přece, upřímně, - věř mně to!"

"Věřím, jsi vždy neobyčejně upřímná. Pak jsi nejlepší z českých žen: ostatním nezáleží na národu vlastně pranic; není dnes vlastenců mezi muži, tím méně mezi ženami. Ale na těchto lidech záleží mně též velmi málo. Padne-li jen tisící díl myšlenek a citů mých na půdu úrodnou, jsem prozatím víc než spokojen. Pomalu, z počátku skoro

nesmutelně klestí si cestu vše veliké. Semí
též cílem mým žiaiti lid vznešenými, - by by
to odpor a bláznovství. Lid je vždy su fond
abscílý, inertní, poslouchající, vznešenost
nutně něco samostatného. Ve schopnosti po-
slušnosti, v žáru slepé oddanosti leží jeho
hodnota, jeho nádherná vznešenost. Buon jsem
snášený, protože nejsem v módě; až se myšlen-
ky náš stanou módní, budu obdivován, zahoří
tyto úklebící se tváře svým slepým poslušným,
ubohým nadšením... Ubožáci! Cítím k nim
soustrast, jako cítí vládnoucí k slepým!..."

"Rozumím ti dobře! Jak jsi vznešený!...
Ano! Snáší se na se tobě, ale sobě, protože
snáší se jen pitoresku obrazu tebe a tvých
myšlenek, který si v pustých svých lebkách
utvořili, který je součástí jejich bídných,
hnusných osob..."

Přihlásil se k slovu doktor Čamara,
jeden z předáků strany, nad níž Velký právě
zvítězil:

"Aby se nařeklo, že strana má vyhýbá se
odpovědi na - nápady velectěného p. předřeč-
níka, chci v krátkosti, - neboť každý zná,
že sermon jeho obšírně diskusse nezasluhuje,
v y v r á t i t jeho monstrosní tvrzení,
kterým neupírám jistého povrchního lesku, -
pseudolesku, který snad by několik lidí

zaslepit, - na štěstí však leda jen nějakého zelenáho, holobradáho sextána.

Předně odporuje sermon tento národnímu programu našemu, učením velkých našich buditelů a vůbec rozumu všech rozmyslných lidí. Jen ctižádostivost je příčinou, že velect. p. doktor přichází se svou troškou do mlýna, - jako bychom neměli nazbyt všelijakých nových myšlenek - a - tento - směrů, - jako by odpovídalo zájmům národa tříštit takto bojovný náš šik, beztoho dosti roztříštěný, že to již ani stupňováno - nu krátce házet jablko sváru - ve sváření se naše hlavy...

Za třetí, - to jest teprve za druhé, nemusím podotýkat, ani vzdálené - uvádět, že strana má zasazuje se vší silou o to, aby národ český stal se co nejrekovnější. Ale jen v obraně, ne v útoku, protože útok jest násilím, nemravností. Pan doktor, dáveje nám za vzor Římany, uvádí - v náš střed - středověk, - to jest - gladiatorské zápasy a - pěstní právo atd. My však jsme křesťané, ano! křesťané, které barbarský ten Řím za nečistý hmyz považoval, a přece, velectění pánové, vidíme, že tento hmyz nad pyšným městem triumfátorů triumfoval a je sídelním svým městem, residencí učinil! Mravnost, ctnost, hodnost, dobráckost jsou našimi

hesly, ne útoky! My chceme se třeba stát, - bude-li možno, - třeba prvním mezi národy, ale jen na poli ducha, ne na poli bitevním, jehož krví zbrocená pusť je špatným vavřínem pro skráň lidumila. Že mohli bychom se stát my, zrnka písku v moři národů, vládci světa, je nápad důstojný šílence. Č, že najde se politik, kdysi seriosní, který může něco takového nahlas se opovážiti - vyříci! Neosobují hás dosti úhlavní vrahové naši, že jsme prý rozpínaví, panovační, zuřiví? A teď, běda! vyskytne se 'politik' český, který jim takřka na dlaň klade hojnou látku - k rozhovorům takovým, který posici naši jen ztěžuje, ba přímo do neštěstí nás uvrhnouti hodlá! "Nenalézám dosti pádných slov, abych plně dal výraz rozhořčení svému, a varuju, důtklivě varuju, před poslouchánim tak nebezpečných frází."

Přihlásil se k slovu místní kovář, známý řečník, a spustil hlasem hromovým:

"Mít pů druhýho milionu vojáků, to je hezký, to uznávám rád, ale nic to není proti Německu, který může jich zvoj postavit proti nám padesát milionů a třebas šedesát a dyby to muselo bejt třebas sto milionů (Ohoi) Kdože? Voni tomu nevěřej? Já im to přinesu třebas černý na bílým, já vím dycky, co po-

vídám. A prosím pana předsedu, abysem nebyl vyrušovanej, protože budu povídat hned moc důležitou věc. My teda proti Němcům nic nepořídíme a esli chceme pořídit, vědí, páni dochtoři, co musíme dělat? aby byl českej národ spasenej? Taky jim to řeknum já spostej muž z lidu! Tak musíme si najít spojence a sice Rusa a potom nemusíme se Němců bát a stříhneme jim na kabát, tak! to bych řek! A vědí, jak to navlíct? Taky řeknu, co bych dělal tajnosti? Náš rakouskej štát musí udělat s carem alianc, - a všechni bude dobře. Až ji uděláme, potom se budou Němcí nás bát utískovat, aby je cár nepraštil přes pazouru, potom bude pro nás nebe, potom nebudeme potřebovat vynikat ani v bitvě ani na poli ducha a kuldury, protože se budeme mít dobře a všechny peníze z celýho štátu pudou do Čech. A dyby se snad Němec přece jenom nechtěl Rusa bát, tak bude mít co dělat s Japoncem, tim starým pitomcem, kerej je íčko s Rusem jedna alianc, tak hold vyjede fůra z Port Arthura, na tý fůře Kanimura a ten rozmlátí Prajzy na cucky! Jenom vo to se jedná, abysme se s cárem dohodli co se toho Balkánu tejče a potom je vo nás postaráno. A aby se to stalo faktům skutek, to záleží na našich dvouch panech dochtorech, kerejm

dávám návrh a přísnou pobídku, aby až budou v delekacích mluvit s císařem pánem, vyložili mu dobře, co sem já povídal a řekli taky, že já sem to povídal, aby to jest udělal s cárem alians, a voni se potom už snadno mezi sebou domluví, protože sou oba moudrý zeměpáni. Tak ještě jednou navrhuju co konec schůze, aby voba poslancí císaři pánu pravdu řekli, na kerou sem já je přived! Tak! Vidějí z toho, že kovář je chytrej ptáček, že sprostej člověk taky něčemu rozumí a třebas víc než všelijakej učenec. "ení muže nad kováře, - na zdar!..."

Zazněl se smíchem spojený potlesk, - nesmělý jaksi, - ale mohutnící, až skoro rázem, stal se vskutku ohlušující; s ním úspěšně závodilo rozjařené hulákání. Náhle propukla živelnou silou lidu vlastní klukovská veselost, dlouho nerada se tající a teď nad nudou vydatně se mstící. "Výborně!" ryčelo to zuřivě,"sláva Břicháčkovi! Ten má za ušima! ten má v nose! To bylo přec něco čupr, něco inčího, než ten flanz Volnýho! Ať žije lešetínský kovář Břicháček! - A něco za cibuli, něco za křen, něco zplatíme, něco zapřem, ty stará kovárno.." Řev byl přehlušen zpěvem. Kovář, štěstím záře, klonil se stále pitvorně na všechny strany jako

automat, - a pak jal se tleskat též. Nový, sluch trhající chechtot a potlesk. Břicháček vystoupil na stůl a jal se bušit se oběma pěstma do prsou, - a pak stehen a zadnice, vyskakuje do výše, jak jen mohl. Tu zmocnilo se davu pravé šílení. Jali se vztekle dupat, sklenicemi zvonit, pěstmi o stoly, židlemi o podlahu mlátit, pískat, hučet, bzučet. Kdosi dal se dovedně do štěkání a hned mnohé k chvályhodnému následování povzbudil: zazněl kozí mekot, koňský řehot, kvičení svině, za nohu z chlívka tažené atd. Mužové padali si ve svatém nadšení v náruče a líbali se, někteří citliví i plakali. A v pozadí strhla se rvačka a applaus o líce: "lumpe mizernej, já že sem ti dlužen, kanálpucre? ty si mně dlužen a s mou ženou se slízáš! tu máš" - "skalní ševče, zloději, vytahuješ mně z kůlny polena a házíš tam s provazem po flaškách.." "cože, ty prase, vyplivni to z držky ještě ednou a uškrtím tě jako svini.." - "pomoc! patrol! lidičky, ten skalní švec mne zabil!..."

Volný, klidný a lehce se usmívajíce, kráčel rychle zástupem; Olga za ním, zamračená, metajíc na všechny strany opovržlivé, zuřivé pohledy jako mladý pardal. Slyšela za sebou:

"Ta vypadá, jako by čerta byla snědla!"

"Ta bejt má, já bych jí dal potěhem pro —, aby z ní zas vyšel!"

"Kuš, ta by tě beze všeho zapíchla, to není tvé řemeslo!"

"Byby za něco stála, nechodila by do frmeslunku!"

"Má bejt po kom, von taky nevypadá nic jako vobyčejnáj, hodnej člověk, spíš jako kovaňol než poslanec."

"Hotovej revolucionář, jako Risaldini a Garibaldi!"

"Ale dyž holt je přeci jenom učenej člověk!"

"Blázen je, ne učenej! Samý nemyslý kecal!"

"Je blbec, pitomej člověk!" -

Připravovali se v hostinském pokoji k ulehnutí. Delší dobu mlčeli. Konečně pravila Olga tiše:

"Jak jinak jsem si vše představovala! Ach! Tobě aklamáci! Jak nízcí a bídní jsou lidé. Třeba s tebou nesouhlasili, třeba učení tvé bylo snad fantastické - : jak mohli by se jen smát a nadávat, kde jedná se o základní problémy národa, kdyby věnovali jen hanebně nesimulovali, že jej milují. Jen pak

kdyby byla všeobecně známa cesta, kterou se musíme ubírat, mohl by jim za jistých okolností smích být odpuštěn; ale dokud tomu tak není, měl by každý, kdo jen nejmenší jiskru vlastenectví v sobě chová, vyslechnout dychtivě i nezdařené názory na českou otázku. Jak bezedně mizerní jsou lidé, když já žena, tak silně to cítím! Co musíš cítit teprve ty!"

"Ne tolik, co ty, drahoušku! Dnes cením i nejnižšího člověka výše, než jsem činil dříve, čím více v poznání pokračujeme, tím jasněji vidíme subjektivnost, afektovanost opovrhování lidmi, - nechceme je už mít podle obrazu svého udělané; tím více chápeme, že 'bídnost' jejich má nejen svou oprávněnost v psychickém veškerenstvu, ale i cenu o sobě: jak blaze jim bylo, když mečeli a štěkali, - a pocit blaženosti je vždy následek j i s t é vnitřní dokonalosti."

"Přec jen muselo ti být hrozně! Tvé vznešené myšlenky, - a ten konec! Tak pokáleny, - ne! nesmím na to myslit! Nedělala bych si z toho mnoho, kdybych necítila s tebou, - ale proč nevyřkl jsi dnes to nejhlavnější a nejoriginálnější?"

"Protože učinilo by mne to hned tak naprosto nemožným, - jak víš, musím myšlenky

své osobně šířit aspoň rok!"

"Ty tedy trváš na tomto i jinak tak divném rozhodnutí i po dnešním večeru? Odpusť, - ale je to bláznovství! Nedocílíš ničeho!"

"Tak rychle pozbyla jsi mysli, ty - jejíž naděje a odvahu musil jsem dříve krotit?"

"Nu jsem jenom žena. - Ale nech si říci, - žena vycítí často víc, než muž vymyslí, - že z toho nic nebude! České vlastenectví? haha! říkat 'my' míní-li se Rakušané. Psovství, psovství, psovství.. Národ ujařmený, pánem svým nejen jako otrok vyssávaný, mrskaný, tupený - ale jemuž plánovitě o život se ukládá - och - kdyby zde byla nejmenší kapka cti, jak museli by repraisentanti jeho, chráněni imunitou, mluvit! Každý nádeník pronáší výroky, za které, jak ví, mohl by být několik let zavřen - a poslanec? Dosud nebylo v parlamentu jediné slovo proneseno, které by mohlo sloužit ke cti českému národu. Nic jiného to vše není, než nejotročtější bagage, která tu kdy byla, z níž leda tři, čtyři lepší lidé nevysvětlitelně povstali, - žebrácká lůza, lichotící se ke všem národům, ktaří se jí smějí. Česká 'obětavost'? Mravní donucení talířem - nebo uveřejňováním jmen

v novinách.. Česká píle? píle vola, píle mamonáře. Česká kultura? spekulace nakladatelů, boj o existenci a boj marnivých individuí, kterým se říká spisovatelé, ješitnost, stupidní zvyklost vědeckých korporací, university všelijakých spekulantů.." Byla bledá a ztěží lapala dech. Ale přes to unášena prodem zklamání, roztrpčenosti zlostně pokračovala: "Ani ve vědě a filosofii nevykonal Čech nic velkého. Umění? za největšího z českých malířů považovaný Mánes je tak cukrkandlový, nemužným že třeba jsem žena, styděla bych se za ty malby, jako bych se styděla, být mužem za soprán nebo ženskou pánev. - A literáti? Dobrovský byl Němec, jak se přiznal; skandál, že Češi považují jej stále za svého. Jungmann bázlivec, Havlíček sice lepší než ostatní buditelé, ale přísně vzato - no - snad - vezmi jej čert! Palacký, Rieger? Mácha - dovednýimitator, jenž dovedl celý národ mystifikovat, že v jeho Máji je skutečná poesie. - Neruda, Čech, Vrchlický, - Machar. Březina -- ač zázrakem - v myšlení a vůli projevuje mnohou úžasnou sílu - je v hloubi duše, instinktů svých poslušnost, prostrace, zlomenost sama, je eflotescencí křesťanství, na štěstí budou mu lidé vždy právě tak málo rozumět, jak

velice jej obdivovat. Všechno naš se Čech zmohl - zemé bahatství, kompromis, opičáctví! Oh! jsem žena, ale vzteken jsem bledla vždy, když jsem četla věci nejlepších českých lidí! Jaké to hodné, dobře vychované děti, vesnáš! Nikdo dosud neměl odvahy tak na př. mluvit, jak já teď mluvím! Každé vzepření proti blbému panujícímu mínění bylo hanebně mizerné! a jsem jista, že nenašel by se v Čechách člověk, který by tomu, co jsem teď řekla, neřekl Chorobná přecitlivělost!..."

"Kdybych ti teď měl, Olgo, na všechny tvé myšlenky - vesnáš pozoruhodné - odpovídat, potřeboval bych k tomu několik hodin. Pravda, že Čech má strašně mnoho ordinérnosti, skutečné špatnosti atd. že co bývá u něho velebeno je z velké části následek mizernosti; ale v každém člověku je v hloubi ušlechtilost a vznešenost; a obé spolupůsobí, třeba nekontrolovatelně, při každém činu, zdánlivě jen zlomkostí vyvozeném. Kořen každé bytosti tkví v metafysickém - je mou "věčnou vůlí". Rozlišovadlem je, jak dovedeme se manifestovat, osamostatnit - stát se do jisté míry i vnějškem, viditelnou vlastností; někde - u J na př. působí sféra mimo dosah kontroly, není prakticky uvědoměna, u Čecha jeví se nejzřetelnější - pro bystré oko - ze

všech národů. Vůbec zdá se, že vznešené je u všech národů stejně silné, - a rozdíl, že spočívá hlavně v tom, jsou-li zde duševní ruce, které dovedou jej vynésti ven. Schopnost u v ě d o m o v á n í s i svých stavů tvoří rozdíl mezi všedním a vysokým člověkem, - mezi zvířetem a člověkem; myslitel je, kdo uvědomuje si ideu, které v ostatních lidech žijí jen temně v temnotě, básníkem, kdo uvědomuje si všechny ty strůny afektové, 'životní'. Odkud vzala bys Olgo své vyšší vlastnosti, kdyby českému národu scházely? Reakcím isolací, bojem proti prostřednosti, po řadu generací trvajícím? To postačí jen částečně. A český národ je proto tak neobyčejně bídný, že je tak neobyčejně vysoký: největší světlo vleče nehlubší stíny. Jeho děsný chaos může být vyvážen jen přítomností něčeho zcela neobyčejného - musí jí být vyvážen. Nejzákladnější vlastnost Čecha je neracionelní výbušnost: prudká, krádká aktivita, která chce si vše najednou odbýt - 'anticipace', jak první postřehl Chalupný český karakter.

---

3. fragment

Ztrápená Olga seděla s Inou na lavičce v parku. Srdečko ji bolelo. Nesmělá láska v něm rašila, ale u povrchního člověka, jakým byl hrabě Hundsgemein nenalezla zasloužené odezvy. Byla sklíčena.

"Zhosti se toho!" radila jí Ina. "Lze si pomoci primitivním způsobem: vyvolej v sobě nějaký vskutku smělý stav, související se skleslostí, jež tě přepadla. Listuj ve svých vzpomínkách - nuže!"

Poslušně semkla Olga obočí... Náhle se vymrštila a vzkřikla:

"Ó jak je to jednoduché! Jde to! jde to! Pryč je bídná, jen zbabělá hyperbolistní malomyslnost: ne důvody, jen zveličující fantasie činila afekt můj tak přesvědčujícím! Pomyslila jsem si jasně: 'každé nezdaří se to, jest jen bezectná zbabělost' - a bleskem vskočilo mně po té do duše: 'co záleží na porážkách, nezdarech!' - A afekt je z kořene vyvrácen! již nikdy nepostaví se na nohy! Jak je mně božsky vznešeně - "

- "A využij rychle svého vítězství: představ si živě některý trapný cit své lásky a zapěj ryhle rozumem! Jaký as? Nu třeba - hleď: Hundsgemein je nízký člověk: zajisté cítila jsi již stud a hnus, že právě ty stala jsi se otrokyní jeho špinavé bytosti - ne?

Nuže teď osvěž v sobě poznovu srdnatost!"

"Již se stalo, - jak snadno zase! Pomyslila jsem si z hloubi, jak krásné je ničeho se nebát, - a jak dobře je to možno, když vše je tak k smíchu lhostejno - "

"A teď rychle!" -

"Já sama jsem v náladě všechno zbourat! Pojď milý stude z hnusu, podívám se ti na zuby, posmívám se ti konečně!.. Ó! ta slast! - mlč! jáse zblázním! ó že nemám křídla!... Pochopila jsem bleskem, jak pitomý je můj stud, - jen nectný, babský předsudek, vždyť děje se přec ve mně vše tak přirozeně, nutně, tedy dobře, svatě, moudře, vždyť není špatného cítění, vše je božské! Slunce je ve mně, ó děkuji ti tisíckrát! A ještě něco jsem pocítila, před i po této myšlence: návratnou, smyslnou rozkoš z tohoto studu, slast z dojemného trpení,-ó! nač bojovat proti utrpení, když je tak krásné -?"

"Této choulostivé otázky zatím nech! Ale nemyslí, že by afekt ten stejně snadno byla přemohla, kdyby se byl v tobě přirozeně sám nevynořil -"

"Lhostejno, jen cvik je nutný! Hlavní je dát myšlení zcela nový, diametrálně rozličný směr, odskočit s násilným sebepřemožením co nejdále od afektu - "

"Bravissimo! A hleď - "

"Dost už toho dnes! Jsem tak šťastna, chci žít, žít - jednat, zbát, velkou se stát - ten krásný volný, bezmezný svět, - nevydržím sedět, - pojďme, - běžme, - honme se!" Táhla sestru s lavice, "Pryč z toho ponurého parku, - musím něco dělat, - nechci teď na nic myslit, - mám strach, abych si to nezkazila, neklesla nazpět, - ale ne! nemůže se to již stát! Vždyť teď vlastně poznala jsem poprvé, co je vysoká statečnost, příliš hluboko vpálily se mně do duše vznešené myšlenky, - zdá se to nemožné již zajít, - ne! ach! Nádherná svatyně síly otevřela se přede mnou, - mám čarovný proutek, jímž každé utrpení proměnit mohu v štěstí, etnest!.. Pojď, pojď, sestřičko, drahoušku!"

A běžíce táhla šťastnou Inu k šeřínům lesíku. "Počkej, zapomněla jsem knížku!..."

"Ach tam tu smeť! Jsou to exkrementy světobolného, hnusného pěvce soustrasti, velenadaného, předdasné zesnulého, - věčet, ne litovat měli by takovou bagage! Rychle - co dnes dělat?.. A již vím! Běžme do Ožralovic k 'Spanilému Hrochu', kde jsem se loni, též na jaře, tak krásně -"

"Ano!" zatleskala Ina. "Tobě bude to svědčit a já jsem příliš šťastna, než abych

se neodvážila, neoslavovala!"

"Hurá! Rychleji! Za půl hodiny tam jsem. - právě bily čtyři, sluníčko je dosud tak vesele vysoko, tři hodiny můžeme tam sedět a ještě za šera jsme doma, - ale Jeníši! Máš peníze? Já mám jen čtyřicet krejcarů -"

" A já sto padesát pět!" vyskla naše Dioti ma a poskočila jako hříbě..

"Ježíšku! Kdes je ukradla?"

"Koukej, koukej!" těšila Ina leskl ým zlatníkem sestře před nosem. "Víš od koho? Od maminky, věř nebo nevěř! A sice pro tebe, aby sis koupila něco k jídlu a máš hned nakázáno co: žunku!"

"Sestřičko, - utečme! schovejme se někam! já nechci ještě umřít, - bude konec světa! Teď teprve, hledíc na ten zlatník, nepochybuji, že stalo se s matkou něco velkého! - Victoria! Každá osm sklenic, - to je zlatý dvacáet, každá patnáct sultánek, - zlatý sedmdesát dva, - a ještě budeme si moci třiadvacetkrát hodit do polyfonu. To bude krása, - my chudinky ženy máme flám ještě radši, než mužští.. Ach! konečně jsme na silnici! Za náře všude, - já tu divnou slast nevydržím, prasknu jako šrapnel! Nejradši bych byla bita, - Jaříčko, nasekej

mně, prosím tě!"

"Tam pod křivým mostem ti naplácám jak si jen budeš přát! - Ale nemluvila jsem dosud o třetím remediu - "

"Nech si je už! Vždyť mám už mozek vyschlý jako Spinoza -"

"To bude dost málo filosofické - "

"Pamatuju už! Jsem svolná, - jen ukaž mně příjemného člověka, který byl by mužem netoliko vousy a kalhotami...!"

"Znáš právníka Malinu, jenž je zde na velikonočních prázdninách?"

"Ne! Právník, - to bude nějaký dobytek.."

"Není právě genie à l'homme ve smyslu Bonapartově také ne, ale je vskutku neobyčejně hezký. Má cosi dívčího, - muž, který to nemá, není nikdy hezký; ale při tom vypadá energicky a velmi živě, - nu roztomilý! Má velké, snivé oči, jemnou, snědě růžovou pleť, - a především, jak se zdá, krásné tělo: taková rozkošná stehýnka.., nosí kratší kabát jako oficíři, ale není vycpaný... Není to sice láska pro nás, ale pěkná hračka k flirtu."

"Ty jej máš ráda, viď! Hrome!, nesmíš, nechci, jsem žárlivá!" A lomcovala Irenou.

"Ale nemám, drahoušku, jen trošičinku, tak smyslně, víš?"

"Hotovo. Namluvím si jej s podmínkou, že ty též!"

"Já hned!" výskla rozumná filosofka, a všechny cévy se v ní zachvěly blahým těšením se. "Vždyť je skandál, že jsem dosud nic nepoznala!"

"Ano, věčná hanba, že jsme dosud panny! - Víš co si uděláme? - Výlet s ním na dva dny do hor! Bude ovšem nutno noclehovat, - to bude romantické, - obě sestry najednou -"

"Ale musíme dbát své cti, Olgo!" děla Ina. "Nesmí to být blíže než os, hodin odtud.. Bože! kdyby se to tak doma dozvěděli!.."

"Tatínek by měl radost, že máme se k světu, a mamě ať mně naseká nebo pukne, - obé je mně jedno! Ó! Toužím po nějakém tajemně zářícím princi z pohádky, po sladkém, něžném hemitheovi, - chci líbat.., a víš, co udělám? Potkáme-li hezkého jinocha, dám mu beze všeho hubičku, - na svou čest!"

"Bude-li krásný, dám mu jí též! V očích ušlechtilého muže žena tím neklesne, naopak - "

"Hleď toho člověka! tam u vozu! Je k nám obrácen zády, ale věřím, že je hodně mladý." A rychle jako jezevčík u polní díry lapala nosem vzduch. "Mé hnusné hadry, ale je-li hezký, políbím jej!"

"Ale ne, nestříčka! Vždyť je jistě z našeho města!"

"Kdo akceptoval znovu život, má se příditi zbabělými, malicherými ohledy? Snižuju se, ale kdo se snižuje, bude svýšen, praví evangelium, netuším ovšem hluboký smysl těchto slov." -

Když byly jen 15 kroků od těsně vedle silnice na poli stojícího vozu, do něhož zapřaženi byli dva volové, otočil se člověk; byl to mravalitý, asi devatenáctiletý výrostek.

"Jó! to je ironie!" vzkřikla Olga. "Mu ale takovou opici člověk hned tak v Evropě neuvidí, ani kdyby do Francie šel! Tlamu má ohromnou jako povědomivost vědeckého názoru na svět, nos rozplácly jako prs osmdesátileté báby, oči blbé jako by byl král, čelo má formu jako u neveresonšte a přec je svraštělé jako tahací harmonika, - posvátný exemplář deformity, dáme si jej do spiritusu, Ino! Ó, jak krásní jsou ti volové vedle něho, zrak zrovna okřeje, - ech co! mám chuť líbat!" -

Stanula před mladíkem, jenž vše to slyšel a ohromen neuvěřitelně hubu otvíral, a pravila:

"Moje poklona, monseigneur Harmoniko!

S vaším dovolením - "A uchopivši jednoho z volů za rohy třikrát jej políbila na ohromné nozdry.. Hloupík otevřel hubu ještě víc, že by mu Olga byla mohla do ní vstrčit zataženou svou pěstičku.

A tu Irena, chtějíc patrně ukázat, že není méně ztatečná a excentrická než sestra, přistoupila ke zvířeti... To však trhlo náhle hlavou proti její blížící se tváři.. Slabě vykřiknuvši, odskočila.. Ale nešťastná její ženská přirozenost byla vykvetlá v pevnou vůli. Uchopivši znovu rohy dala, bledá jako stín, volu čtyři políbení. Výrostek otevřel hubu ještě víc, že by mu do ní teď vůz jeho i s tahouny byl mohl vjeti.

A vůl ohlušivě zabučel. Mnoho bychom za to dali, kdybychom věděli, zda z libosti či nelibosti, - neboť co vůbec se dělo v tu chvíli v lebce rohatého, kastrovaného filosofa.

"To bude něco pro osly," pravila Irma, táhnouc sestru dále. "Zítra ví to celé město a za několik dní budeme číst: 'Nikdy nepadnou jablka -'"

"Budeme se těšit, to učiní nás interessantními. Jakými blázny byli by teprve lidé, líbajíce staré tety, strejce, tchýně... Bylo to docela příjemné, - dráždilo tě to též?"

"Dej pokoj s eunuchem! Dráždivější je políbit kočku na tlamičku."

"To ovšem. Toužím po tom, abych políbila tygra nebo leoparda - "

"Hau, hau, hau!" zavzněl za nimi poprvé teď smích výrostka. "Byť mohly líbat držku volovi, mohly ji taky už políbit mně. Vrátěj se a dej mně špuksny!"

"To máš tak, chlouba vlasti!" zastavila se Olga. "Tebe považovaly jsme za vola, a silou kontrastu vznikla v nás iluse, že tvůj vůl je člověk, - ty k obrazu božímu stvořený dobytku!"

"Olgo, to není laskavá velkomyslnost, s kterou mají se vyšší lidé chovat k ubožákům!.."

"To jest mají se mazat s každým lojem. Sprostota je korrelát noblesse - "

"Dou do háje!" vzpamatoval se výrostek. "Byk sou blázen, jináč by nedávaly volu špuksny na držku!"

"Tvá milá bude tedy nadblázen, zapamatuj si to, mandrille!"

"Teď se mažeš! Fyi! Pojď a mlč!"

"Myslej, že ich nesnám? Sou cery toho potrhlýho doktora, kerej chce, abysme se stali šimpanama!"

"Červe prašivý!" zařvala Olga, zbled-

navěki.. "O takového muže bude se otírat takový svinský lejno, - hrozná myšlenka, že je to možno.., ale počkej, pane! Ino, teď ti ukážu, co dovedu!"

A běžela nazpět.. Ale Ina uchopila ji za ruku. "Nedělej hlouposti! Vždyť můžeš se jen pošpinit! A je jako hromotluk.."

"Tím lépe, aspoň uvidíš, co umím. Cítím sílu, že tři takové, - budeš koukat, jak se převalí, až praštím jej do žaludku! Pusť, nebo tě praštím také!"

Vyškubla se naštvaným rozmachem. Ale hned uchopila ji Ina za krajky rukávu. "Spíše si je roztrhneš! Měj přece na mysli, kam jdeme! Aspoň to odlož, zítra bude nás jistě zas - "

"Ku pravdu máš, zítra!" A obrátila se nazpět. Ale netva ji Ina pustila, dala se v nejrychlejším běh k němu.. Ina za ní, ale viděla, že už první zrádce nazubrání. Nabrala do obou hrstí písku a pádila k vozu.. Bála se - a ne bez důvodu - nejvíce toho, že Olga, jejíž zhublé tělo mělo právě tak málo síly jako duch mnoho odvahy, použije, octne-li se v tísni, své dýky..

Ale vše dopadlo jinak. S napřaženým bičem očekával dotrhický, tak nenebně insultovaný mladík démonský útok. Když byla dívka již jen čtyři kroky vzdálena, zahvízdl dlouhý

řemínek, ovinul se jí kol prsou, ale konec přilnul velmi upřímně k nahému krčku. Olga zařvala, - stanula, ale hned vrhla se kupředu a napřáhla pěst...

A tu vzal výrostek do zajíčích.. Snad zděsila jej divoká, příšerným vzteken planoucí tvář, - snad učinil to, protože byl rozumný: hloupí a zbabělí jsou rozumní a chytří.

Olga za ním. Ale dámy nenáležejí ke zvířatům k běhu stvořeným: jejich nohy jsou krátké a do X, jejich podex značným ballastem; jejich sukně trochu volnějším poutem. Po několika zběsilých skocích svalila se jak dlouhá tak široká a jela ještě kus po hrubopíščité stezce...

A již zde byla věrná Ina a pomohla jí vstát. Na další pronásledování nebylo už pomyšlení. Pitomě - zuřivě - bolestně rozhlížela se Olga kolem. Bezděky přitiskla zkrvácenou dlaň na krevní podlitinu na krku. A bezmocným hněvem se rozplakala...

"Upokoj se, kuřátko mé! Jen když jsi si víc neublížila! Zvítězila jsi dvojnásob slavně, jako husité u Domažlic. Bez ran ovšem - "

"Pse!" řvala Olga na výrostka, asi 15 kroků dále se chechtajícího. "P-p-psí ocase!

zabiju tě, kde tě potkám, - a - a - ty mizero, nevíš, že je tvá po-vinnost neno-nechpouštět svěřený ti do-dobytek? Ha! teď já mám na voly právo, teď jsou moji! pomstím se ti, ty zaježí chlupe!"

Spěchala k vozu. "Ale co chceš dělat, Olgo?"

"Skonfiskuju je!" křičela, "mám k tomu svaté právo, když je opustil, prašivec, obluda - "

"Dle práva válečného, mezinárodního a státního je máš, jednáš ušlechtile a morálně, protože je to válečná kořist, annexe, expropriace; dle soukromého však je to nemravné a jmenuje se to zlodějství.. A co chceš s nimi dělat, bošínku?"

"Poženeme je do Ožralovic třeba do restauračního lokálu, já se ničeho nebojím. Tam je prodám třeba za zlatku, tisíc hromů!" A nepříčetná dívka vyměla dýku...

"Ale přijdeš do kriminálu, sestřičko!.."

"Nevídáno, dávno už toužím po tom, abych si dva tři týdny tam poseděla, to činí dámu interesantní, - pošť, nebo tě prohodnu!"

Vyškubla se a již nařízla postranžek. Ale Inna ji odtrhla.

"Nepřijdeš do kriminálu, ale někam do sanatoria! Víš, co se o nás povídá. A víš,

jaké to bude mít následky? Mysli na tatínka a Španilého hrocha!.."

To přec jen účinkovalo na Olgu, jejíž krev se již uklidňovala. Schovala dýku, - a ještě jednou bezděky zaštkala. Pak se za pomoci sestry oprášila, krev v blízké louži umyla a opustila místo vítězného a přece nepříliš slavného boje. Dlouho pronásledovalo je pokřikování výrostka a bučení vola. -

Nemůžeme interesantní dívky dále doprovázet. Ještě jen uvádíme, že vrátily se do otcovského domu již za úplné tmy, v takovém stavu, že sotva do dveří vrazily, klekla Sida před matkou, orodujíc za ně... Ale silně již znepokojená Marie byla šťastna, jen když zde byly. Zabolelo ji sice trochu přísné srdce, ale usmířilo se, když jí Irena do ucha zažvanila:

"Nezlob se na nás, mama, bylo to k vůli Olze, je skoro již vyléčena, budeš koukat, nezlob se, třeba nám nasekej, jen ne teď, řvaly bychom jako velryby.. Ale to vše je vedlejší, hlavní na věci je ten žlutý pejsek, věříš, že jmenuje se Čokl? hihihi! to je ti teprve zvíře, takový nízkým abys rozuměla, a má ti takové čtyři nožičky chlupaté - hihihi!"

Matka nakázala Sidě, aby vařila černou

kávu a mama svlékala své filosofky. Olga nemůla opičku tak veselou jako Inu; její specifikou byla matematická. Je to zlá opice; každý snad má sny, v nichž musen je horečně stále počítat, až se mu čísla trapně šíleně motou. "Ten lump nás ošidil, to je evidentní!" brblala si, zatímco ji mama stahovala batistové sličné kalhotky. "Musím, musím tomu přijít na kloub. Tak: všechno dohromady dělalo zlatý osmdesát osm ("Kriste ježíši!"). Mé pivo - šedesát tři ("Svatý Jene Nepomucký!"). Inino padesát šest - ano, - dohromady tedy - padesát pět. Aha, už to jde! K tomu patnáct, to je osmadvacet, - hned už tomu přijdu na kloub..."

Položila je na jedno lože, přinesla jim kávu. Zahleděla se v jejich krásné, teď tak mašné, bezmocné dětinské tvářičky, - zdálo se jí, že jsou zase maličké, jako tenkrát, když je k prsu přitiskla, - mateřský instinkt i uvědomělá láska vybuchly: a plačíc, líbala jednu přes druhou. A netolike Irena i Olga jí polibky oplácela a štkala, - a tak splnilo se, co Irena prorokovala.

"Myslíš," šeptala Olga, "že - nástane - pořád taková? Skrz tu nohu!.. Ten šejdíř kramářskáí.."

"Ale co tě to napadá, hihihi! Povaha -

se nemění. Bože, ty máš teplé bříško, má sestřičko! Bude stále pánovitá, vadivá, zlostná, ale jinak, teď bude to pěkné - hihihi!"

"Šedesát, to jest osmdesát a dvanáct je dvě sté osmdesát, ale bože! to se neshoduje, tolik peněz jsme ani neměly, já se z toho zblázním!"

"I neblázni pořád, blázne jeden. Ale když holt ten Čokl měl na hlavě takové dvě uši, to by jeden nevěřil!.." -

Ale i ostatní členové rodiny byli toho večera šťastni. Nevíme, divila-li se více Marie Arthurovi neb on jí. Poslední měsíce četla mu při každé příležitosti levity, dnes však srozuměna byla úplně s jeho jednáním a obdivovala je. Směla se bujně a dobré vtipy dělala a pobíhala stále jako pejsek, zavítavší do cizího bytu, a laškovala, ba koketovala, - krátce z vážné, přísné matrony stala se paní Volná v prvém roce svého manželství. Zasypávala muže polibky; byly sladké? Marie nepozbyla dosud dráždivosti; ale jinou otázkou je, nepozbyla-li by ji nejrásnější osmnáctiletá dívka pro toho, s nímž by per impossibile dříve byla prožila dvaadvacet let v manželských poutech.. Hoši a Sida trnuli a děsili se bezstvarým

strachem z tohoto nevídaného úkazu; ale jinak byli též šťastni, neboť odpuštěno jim bylo přehnutí přes kolemo, které všechny tři právě dnes za celodenní zlé činy očekávalo; i pomlsky obdrželi a nemuseli se učit. A taťínek jejich byl nemocen veselý, rozpustilý, hravý jako kluk, hrál se se svou ženou, prul se z ní a týral ji. Oba se trochu opili a až do půlnoci hráli mariage. A to všechno zpříjemňovala Irenka a malé bytíčko jí spolikované. -

Obrat v duši Olgy nebyl jen chvilkový. Od památného dne útočila milé dívce zuřivě a zmáčně na vášeň, vlastním žárem nespoln utrýzenou, a dost dopřáno, jak si aspoň opojena myšlenkou, že má teď vznešený cíl životní, namlouvala; kdo si myslí, že má dopřáno, má jej aspoň polovičaří. Nuí na mladé ženě nebude nikdo slušný žádat, aby byla špiklenou; ať nec na ni, ať-li aspoň opiklenecké ambice. Všechna tři Irenina romadia spojila se teď, aby vášeň zničila. Hned druhého dne odvedla Ivan Olga v místa, kde se Helina pravidelně procházívala. Olze se zalíbil a následkem toho rozsypaly se jí téměř dne krejcary, právě když mladík se blížil. Počal obírat, - služba to ne vždy doporučená hodná, - a byl odměněn vlídnými slovy i líbeznými dem vy sleěen, zadných

svou nepřístupností. Následkem toho pozdravil je čtvrtého dne tak nehorázně, že klobouk odlétl do louže v silniční škarpě. A teď zas dívky považovaly za svou povinnost pomoci jej čistit. "Prosím, prosím ne, neračte - dost na tom, že mažu si šátek já!" vypravil studem se propadající. "O nikterak!" řekla Ina duchaplně, "rády jsme nápomocny duchaplným lidem." A dnes měly už průvodce... Dne sedmého sešel se odpoledne s Olgou v houštinách na břehu říčky, odpoledne s Inou v lese. Desátého pak uskutečněna idea dvoudenního výletu do hor - . Ale hned třináctého byl mladý manžel donucen rodiči k odjezdu do Prahy, aby tam z prsu almae matris daleko méně chutnající než prsy opuštěné, ssál vědu, mající mu dopomoci k vezdejšímu chlebu. Když se loučili, všichni tři plakali, věrnost si slibovali. Ale sotva si s očí sešli, sešli si s mysli. Láska dívek byla slabého druhu: poznalyť brzo, že je Malina jen lidské zboží lepší sorty. A on, ač miloval je o něco víc, než ony jej, cítíval se v jejich přítomnosti dobře přímo nevolným: tušil velkou, nepřirozenou jejich převahu nad sebou.

Současně, co zmírala malá tato láska, zhasla úplně Olgina vášeň k hraběti Huindgemeinu[7]... A jako strašný, černý, smrtí hrozí-

cí mrak vybouřiv se rozplynč se v něžné, zlaté, půvabné obláčky - ; tak zbylo z ní jen slabounké, příjemné, erotické cítění, - tu a tam však momentně otrávené jistými pocity ošklivosti k němu.[8] Tak náhle zmizela ta černá tíže, udušením hrozící, že udivena tázala se dívka: "mohlo to být? bylo to opravdu? nebyl to jen tajemně cizí rukou na mne vržený, ve bdění blesknuvší, zdánlivě však léta trvající sen?..."

Byla teď vskutku šťastnější, jařejší než kdy dříve a vedle praktikování filosofie - domně teď už jen hodinu, hledělo vnořit ducha v mystické hlouby 'umění'. I matka její byla teď tak veselá, jak ji ani nepamatovala; už za měsíc znatelně ztloustla. K dcerám chovala se teď ušlechtileji: podobně asi jako mladá paní k mladé služce, kterou má velmi ráda a s kterou se stále vadí. Muže láskou dusila. Co jí nejvíce duši hřálo, byly ovšem z Bulharska čekané peníze.

Olga psala co nejdříve. Obratem pošty bylo zde odpovědi: "Drahoušku, napiš jen: pošli! a hned pošla ti tolik, že z úroků budeš moci vždy dobře žít. - a žrenž tolikráti" Současně přišly pro obě sdělnice v ceně přes tisíc zlatých. Toho dne paní Velná plakala nebeskou blažeností a líbajíc dcery šťkala:

"Přec jen dočkala jsem se na vás radosti! přec jen nebyla výchova vaše marná!" Měla chuť do třetice všeho dobrého napsat i sama prosebný list, ale tolik rozumu měla, že nechala si to vymluvit. Naléhala aspoň, aby chytly ihned vzorného strýce za slovo. Ale delikátní, pošetilé dívky ne a ne poslechnout. Usmyslily si totiž že musí strýci též něco vicissim darovat. Olga uměla trochu malovat a rozhodla se, že vytvoří olejovými barvami vskutku uměleckou podobiznu strýčínkovu; a Irena vzala na se pracné vyšití rámu. "Jaký to bláznivý vrtoch!" bědovala rozšafná matka. "Nehrábnout rychle po takovém štěstí! Nakašlat vám na tu delikátnost! Víte, husy, co je delikátní? Mít už jenom sto tisíc v hrsti!" Konečně musila se podvolit a dívky daly se do práce. Šlo to špatně a pomalu; Olga zkazila čtyři plátna a Ina byla na ruční práce velmi líná. Matka zakoušela pekelná muka. Opět moudře radila, aby si obraz nechaly urobit od umělců po domech za účelem tím obcházejícím a rám aby koupily hotový; ale nepraktické dcery s ošklivostí zamítly tento návrh. "Aspoň se tím ušetří!" potěšila se na skřipce napjatá. "Stálo by to aspoň osmdesát, takto přijde to sotva na třicet zlatých. Arthur má pravdu, když říká, že zlo

je zároveň dobro."

Konečně počátkem června bylo vše hotovo. Dcery zavolaly matku, obraz odkryly... Marii otevřela se ústa, sprášky se ruce, vydrala se slova: "Svatý Jene Nepomucký! Co to má být? snad ne švagr?" "Ovšem!" odvětila Olga hrdě. "Ustrýc a nice ve své původní, psychické podstatě!" "Ztratila jsi rozum, bláznivá trojko? Snad mu ta příšeru nechceš poslat, Ježíšku!" A skočila k obrazu, aby jej rozsápala; ntěší ji odtrhly. "Což s ním?" křičela Marie. "Myslela jsem, že umíš alespoň trochu malovat, ale teď vidím, že neumíš docela nic!" "Tobě líbí se Brožík lépe než Böcklin", odvětila Olga chladně, "a přes úsudek takových znalců mohu přejít klidně k dennímu pořádku. Věrně přírodu kopírovat není věcí umělce, to dovede mizerný fotografický aparát!" "Tak? Tak je ten aparát větší umělec, než vy všichni malíři. Ježíšku! co je to za potvoru? Vždyť to není ani člověk k obrazu božímu, je to spíš tuleň! Jen mu ještě přimaluj ploutve a vyskočí z obrazu hup tam do Štoudvo s vodou! Vždyť by jej jeho bernardini roztrhali, kdyby tahle dona přišel, myslili by, že jde tuleň! Osobo, kdyby tak sem teď vkročil takový, jak jsi jej zpotvořila, poznala bys jej? Řekni! Hm, to tvá matka

dosud nevěděla! A kde máš ten druhý, prosím, tě? Snad na zadní tváři, trojko?" "Druhý zrak," stále klidně , tlumíc zlost, vykládala umělkyně, "je ten, jímž vidíš ve snu. T e n vidí věci v jejich pravé podstatě a kráse; on je podmínkou umění. Zrak bdění zří věci jen hrubě a nesprávně. Až se strýc Robert po smrti octne v říši snů, bude právě takový, jak jej zde vidíš: neboť t o h l e je on, skutečný, ten, který žije v Bulharsku, jest jen jeho s t í n e m !"

"Svatý Jene, má dcera zbláznila se doopravdy!" zalomila nešťastná matka rukama, zatím co Ina válela se smíchem po zemi. "Když je t o h l e skutečný Robert, ať ti dá hned ty peníze!" vítězoslavně děla a bouchnouc dveřmi, vyšla z pokoje.

Dívky chvíli hleděly na sebe zaraženě. Pak dlouho zadržovaný hněv Olgyn propukl v slzy a plačíc, vrhla se sestře do náruče.

"Nic si z toho nedělej, drahoušku!" konejšila sestra Olgu, "on je skutečně krásný, ale nepošleme jej! Mohl by se cestou zkazit! Ale po tvé smrti jistě přijde do muzea a zvěční tvé jméno!"

"Když já jsem si vše tak jinak představovala!" ještě chvíli lkala Olga... Za okamžik se však uklidnila a obě dívky vypukly

v bujný smích ---.

Hodiny ukazovaly skoro poledne. Irena zívajíc, dala se do žvatlání: "Slyšíš to napnuté, náhle zhuštěné ticho bezprostředního předpoledne?.. Teď právě vynořil se z nejhustšího žita šlutý poledníček, vzlétl - pomalu vznáší se nad obilím a má zlatý věnec na mrtvolné hlavě... Chtěla bych jej vidět - všemohoucí bože! proč nedal jsi svini křídla? Vyletla by oknem do toho tichého, ztraceného modra - ale hleď! na mou duši! kůň! sotva půl metru od okna, sedí na nejkrajnějším listu hrušně a kouká na nás! viděla jsi někdy něco podobného? Je veliký a tučný, břicho má plné vajíček jako jé. Miluju kobylky; byly by to nejzajímavější živočichové na světě, kdyby jimi nebyli ještě nejzajímavější. Jejich hlava je neobyčejně výrazná, mluvící; jejich celá postať je lepotvárná, jsou to travní víly; jejich kusadla jsou strašnou zbraní, hrůzkou z rozkousnou pancíř řadové lodě: strašná jejich čelist ukazuje římský čestný heroismus.. A ta vážnost jejich visage! Havlas tak vypadal Cato Uticensus a Perikles. Ky! Kes! Víš co to povídal?: "to je korumpovanost, depravace!" I ty jeden! ani kapičku svého blázinovství a hanebnosti nedala bych za všechnu tvou moudrost a mrav-

nost - koni, vole, profesore filosofie. Nejmizernější tvor na světě je profesor filosofie. S božským, nejvznešenějším čachruje otrok státu, náboženství a ovšem ani slovo z toho nerozumí, co je zde jen pro monstra a strašidla... Achch! jsem ospalá tajemným dopoledním spánkem.. Co to kol mne zašumělo? Co to v něm vidím? V něm jsou nejkrásnější sny - den snoubí se s nocí -- Umírám.. Bdím a přece spím - mluvím, jsem v podsvětí? nebo hraju komedii? Nebo somnambuluju, jsem blázen? Ó, jak je mně nevýslovně blaze!... Sladký vzduch pohřbívá mne, - sladká krev, - sladké hnití - tekuté oslňující stříbro lítá sem - ciugilingilingi.. Ohromná křišťálová nádoba, malé překrásné undiny, nesčetnými briliantý posázené a jimi k hladině nesené, - ó sestřičky, já jsem také víla, my jsme sylfy, nechte se zlíbat.. Oh! Co to bylo? Zase jsem u vás, - ó jak jste temní, malí, špatní, mizerní! Jak sešeřil se ten pokoj!.. A zvoní poledne - jako umíráček - umíráček dne.. Od teď jde to s kopce - hrozné slovo! hrozná chvíle, přetruchlé odpolední nekonečné umírání-- Nenávidím odpoledne - akdo ví, dočkám-li se zítřejšího dne? a kdo ví, není -li duše přec jen smrtelná.. Ach nic platno! kdykoli vidím mrtvé tělo, vždycky probodne

mne myšlenka, že bude přec jen konec - že všechny mé důvody nic nejsou. Ano, marno vše, bude po nás až dochraptíme; až budeme mrtví, budeme důkladně mrtví!, pravil Napoleon, jenž vždycky mluvil pravdu, nehledím-li k tomu, že lhal jako buletin. - Oh, Irenko, ty má spanilá, milovaná, nežnoučká! tvé vábné tělíčko stane se smrdutým mazem - "

"Jest jím již teď, sestřičko má!" pravila již klidná Olga. "Ztratit vskutku možno leda to, co nemáme, co vskutku máme, nemůžeme ztratit. Jest takový živoucí sliz, jehož zálivečky, pseudohodin začnou se zmítat a svíjet, dotkneš-li se ho sebeméně. A hle!" - píchla ji vlásenkou - "Jak jsi hned rukama a nohama zazmítala. Kdyby nějaké duchovní bytost viděla tě mrskanou a svíjející se, jaký rozdíl prosím tě, byl by pro ni mezi tebou a tím slizem? Jsme sliz, co by's si z toho tedy dělala, kdybys nebyla nesmrtelná? Jsi jen sliz, třeba více členitý, ale hál hladká a vroubkovaná je pořád hál. Ostatně možná, že sliz onen se stává z malinkých výrazných tvářiček jako je tvá; kdyby milion lidí bylo dohromady spoutáno, viděl by nějaký obyvatel tisíceronásobného Jupitera jen měkkýše nesmyslně se pohybujícího. Snad všechna organická těla - jako národ - [10] jsou méně,

než druhy krystalné, jen nic neznamenajícím, t.j. neorganickým setkáním, v hlubce je snad vše nesmírně složité, podstata světa je nejrafinovanější složitost, vše o sobě, atom esenciálně tím nejsložitějším - "

4. fragment

Poslední řeč Volného vzbudila velké pohoršení. Lid demonstroval. Političtí jeho nepřátelé vypátrali i že Olga je nemanželskou jeho dcerou. Dívka pro svoji hrdost, nepřístupnost nebyla oblíbená; nějaký výrostek složil na ni písničku. Lůza se ji uchopila a zpívajíc ji, táhla ulicemi..

Olga, sršíc vztekem, vyběhla na ulici. Marně snažila se Ina rozčílenou sestru zadržet. Dohonila ji na nádraží. Slzy kanuly jí z očí.

"Měla jsi pravdu," promluvila stěží. "Je to horší, než jsem si to představovala.. Bastardi co hrozného je v slově tom!"

"Ale vždyť jím vlastně nejsi!" chlácholila ji Ina.

"Je to ještě horší, - špinavější, více potupující.. Ó ten mravný lid! Ale budu silná!"

V tom ji Dav shlédl: "Támhle stojí ten parchant!" řval. "Parchante, parchante, máš bejt na co pyšnej!"

"Jen, drahoušku, - opři se o ze mě! Vlastně pojď už domů, víc nezvíš, - hleď ty lidi! není zde pro nás bezpečno."

"Vyslechnu - to - do konce.. Ať - ať!" A krátce zaštkla. Ale ovládla se.

Po sedmé však stařeš vypravila: "Pojď

- pojď! to přesahuje síly ženy.. Bastard: to znamená narodit se proklet, být vyvržencem lidské společnosti, být předem v opovržení u kde kterého hovada, být každému vydán ve psí, žít v depresi, mít život napolo zlažený, - ó ta propast, v níž jsem se, nevinná, náhle octla!.. "

"Olginko, vše co pravíš, doma ti vyvrátím, - padáš z extremu v extrem, stále zaslepena, - vidíš, jak měla jsem pravdu?"

"A on mne miloval jako své dítě, - a já, ach! teď - jaká nová propast!.. On živil vtělení své hanby, parasita v rodině, há! co se to se mnou stalo? co jsem, - já tak hrdá - vždyť to není možno - co se to se mnou děje, - omdlím!"

"Přemoz se, pro boha! mysli chvíli na něco jiného! Díváš se na vše strašně zvětšujícím sklem, - doma vše se zjasní! Pojďme! ale domů bychom se teď ztěží prodraly, půjdeme opáčným směrem a počkáme třeba někde v hostinci, až se lid rozejde!"

Chtěly se prodírat. Ale jako planeta táhne s sebou stále atmosferu, tak sunul se zástup je obklíčující ustavičně s nimi, že byly stále v jeho středu; hluk rostl. K tomu dozpívána byla právě písnička, a teď vše, co jí naslouchalo z blízka, hrnulo se k chumáči,

odkud kynula nová atrakce. Ve chvíly byly sestry sevřeny skoro půltisícovým davem. "Co tu mají dělat?" znělo z pozadí. "To je drzost, to je provokace! ještě sem přídou, svině nestydatý! Zfackujte ta držky, sou to cery vlastizrádce! nasekejte ta, kurvám bezbožnýma!"

"Tady to máš!" řekla pobledlá Ina. "Je to povážlivé s námi, chátra je rozjitřena.. Kdyby byl vedle hostinec nebo kdyby aspoň domovní vrata nebyla na blízku zamčena! Nyní je nejmoudřejší jít nas přímo domů, - ale je to aspoň osmdesát kroků.. Doufám však, že to půjde, jen. pro boha, nech jednat jen mne! otevřeš-li ústa, vím už předem, že bude s námi zle! Chyť mne za ruku a neopouštěj se mne!"

"S laskavým dovolením, pane!" tlačila něžně otrhance; "děkuju zdvořile! - Račte dovolit, pánové - no prosím uctivě, - díky! Jde to, sestřičko, - teď mezi ty dva dědečky tam, - děkuju pánové! - Pánové, prosila bych! sestřička je dnes povážlivě nemocna, - poshovíte, prosím? děkuju! - Hle, tam je zástup chlapců, - rychle mezi nimi, - ach! nas aspoň deset kroků! Nedbej, že tě tahali za sukni, nač ji poplivali! to jinak nejde! - Odpusťte, pánové, že obtěžuju, sestřička

v horečce vyběhla na ulici a já za ní, abych ji střežila, - vždyť přece uděláte dívkám malé místečko, vzácní pánové? děkuju! - Nic si z toho nedělej, že tě vzadu ohmatávají, to teď jinak nejde! Tam dva gymnasté - děkuju! Jde to, drnhoušku! - Pánové, prosila bych! pánové, nesouhlasíme s otcem, ale přísahám, že není zaprodanec, on jest jen výstřední, my však milujeme horoucně národ, - já bych byla sociální demokratka, kdyby maminka dovolila, - zdvořilé díky! - štulcují tě též a šlapou ti na nohy? jen když nic horšího! Páni, dopřejte nám místečka - "

"Já se sama nemůžu vrtnout, tak se necpou!" rozkřikla se řeznice.

"Ale jen malinké místečko, bych prosila, milostivá paní! - děkuju - Sem, Olgo, zde je trochu volnější prostranství.. Ach! nevíš, jak mne těší každý krok, o který postoupím! Už máme jistě půl cesty za sebou - ale raději bych šla čtyřicet zeměpisných mil! Prosím, paní Mařasková, - díky! Ale těhle mužských se bojím.. Ctění pánové, račte dovolit- "

"Co bysme se im vyhejbali, vyhnou se voni nám, kramajdo!"

"Šlechetní pánové, třeba bojujete proti otci, budete zajisté velkomyslní s slabým

dívkám - "

"Nedávej mně klepeto na ruku, vochechule! Čekej ně vodejdem, šmecajchu, třeba sou doktorovejch!"

"No vždyť můžeme počkat!" pravila a stanula. Trpký hněv a stud zalily ji duši. Oči Olgy planuly už zas. Řečňání chátry bylo stále hrozivější. "Řežte je, zabte je, bezbožnice!" hulákalo to stále silněji a blíže; nejhlíže septily ženské. Sliny a bláto hustě létaly sestrám na oděv a tváře, občas dostaly se zadu štulec nebo kopanec. Za davem procházel se majestátně policajt a, patrně dvou svědavě přihlížejících radních pánů, rozplašoval kluky, do postejí je posílaje a před klekáníčkem varuje.

"Ty's to vyvedla, ty hovado!" nemohla Ina, plíž dusící, odolat náchvatu spravedlivého hněvu. "Nepřijde-li policie, budeme asi zbity, že se domů nedoplazíme!"

"Jsem tomu ráda. Osvědčilo mne to zas, a opovržení k tomuto - nemám pro to slova, - ele před lidem sevřná se hnusnost všeho v nic - , vlilo ve mne zas sebevědomí. Jsem pro různý postup, Ino!"

"Kliď! Ó jaký to milounký hošík!" zvolala sladce. "Tu má p'tník na fisule! Ó jak je hezounký!" A zdvihnuvši hnusného smetka,

matku za sukni držícího, políbila jej - a současně vklouzla v uličku tím vytvořenou, - a než se lidé před ní vzpamatovali, prodrala se, usměvavou hlavičku stále zdvořile na všechny strany kloníc, zas o kus dále. "Nepusťte je, mažte je!" zaříčelo to silněji, - jako na povel rozevřela se celá ulice, hole kmitaly se nad hlavami. -

"Zese asi sedm kroků! Ale ach! teď to nejhorší, - ten řev! Nyní musíme se prodírat trochu násilně - "A pracujíc teď stejně horlivě rukama jako ústy, klestila si cestu dále, s duchapřítomností obdivuhodnou vnikajíc vždy tam, kde hnusná je obklopující zeď měla nejslabší stránky. "Ach, sestro, nikdy na to nezapomenu, - au!" vzkřikla, zatažena silně za vlasy.. "Zázrak, že dosud, - ten řev! ó sotva ujdeme, - ó sestřičko - nic si z té rány nedělej - krotě se, pro boha! drže se mne dobře - bože! ti chlapi, co nás nepustili, nadcházejí nám, - rychle tímto zástupem žen! pomáhej, ale ne přes příliš! prosím uctivě, prosím, " křičela ustavičeně, napínajíc co nejvíce svaly rukou a nohou. "Nic si z těch ran nedělej, nutna teď rychlost, ach! zas asi osm kroků, - už jen tak patnáct nám schází, - ale ti otrhanci zatarasili nám cestu zas - a dělají kol

náš kruh. - Bože můj! Ctěný pane - "

"Nedotýkej se mne, nebo jim jednu us --, kanalie!" zařval chlap a strčil Inu prudce nazpět na jednoho ze svých kamarádů. "Co do mne vrážej, vopice?" houkl tento a hodil ji zas na jiného.

"Mlaťte jen uškrťte je!" povzbuzovalo množství jejich odvahu.

Ale přes to neroplamenilo ji k většímu činu. Chvíli si otrhanci obě dívky 'podávali', a pak ustali, - a radili se o něčem. Žov rostl stále víc a policejt uznal za moudré tázat se po příčinách jeho..

Oči Olgy příšerně planuly se vztekem bílé tváře, tělo její se lomcovalo. "Ó nestříško, musí to už vzít konec!" šeptala jí Ina, teď teprve bezednou hanbou zmatená. "Nyní jest - jedině rozumně - mai se nehýbat."

"Jen kdyby to bylo brzo! Nemdrží-m se už, - mně je všechno jedno, - a ukážu ti, co s ještě neviděla! Jaký hluboký filosof byl Nero, když přál lidstvu jen jednu hlavu, - prostičšího slova nikdy nevyřkl, ach!"

"Tak co na nás furt čumíš?" zvolal tu jeden z chlapů. "Hned im jednu uplivnu, voni žaludský oca, nepřejou si mne! Den svou

cestou!"

"Ale milerády!" s krajním sebezapřením pravila Ina. "A - pánové! tomu, kdo nás pustí a domů doprovodí, dám pět zlatých!"

"Tak mně je daj!" zvolali všichni.

"U sebe mám jen zlatník, - zde - " jeden vyrval jí jej. "Tak dou se mnou, to druhý daj mně doma!"

"Dou tadydlenc!" řekl jiný, dělaje místo. "Ne, dou tady!" zvola obdarovaný. Ale Ina vstoupila již tam, kam ukazoval onen, - a v zápětí uchopilo ji chlapisko za obě ňadra a soused jeho obnažil ji až k trupu -

"Chátro prašicá!" zařvala tu Olga a vrazila do klečícího, že se svalil. "Policie! Stranou bagage mizerná, ukáži,ti, Ino, že víc se docílí rázností než mírností - "

A měla pravdu: Docílila teď něčeho víc, než štulců. "Chátra? pakáž, tu máš na držku, parchhnte psí! tu máš! A sousta pohlavků snesla se nehorázně na Olginu hlavu.

Klesla na kolena. "Umlaťte ji, svini kurevskou jako její máma! My prej sme chátra, my!" - "Pro smilování boží, vždyť má dnes horečku, pánové! Olgo, prosím tě - "

Ale už se Olga zas vztýčila, silně se potácejíc a v pravici její zářila dýka.

Chlapi instiktivně couvli. "Hmyzo blbý, teď běda ti!" řvala šíleně a jíž byla by se rozehnala kolem, kdyby Ina ji nebyla uchopila za ruku. "Pánové, opakuji, že dnes v horečce blázní - "

"Ona vytáhla nůž!" neslo se zástupem. "Pobodala několik lidí - zabila člověka - zabila malé dítě, - roztrhejte svini raubířskou! ukamenujte ji!" A teprve teď hnul se policajt a majestátně pomalu dral se širokým davem.

Jeden z chlapů vyrval Olze krásnou zbraň a ztratil se, jiný smýkl jí o zem a těžké holé bušily prudce do štíhlého, útlého těla...

"Pomoc! stráž! vražda!" křičela Ina, hned ruce spínajíc, hned jimi a celým tělem rány odvracejíc. "Pro boha, smilujte se, pánové, je nemocná - nepříčetná - je šílená - již celý týden šílí, snad nebudete bít choromyslnou? Pomoc! Přestaňte už - hle! jede kočár, ustupte, ať nepřijdete pod koně!" Vše bylo marno. Ulehla celým tělem na sestru, v blátě se zmítající, ale nekřičící: "Mlaťte do mne, zabte mne!"

Někteří jí vyhověli, jiní však hodili jí stranou a pokračovali. Tu teprve vynutila nesnesitelná bolest z Olgy nelidský řev.

Stále majestátně pomalu blížil se strážník.

"Dám vám peněz, co budete chtít!" křičela Ina, chytajíc chlapy za ruce -

"Daj už pokoj, potvoro křiklavá, ať nedostanou ještě víc než ta!" mrštil Inou jistý dělník o zem a -

"Jen do ní taky!" zaječely ženské. "Je to také to ďáblovo plemeno, prohnaná bezbožnice, sekejme do ní!" A pěsti a deštníky jejich dopadly..

"Tu nechte!" ozval se mužský hlas, "ta je hodná!" A už byly rozzuřené ženštiny domovníkem, kde Volný bydlel, a jeho třemi syny odstrčeny. "Ta nikomu neublíží, dou, slečinko, vodvedem jich domů!"

"Zachraňte Olgu! Pomoc! Pusťte mne!"

"Dyk nic nezmůžou, voni ji nezabijou, sou ráda, že sama dostanou se vodtud! Nu dou, dou!" A strkali rychle vší silou se vzpírající dívku ke vratům..

"Pusťte, chlapi! Pomoc! Pánové - kočár - pozor! Četníci jsou, utecte, ať vás nezatknou - "

Hlas jí dozněl. Současně přestaly dopadat na Olgu hole, neboť kdosi zvolal: "Nehýbe se.. Snad není mrtva?.."

Odnesli ji na strážnici a položili na kavalec. "Až se vyspí, bude jí zas dobře!"

konstatoval strážník.

V noci prchla Olga do lesa. - -

9 hodin dopoledne. U matčina lože v salonu sedí Šida a plete punčochu, následkem vypuknutí nakažlivé nemoci ve třídě má již prázdniny. Vešla Ina: "Za půl hodiny zde lékař bude," řekla slabě.

Šida odešla do jídelny. Na prahu strčila palečák do úst a upírajíc na sestru radostným rozšířeným ňhnoucí zrak ukazovala rychle na zem... Ina klesla na pohovku; chvěla se; pohledy jejích jiskry tak pevných očí kroužily teď ustavičně jako z hnízda vyplašení ptáčci po stěnách a stropu, tak prosebně, bezmocně, jakoby místečka hledaly, kde by mohly spočinout - tak vroucně, zbožně, žensky...; občas sevřela se obočí velitelsky a držela duhovky v zajetí, ale vždy jen několik vteřin. Marie ležela na znaku a rychle a stěsnav ě dýchala; Ině připomínalo to děsně poslední chrapot. Pokoj skvěl se svěží září dopoledního slunce, obloha nejčistší modří; jen několik bílých cárů, zbytky to včerejších smíšených chmýr, prchaly po ní před sluncem k východnímu obzoru, doufajíce, že najdou tam chladivou tmu; ale menšily se žalostně stále víc a nedošedše

dvojnásob illusivního cíle zhynuly.

"Jak je ti, maminko?" přerušila konečně dívka mlčení.

"Špatně, ach! V údech mám olovo, to tlačí mne - do země.. A jak trpí zas duše má!"

"Tvůj včerejší stav?... Hleď jej zas vzkřísit!"

"To je hloupost... A - vždyť zdá se mně teď, že to byl jen lichý sen, šalba, bílenství.."

"Bílenstvím být zdá se normálnímu stavu vše vznešené."

"Vznešené to přece jen bylo! nesmírné!" pravila Marie živěji. "A víš-li pak, dcero, že pokračovalo to i ve spánku? Oh! nikdy neměla jsem podobného snu! - Co jsem v něm viděla? nevím! Zbyla mně sice představa čarovného modrého soumraku, ale ten jsem neviděla, ne! sdružila ji jen duše má tajemně s nepředstavitelným, a jen ji mohla si, slabá, odnésti do bdění. Ale slyšela jsem hudbu - či co to bylo: nekonečně velebnou, strašlivou, nezemskou - ne - nemožnou! toť jediné pravé slovo! Zdálo se mi - ale zase jsem z toho nic nezřela - jakoby byla vyvěrala ze statisíců ohromných stříbrných polnic, na jaké troubí se v domě svatopetr-

snění, když svatý otec slouží mši svatou, pluhic skrytých za mlhavými, mocně se vlnícími mraky, mezi zimáří vyhlédly tvářičky andílků. Král to chór cherubů, chvalících otvořitele? či snad vítajících mou zmučenou, vysvobozenou duši na prahu nebes? Byl to jen sen? vždyť bylo to více, než běžní Dcera má, slyšel já věřím, že strašným zázrakem octla jsem se vmžiku v nebi! vždyť cítila jsem tak jasně, že jsem již v jiném světě, že jsem zde - nesmrtná... A pak, myslím, oblévalo mne jako moře jen zlatounské, sladké světlo - snad jen taková vzpomínka může duši zůstat na světlo světel! pak bylo mně, jako bych pila nápoj nevýslovně lahody; a pak zavalil mne nesla černý sen.. Ó kde jsem v něm byla?.. a co to vše znamenalo? byla to předzvěst, že vysvobozena budu brzo z tohoto slzavého údolí?.. Buď se vůle tvá, králi králů! - A když jsem ráno procitla, viděla jsem tak určitě, jako tebe teď, nebotyčné, vznešené hradby, hradby andělského města! Stráně rychle vzdalovaly se ode mne, mizely se v šedé dálce, a duše mi sevřela se smutkem, jaký asi cítil by ten, letě rychlostí světla od země ke vzdálenějším planetám, viděl slunce stále menší a matnější a mrazivější a mrtvolnější - posléze

jen jako skelnou, studenou slzu uprostřed věčné noci... Ale hned po té vzplála vzpomínka na včerejší večer a duše má zaplesala: Ó vždyť přece jsem dnes, právě dnes zcela jiným člověkem, než až doposud! člověkem? vždyť vzlétnuvši divem z pout, která všechny lidi váží, vznáším se nade vším, nedotknutelná, nepodmíněná! A současně bleskla kouzelná krása Všeho, všechny včerejší nadlidské myšlenky slétaly se k ní - okamžik byla jsem zas ta včerejší! Želi jen okamžik! jak byl by mohl nemocný mozek unésti tu pyšnou, duchovou stavbu? Náhle ovanul mne odněkud zdola tajemný, trapný pocit - a bylo mně, jakoby jím podťata řítila se za chechtotu spodních mých pekel celá ta ohnivá budova do černých vod... Ó ten bolestný pocit, když to nejzářivější, nejvyšší, lidskému červu zakázané a přece zázrakem dosažené opouští jej navždy, nechává jej zas ve stokrát teď těžších okovech, stokrát dusivější tmě.. Přes to byla mi první hodinu tak vznešeně, tak statečně! a i později hřála mne dlouho ještě tajemná, lesklá radost; - jak nezanechalo by to mocné, jež se převalilo, dlouhou světelnou stopu? Konečně i zvítězila bolest hlavy, hrobová tíha v údech, pomyšlení na tu hroznou, od-

halenou hanbu-a nyní jsem mnohem bídnější, než včera v tuto dobu.. Co mne dnes očekává, óch!"

"Včerejší večer samojediný činí nejstrašnější život žitíhodným," děla Ina roztržitě, vyhlížejíc oknem..

"Ach nevím, nevím.. Zdá se mně teď chvílemi, že bylo to vše jen pokušení ďáblovo - že - "

"Řekla ti přece Barča, že Olga přišla o půlnoci domů -?" odtrhla se Ina prudce od okna.

"Olga!.. Ach - řekla. Co je s ní teď?"

"Je jí dobře. Nyní spí v tatínkově pokoji."

"A co říkala?"

"Ne z počátku trochu nadávala, jak přirozeno.."

"Nadávala! naposled mně?"

"Jen malinko. Řekla pouze, že jsi - pěkná ženská..!"

"Cože? Pěkná ženská! Svatý Jene, ta ať se připraví, hanbářka, já ji zfackuju držku! Zhřešila jsem sice tím i na ní - ale dcera o matce! a a jistě nadávala hůř - vy táhnete obě za jeden provaz - a počkej! teď vzpomínám, ha! co to bylo hanebnice? Malinovi v lese líce lízá tato špinhausnice a

s ním nechtělo u slepice - u jaké slepice, nejzvětšující trojice?"

"Že máš o prasluvách nepřátelské lásky vůbec mluvit! Pravdou je toliko: jednou se k nám přitřel pod záminkou, že sdělí nám něco politického, co se týče tatínka, ale když jsme spozorovaly, že má na naší čest záludk, uhnaly jsme jej svinským krokem, to si můžeš představit! A u Černé slepice nechehtaly jsme nejen s ním, ale se čtrnácti tříristy!"

"Jen ať! Kriste, já bych tě zabila, kdybys se mi skurvila! Není šprechu - ach pěkných radostí dočkávám se na vás - "

"Promiň tě, milá! Raději: Víš, že splácala chůvra Lze snhou zadnici?"

"Povídala Šurča, povídala. To je dobře, velmi dobře! To vyléčí ji snad z její ďábelské pýchy!"

"Mama!" vzkřikla Ina zoufale, "tak mluví matka? Víš, jak při její pověsti - víš, jak zkazila její otec! tak málo zná svou dceru?"

"Znávě proto, že ji znám, vím, že bude jí to dělat jen dobře, - co říkáš? Ty myslíš, že mohla by se zabít..; na v prchlivosti je schopna každého bláznovství.., ale protože to dosud neudělala, neudělá to až; teď dokonce spí, žádné strachy! ta se mi příliš

ráda jako všichni sobci! A právě proto, že vyléčí ji to z jejího sobeckého bláznovství, bude jí to ku prospěchu. Neboť teď teprve dozvěděla se důkladně, že mimo ni existují i jiní lidé, že neškodí někdy brátí trochu zřetele k jejich vůli, t.j. k právu prchat před bolestí a hledati trochu toho slunečního svitu. Dosud, ač zní to neuvěřitelně, nevěděla to! Její sobectví je vlastně jen úžasná pomatenost, sobci jako ona měli by sedět v bláznici, protože jsou neméně popletení a více nebezpeční, než ubožáci, kteří tam jsou. Ó prokoukla jsem ji výborně, tu princeznu bláznicovou! vím, že zahnízdilo se v zatemnělé duši její ne dost jasné snad, ale přece jen rozumové a ji ovládající přesvědčení, že jediným, co je vlastně skutečné, jest ona sama, že vše ostatní jest, nebo aspoň po přirozenosti má být ~~xxxx~~ jakousi nezbytnou[12] hračkou její svrchovanosti, a že, zaletí-li jí třeba některý z těchto míčů za plot, je příčinou toho trestuhodný zlomyslnost nějaké neznámé, mizerné moci. Často pozorovala jsem ji na ulici: kráčely-li proti ní třeba staré, ctihodné dámy, zamračila se jako ďábel, když musila udělat krok stranou, aby se s nimi nesrazila; nepochybuju, že cítila se být tímto krokem potupe-

na, znesvěcena strašlivě; a pak metala na všechny strany roubířské pohledy, z nichž vyčetla jsem: „jaký to ohavný svět, v němž tihle červi odvažují se hledět mi přímo do tváře, v němž nerozestupují se už dvacet kroků přede mnou plaše a poddaně!“ Bože! jak byla bych se tomu vždy nasmála, kdyby nebylo tak smutno vidět, že vlastní dítě je zralé pro blázinec! Jednou, když vrhla nenávistí plný pohled na muže před krámem nakupené, které se nechtěly jí vyhnout, řekla jsem: „Proč nezvolíla sobě Vaše Vznešenost matkou aspoň nějakou osamělou místo mne? ale i pak by se tyto muže Vaší Pomatenosti nevyhnuly.“ Znám ji: byla by schopna bodnout slunečníkem do písku, zvolat: „poroučím, aby od této chvíle celý svět točil se kolem tohoto bodu“ - a kdyby hvězdy neuposlechly moudré této vůle, vzplála by v pessimismu pomstychtivostí k nim, snila by černě, jak vyhodit vesmír do povětří; kdyby člověk, prchající v smrtelné úzkosti před vrahy, vyrazil jí papirosku, lítala by, do nejhlubší duše uražená, na zhovadilost mizerného lidského plemene; ale hledá-li mizernost, a hledá u sebe; kdo hledá, najde. Tak vypadá ta tvá sestřička; a ty - ty jsi na chlup taková, třeba se tak hloupě

okatě. Ale nechlubte se touto 'výstředností', vy ohromní, ješitní génioví s rozparky, kteří byli byste pyšní i na to, kdyby vám v očních koutcích vymožovalo se lejno - jen když jim tam nekvete poctivej sejra jako ostatním řádným lidem! nechlubte se, sdílíte své sobecké bláznovství s každým blbcem. Ale přece jen smutně vynikáte: kdežto jiní jsou takovými jen pudově, cítíte své bláznovství, stydíte se za ně, stavíce se mravnými, jste vy blázny vědomě, z přesvědčení, mazlíce se se svou nešestí, jako nosorožec vyvaluje se ve svých čerstvých výkalech. Ale tím vinen jest jen ten zlopověstný Nietzsche. Dříve byla ctnost ctností, nešest nešestí a skrývala se se špatným svědomím v podzemních děrách; teď však musil přijít ten špinhausník a učit: Altruismus je příznak slabosti, úpadku; sobectví je svaté; 'spáše-li někdo na tobě křivdu, spáchej jich na něm rychle pět'; 'i ty, lotře, můžeš dosíci velikosti: jen vypěstuj dobře ďábla, který je v tobě!' Hoj! - Jak musí slova ta lahodit všem darebáckým uším! jak nabobtná po nich hřebínek každému lotříku! s jakou chutí musí se po nich chopit zloděj svého šperháku! jak rozsype se asi v budoucnu pytel se všemi zlosyny, a nivy rozzelenají

se blázny, jako jste vy! jak vyleze každá neřest z podzemního brlohu a bude na slunci pyšně pičit svůj vředovitý pupek! Neboť ten filosof syčáků bude nesmrtelný, protože darebáci nikdy nevyhynou. Bože můj! nikdy jsem toho člověka neviděla, nic zlého jsem mu neudělala, a přece učinil mne nešťastnou, rozvrátiv mou rodinu - věčně musíš se za to smažit, rošťáku mizerná! je možno, že plácaniny lecjakého pisálka mají takovou moc? ó proč není to nectné řemeslo spisovatelské, nejen rodiny, ale i státy a náboženství rozvracující, zákonem zakázáno? Zkazil, otrapa, původně andělské duše mých dcer - neboť nebýt jeho, jistě by byl Arthur zůstal věren mravnosti - "

"Bez starosti!" násilně vypravila Ina, zimničně pokojem přecházející; "dříve, než jméno Nietzsche slyšel, opovrhoval tatínek mravností nejen instinktivně, ale i vysloveně; Nietzsche byl immorální polovicí své bytosti, tatínek celou!"

"Ať ti nedám pár přes hubu, símě lotrovské! Běda! ona jest už tak zkažena, že upřímně - strašno! věří, že otce svého velebí, pravíc o něm, že je nemravný skrz na skrz! A to jest ovoce mých dlouholetých výchovných snah! Ach! musím vlastně říci,

že po výchově, jaké se vám ubohým dostalo, nemůžete být ani lepšími... Každé símě dobra, které jsem v duše vaše vsadila, otec váš vyplel, co jsem zbudovala hned zas rozbořil... Bože! co mohlo z vás být! hleďte na Zdeničku, z níž stalo se v každém ohledu vzorné dítě, jen proto, že se do výchovy její už nepletl. Ale vám, když jsem řekla: 'tohle je bílé', pravil hned tatínek: 'ne holky, je to černé!' až ztratily jste, nebohé obětí, smysl pro světlo a stín. Kdyby dva vozkové na jednom kozlíku křičeli věčně na koně jeden hot! a druhý čehy! - co by se konečně stalo? zjankovatěli by, jako vy jste zjankovatěly!"

"Takový výsledek", zadrkotala zuby dcera, "měla by jistotně výchova, jaké nám se dostalo u obyčejných dětí. Ale od personality odráží se směšné každé paedagogické násilí jako voda od husy, personality jsou stále tím, čím jsou."

"Tedy husami. - Nic platno; nyní nahlížím, že nezdar mých snah jest jedním z božích trestů za vinu mou. Niče mé dílo trestal mne Arthur nevědomky za to, čím jsem na něm zhřešila. Vším jsem to odpykala a dnes konečně je mi souzeno dopít kalich hořkosti. - O dcéro, umru strachem při té

strašné myšlence!" vskřikla náhle s děsivou
ustrašeností.

"Ruším, že neuslyšela bys od něho nej-
menší výčitky i kdybys byla zdráva."

"Ó kdyby mne zkopal, jak bych byla rá-
da! Ale nesnesu pohledu jeho, tíhu viny mé
uvědomí mne; ó vím, že až spatřím jej na
prahu klesnu mrtva. Oh - ale což byl-li
včera zabit - "

"Kdyby se mu bylo něco vážnějšího při-
hodilo, byl by zde jistě už telegram. Upo-
koj se, prosím tě!"

"Kdybych mohla, já nejbídnější! A
právě dnes, když jsem na smrt nemocna - ó
bože milostivý! dej, ať raději nedočkám se
toho! Však ne! odpusť! já nechci ještě um-
řít, bojím se té černé propasti - smiluj se
nad bídnou hříšnicí! dcero, modli se za mne!
A počkej! teď mne napadá, že řekla jsem
snad včera, že jsem - bohem - "

"Řekla jsi to."

"Ježíš Maria Josef! Tvůj hřích - ó
běž pro velebného pána, ať přijde se svatým
posledním pomazáním, nevíme dne ani hodiny
- nestroj se, ať nepřijde matka tvá tam,
kde je pláč a skřípot — ó jak ohavné bylo
to všechno včera večer!"

"Co ti říkal? že chcípně, chcípne, viď viď viď?" burácivě šeptala v kuchyni Sida, visíc na Ině na šíji a vášnivě sebou trhajíc.

"Že to bude vážná nemoc".

"To zamená, že chcípne, viď? On přece nemůže říci mrcha chcípne viď? Sestřičko z diamantu, nikdy jsem se nemodlila, ale včera večer v posteli jsem šeptala: pane bože, jsi-li pro všechno snad nějaký, skol ji, mrchu, skol! A protože jsem četla, že chceme-li, aby nemocný dřív umřel, máme si cucat palec a myslit při tom, že sajeme jeho krev, cucám si ho ve dne v noci, abych ji už viděla ležet pokojnou, pitomou - "

"Sidočko, v tuto chvíli leží asi někde pokojná - Olga..."

Sida spadla se sestry. Bledá tvář její zbělela. Bez hlasu couvala bezděky ke stěně, kolena se jí podlamovala. Oči byly očima strašidla.

Od dubna změnila se úžasně tajemností svou frappantní tvář její. Tenkrát bylo v ní cosi nepříjemně sraženého, zamělého; nyní však - jakby průsvitná mázdra byla s ní spadla, zostřily se velice tahy její, utrpením vyspělé, skoro již erotické, sálaly živostí, nabyly příšerně vtíravé výmluvnosti, prorážející takořka bytost pozorova-

tele. Byla nápadně podobna Ináš, ale kdežto ze sladkého obličeje Ináše linula se tajemnost pořád ještě "ženská", vypadalo spanilé, nevolnost budící dítě jako malý revenant. A kdo spatřil ji dokonce silně narušenou, neubránil se otřesení..., pocítil strach, že ten lesklý vampýr vyřítí se mu náhle proti obličeji a zardousí jej neodolatelně...

"Copak nespí v tatínkově pokoji?" pravila konečně hrobovým hlasem.

"Ne. V noci se vytratila ze ztrnčnice, nikde není kam. Víc o ní nevím - ale čekám, že každou chvíli přijde zpráva, že - ó Olginko má nejdražší!" Vybuchla v prudký pláč.

"Myslela jsem, že víš víc," odfrkla si Zida. "Neplač, na to je dost času, až budeš vědět víc. Proč by se zabila? Protože je nemanželská? To přece nebolí, to přece na sobě necítí, je člověk jako kdo je nemanželský. Ale já vždycky věděla, že hrůza vyvedla takovou nějakou mizernost, je jako šubka na ulici. Nebo proto, že ji ztřískali? To mohlo dlouho bolet, ale jistě ne tak moc, aby si proto musela zoufat - "

"Ale když - oni jí - spláchli - "

"To je také zlé, když se hodně přitlačí, bolí to jako vařečkou - ale ty myslíš, že si bere k srdci tu hanbu, viď? - Za mne

a ne! to neudělá, tak špatná Olginka není!"

"Tak špatná není!.." utírala si Ina prudce oči. "Špatná, - krásné antické slovo!"

"Není!" pokračovalo dítě ohnivě. "Měla by malou cenu, kdyby si dávala tak malou cenu, že by se nabila k vůli těm smradlavcům. Udělala by smradlavcům radost a to Olginka neudělá. To je jako já: když mi mrcha našlehá, mám se proto vztekat, stydět a moutit? ty bys mně celá za to stála! Dost bolí to samo, mám se ještě k tomu sama trestat? Jen si vždycky pomyslím: dělalo by ti to, mrcho blbá, radost, kdybych si z toho něco dělala, a hned je mi do smíchu, sotva to přestává bolet. A co teprve Olginka! ta je ještě moudřejší než já! Vždyť je to jenom k smíchu, že ji spláclil! A kdyby se chtěla přece jenom zabít jistě by před tím hleděla pomordovat všechnu tu pakáž!"

"Kéž jí to brzo napadlo. Býku ji ukradli, přišla by si aspoň domů pro zbraň! Tak špatná není - ó jak jsi mne nakazila svou důvěrou, kočičko moudrá! já dnes ztratila docela rozum a vůli, nevím, co se to jen mohlo se mnou stát! Pojď, ať tě zlíbám, dceruško má! Jak přímo umíš na všechno hledět!"

Líbala ji, plačtivě se smějíc. A Sida,

mačkajíc sestře prsy a zadnici, vyklídala
dále, pochvalou povzbuzena, své názory:
"Kdyby se k vůli smradlavcům zabíjela,
byla by zrovna tak hloupá jako ten, kdo vy-
zve na souboj toho, kdo ho urazil a protože
neumí tak dobře střílet, je k tomu, že byl
uražen, ještě doražen - dobře mu tak, ne-
vole, on myslí, že jedná jako čestný muž a
zatím jedná jako blb. Já bych lumpa, který
by mne urazil, v noci postřelila, potom bych
mu vypíchala oči, propíchala bubínky, vy-
řízla jazyk, useknla ruce, aby nemohl vyzra-
dit, kdo to udělal, to by přece bylo rozumné
jednání, viď? Já se vůbec divím, že ti lidé,
kteří si umínili, že se zabijou, neudělají
před tím vždycky něco pořádného; bát se
přece nemusí už ničeho. Když se někdo chce
zabít z bídy, tak má, střevo, koukat před
tím něco pořádného ukradnout; náhodou by se
mu to mohlo krásně pořtěstit, třebas by ve
spořitelně nebo v bernín dřevě elektrické
zvonky zrovna ten den nezvonily, nebo po-
kladna byla by špatně zamknuta, všecko je
přece možné, ale ztratit nemůže už takový
člověk nic, jenom nabýt. Kdo se chce zabít
z omrzelosti životem, má dřív někoho v lese
zabít nebo zapálit vesnici; to by mu jistě
rozproudilo krev, že by na tu omrzelost za-

pomněl. Kdo si zoufá, že je týrán, má dřív zabít toho, kdo ho týrá; kdybych se chtěla zabít, zařízla bych před tím v noci mrchu, já bych ji byla už tisíckrát zařízla, kdyby mně za to stála, aby mne zavřeli. Když je někdo nezhojitelně nemocný, má si, než jde k Abrahamu, dopřát něco krásného: člověk je celý život zrovna jako svázaný, nesmí nic dělat, co by chtěl, když nechce, aby to s ním vzalo konec, tak když chce, aby to ten konec vzalo, může si aspoň jednou vyhodit z kopejtka jak se sluší a patří, a být aspoň jednou svobodný. Kdybych já dostala souchotiny, nakoupila bych si flinty a revolvery a pumy, schvolala bych je na půdu, na boží tělo bych se tam zabednila a teď bych začla do toho pitomého procesí střílet, házet pumy, cihly, trámy, až by celá ulice byla krev, samá krev!.. až by nebe od ní zčervenalo, jako se zem modrá od nebe - óóó!... Jó, ale když jsem to jednou Pepči Holých řekla, povídala, že by to neudělala, protože je to nemravné - pitomec! a už jí bude 15 let! Ta mravnost musí být velká blbost. protože když mi někdo o ní mluví nebo když o ní čtu, furt nevím, co to má asi jednou znamenat: pořád o mravnosti všichni melou, a vždyť přece mravnost není nic, leda nějaké mizer-

most. Ale já myslím, že kdo chce být mravný, hledí udělat něco záslužného, ne? Tak nebyla by to třebas zásluha, kdyby všichni vojáci, kteří si vezmou život pro týrání, postříleli před tím co možná nejvíce oficírů? jistě by si ti druzí dali potom sekrasenzský pozor, aby netýrali a moc a moc vojáků nemuselo by se tedy už zabíjet. Nebo kdyby každý, než se zabije, zamordoval nějakého toho utiskovatele lidu nebo národa; jistě bylo by to víc platné, než všechno blekotání těch poslanců! - "

"Všechno velmi krásné, děvuška má, ale už musím běžet. - Ach! nezabila-li se dosud, nezabije se už, ne? ale když ve velké válce je člověk zcela bez rozumu! - Ne - proč bych ti to neřekla, sestřičko: zabije-li se, - půjdu asi za ní!"

Sida znovu zbělela. "Počkej ještě! řekni mi, co bude - potom?"

"Sny, Sidičko, mám sny, ale živější, divnější, než máš v očí."

"A uvidíš v těch snech Olgu, jako ji vídáš ve spaní?"

"Ano. Je-li hned, tedy později."

"A co přijde po těch snech?"

"Zase sen, ale takový, jemně se říká bdění. Ty myslíš, že bdíš, a zatím je tvůj

celý život jen dlouhatánským snem. Ale tomu nemůžeš dost rozumět."

"Líp než ty! Už když jsem byla malá, napadlo mně vždycky, když jsem ráno vstávala: nezdá se mně jenom, že jsem vstala? možná dost, že teď ještě ležím a spím. A já nevím, proč mně vždycky napadá, že spím pořád na nějaké jiné hvězdě - ale to není žádná z těch, co jsou na naší obloze, ty jsou zrovna tak opravdické, jako ta zelená kráva, kterou jsem onehdy viděla tancovat valčík na střeše kostela; tak spím tam už dvanáct let a jsem mužský, velký jako věž a zdá se mně, jako té královně se zdálo, že je dcerou ševce a že dostává potěhem - že já jsem takové mrně na hvězdičce, kterou jsem čert ví kdy před tím viděla, možná, že také jenom v duchu. Jo! ten svět by musel docela jináč vypadat, abych mohla říci, že je opravdický. Kampak se hrabe? na mně ať se nehrabe! Já se musím smát, jak se všichni lidé nechají tím svým snem vodit za nos, i ti vážní, hloupí učenci, kteří říkají, že se drží jenom toho, co mohou dokázat, a přece věří, že je ta příroda opravdická, třebas musí každý vůl na to přijít, že to může být zrovna tak dobře jenom pitomý sen, jenom takový vyfouknutý barevný prd. Oni

myslí, že jim ta příroda dává nějakou opravdickou skutečnost a zatím jsou jako ten, kdo našel drahý šperk a má radost, že ho teď má a mačká ho v hrsti - a tu máli probudí se a vidí, že v ní mačká p - . Ja, jo, vy mně říkáte, že my tři jsem ty nejmoudřejší ženské na světě, dřív mně to bylo divné, proč zrovna my, ale teď vidím, že je to pravda. Ale poslouchej: když je všecko jenom můj sen, pak vy a tatínek byste vlastně tů nebyli - a to já nechci! Já vím, že musí ti to být směšné, když víš, že tu jsi - "

"Jen nejhloupějšímu dobytčeti může být egosolismus směšný. O tom jindy - musím už běžet - "

"Jen to ještě povězs: co přijde po tom snu, kterému se říká bdění?"

"No zas ty sny přece - a zas to bdění - a tak po pájde stále dále."

"Tak se z toho nikdy nepobudíme?"

"Ne! Že by mohlo existovat něco jiného, než klam, zdání, je rozumu nemyslitelné zrovna tak, jako že tento čtyřhrý stůl mohl by být současně kulatý."

"A budeme se v těch snech vidět pořád?"

"Dokud se nezamrzíme - ba i potom ještě."

"Tak když je to všecko tak, Inočko, půjdu-li za Olgou, - půjdeme spolu!"

"Nesmysl! na to nemysli!"

"A ty zas neplet se mi do mých věcí!" mluvila teď Sida pomalu, příserným hlasem. "Já snad budu lépe vědět, jak by mně bylo, kdybych tu zůstala bez vás. Vy jste mé světlo, než být slepcem, raději umřu. Vy jste mým bohem, radostí a pýchou. skáču, když si pomyslím, že vylíhla jsem se z té samé samice, jako vy. Když hledím na vaši krásu, často spadne na mne jakoby shora taková slast, taková vzteklá touha, nevím po čem, že sráží mne k zemi a nemohu dýchat. Stokrát byla bych vás už zařízla a roztrhala kdybych věděla, že budu vás mít i potom. Den co den představuju si, jak vás jednou zaříznu až k páteři, že vám hlava padne na záda - a jak vstrčím hlavu do té rozšklebené, krásné rány a budu pít tu vřelou chrlící se, čpící krev hubou i nosem - óóó! Já se nic nebojím umřít, já jsem nedočkavá, co bude po smrti, nikdo mně nezabrání, mlč! Zaříznu mrchu, potom budeme střílet do lidu, potom se probodneme. A ty musíš mně dovolit, abych tě probodla, protože vždycky si představuju, jaká by to musel být krásný pocit v ruce, kdybych ti strkala pomalu dýku do tvé kůžičky, jak by to chrupalo a šuptělo, jako když se píchá do pajšlu, a potom pole-

tíme spolu nad černými krajinami takovým příšerným těžkým soumrakem, brzo dohoníme Olginku, vy vezmete mne do prostředka - a teď úplně šťastné budeme se řítit dál a dál, do věčnosti, svobodné, srdnaté, ať přijde co chce, na všechno budeme se jenom těšit."

"Dobře. Dřív nebo později - hahaa! jak pitomý je strach před smrtí, jak lhostejno všei Pá, dcerušku, jdu pro kněze."

"Pro - kněze - ?" Zaznělo tlumené zaražení, podobné první polovici lvího zařvání. A vstrčivši paleček do úst vyběhlo spanilé děvčátko zběsile z kuchyně, aby zase opatrovalo svoji matku.

x

Dvě hodiny. Do salonu vpotácela se Ina, je bliží se odévu, oči skoro zavřené. V koutě klečela neklidně Marlina opatrovatelka, pletouc jakýsi takový punčochu.

"Ani dnes nemohla bys se bez toho obejít?" zamumlala Ina a klesla na pohovku.

"Má - zase - nový nezdařený," hekala matka; chvílemi trhala sebou a třepetila oči. "Pořád - cucá si palec, jako nechvál. Já ji - co jsem to chtěla říci - já ji několikrát napomenula, konečně jsem se dožra-

la a povídám: 'vždyť z něho nic nevycucáš, dám ti něco lepšího'. A dostala pěknou porci sekaného masa a hrách. Tak už smíš vstát, ničemnice - a nehřeš na mou nemoc, viděla jsi, jaká je metla pořád ještě kuaštýřka!"

"Jen se rozptyluj, až přijdou kluci ze školy, nařež jim, až budou smrdět!"

Sida pomalounku vstala, odloupala hrách od kolínek, shrabala jej do pytlíku, bolhajíc odnesla jej do zásuvky klekátka, ukázala Marii kolena, líbajíc jí ruku, pravila vřelým hláskem "děkuju za tresty", na prahu jídelny, chráněna dveřmi, vystrčila na matku třikrát nahou, červenou zadničku a vstrčivši palec do hubičky a nosem prozpěvujíc, odhopkovala do kuchyně. -

"Kde jsi pořád byla?"

"V kostele."

"To je dobře. To je dům páně. U mne byl zas pan kaplan Ocasatý a zaopatřil mne. Je to dobrý pastýř. Velice moudře mluvil; pravil: 'milá dcero, není to tvá vina, že napadla tě ta strašná myšlenka, že jsi bohem, neboť vnuknul ti ji sám Belial; ale Bůh nezatratí tě proto do ohně věčného, jelikož viny té litуješ'. Ulehčilo se mi nesmírně. hosanna! on umyl jest duši mou, ont

pomazán je bohem! Ale teď je mi zase špatně a divně. Zdá se mi chvílemi, jako bych měla dvě hlavy, a pak, že jsem zapadlá do nějaké těsné skuliny; mám strach z něčeho nestvůrného. Je to trápení, ten život!"

"Je! Není to už k vydržení! s Olgou - s tebou - tatínek také v jednu hodinu nepřijel, já jsem už nemocná, hlava mne bolí jako střep, já dnes nevím, co si mám počít, já se probodnu!"

"Zadrž jazyk zlolajný, řvoucí! Chval Sione spasitele, pastýře - zpívej se mnou, ať je to velebnější! a cinkej při tom lžičkou o sklenici, ať je to všechno jako o božím těle. Tak: chval - co nezpíváš?"

"Budu,-ale musím ti dříve říci, že strýc vakutku zemřel: je to již v novinách.."

"Ježíš Maria! konec všemu!"

"Ale vždyť: - ach! je nám věc příznivá, posuzujeme-li ji střízlivě: jest úplně nemyslitelno, že by nás strýc, jsa při rozumu vyloučil z dědictví; buď tedy byl druhý testament napsán v nepříčetnosti nebo jej Němka padělala. V obojím případě máme velkou naději ve šťastný výsledek procesu. Ale tatíček je přesvědčen, že nám Špekvuřtka raději dá dobrovolně aspoň 20 - 30 tisíc.."

"Dobré by byly - spásná kotva... Ale já se toho nedočkám - tak zpíveji!"

"A ještě chci ti říci, že - že Olga lituje té 'pěkné ženské' - pravila před chvílí, že dítě nemá o rodičích nikdy soudit."

"To je správná řeč, to mne na ni těší.. Ten strop - vlastně: nechtěla ke mně jít?"

"Chtěla, ale lékař zakázal."

"Dobře udělal, ať tam raději zůstane. Tak konečně: chval - nezdárnice - "

"Jen ještě to ti musím říci: chceš-li, i tatínek nepřijde k tobě dřív, dokud nebudeš zdráva."

"Co tatínek? Arthur - Kriste Ježíši! vždyť čeká na mne kalich utrpení! Je to hrůza, já na to skoro zapomněla, proč jsi mi to připomněla, ničemnice? Ach - kdy přijde?"

"Řekl, že nepřijede-li v jednu hodinu, tedy jistě po čtvrté."

"Ježíšmangot! Už to bude, ručička leze, pořád leze.. Nádobo vznešené pobožnosti - drrr... Ale - snad jej přece jen zabili - "

"Víš co? opij se trochu! Lékařští idioti berou právě nejmenší zřetel na to nejdůležitější: na duševní stav - "

"Každý jest u ní idiot, a sama je oberidiot. Drr.. Jsem jako kráva - na porážku.

Ale já si myslím, že jej zabili, co tomu říkáš?"

"Máš pravdu."

"Viď? No, není pochybnosti, že je mrtev, a že bůh odvrátil kalich ode mne! Ach to se mně ulehčilo! - Tak. - Vše se ošklivě točí. Vítr odnáší mé myšlenky a hučí.. Šestkrát patnáct - co to pořád cítím? jako plíseň?.. A teď něco zvoní, ospale, opile - to je umíráček. Zvoní už za mne - vlastně ne - to je za Arthura. Ano, pravda! Pomodleme se za jeho duši - jdi si kleknout na klekátko - za otce svého - "

"Vždyť nezvoní nic!"

"Cože? Ach, máš pravdu, mýlila jsem se. Tedy ho dosud nezabili.. Ó dej, bože, ať ho ještě zabijou!"

"Mamá! ani v deliriu nemluvila bys tak, kdybys za něco - ech!"

"Co se to opovažuješ?.. Co jsem to řekla? Ach - bože - máš pravdu! hřích - Ježíš Maria! nový smrtelný hřích mám na svědomí - ó běž pro pana kaplana Ocasatýho, onť dobrý pastýř - pomazaný - běž, až se přerazíš! každou chvíli mohu umřít - jé! a už vím, co to pořád cítím: je to plíseň hrobu už - jé - je! Já nechci ještě umřít, nechci! všichni svatí a světice boží, ustrňte se nade mnou!..."

x

Čtyři hodiny. Marie procitnuvši právě z krátkého spánku, je zas při janém vědomí. Ina chvěje se silněji, než dříve. Vešel listonoš, podal jí odpoledník. -

"Nezabili ho, maminko, nezabili! Vše šťastně dopadlo! Ach bože! první dobrá zpráva, to je jistě dobré znamení, že i to ostatní dobře dopadne, sláva!" Náhle nadmíru oživěla, smála se a plakala; přirozená její veselost, dlouho stlačená, musela na sebemenší popud excedentně se vymrštit. "A slyšíš? vlak vjíždí právě do nádraží!"

"Svatý Jene Nepomucký!" vzkřikla Marie a prudce usedla, jakoby chtěla prchnout. "Mašina už foukla!"

"Buď ráda, za čtvrt hodiny budeš konečně zbavena toho velkého břemene! Zatím budu ti číst, až se zasměješ!"

"Už foukla, už foukla," skučela Marie bez ustání se chvějně křižujíc.

✓ "´Národe, plač! Mlh šerých závojem zastři tvář svou, sirá vlasti! Mesiáš tvůj odchází navždy od tebe! ´tuto strášlivou zvěst přináší nám neblahý elektrický drát ze starost.král.města Prasečic.

Jen stručně sdělujeme dnes, že ve vče-

rejší tamní schůzi český Jidáš, prohlásiv předem, že se vzdává vší další 'politické činnosti', promluvil svou poslední 'řeč'. Byla tak nesmyslná, prázdná, hnusná, že škoda o ní každého slova. Vybrané obecenstvo naslouchalo jí více než hodinu s důstojným klidem a pozorností. Teprve po jednom oplzlém výroku /'previlť totiž tento 'politik', 'myslé', že je v nevěstinci, že ženské tělo leskne se jako hadí kůže/ vmetlo, do nejhlubších útrob mravního svého cítění zraněno, hanbousovi ve tvář necudné styky s dcerou jeho Olgou, o kteréžto dámičce vyšlo právě najevo, že je dcerou jistého Viléma Bystřiny - "

"Pro umučená hodino! on už to tedy ví, se mnou je amen!"

"Ale měj rozum! No tohle přeskočíme. 'Publikum projevovalo též mravní svou ošklivost házením shnilých jablek a vajec'- "

"Zase platit od pucování šatů, hvězdo jitřní!"

" - 'po celou tu dobu stál zde zvrhlík proměněn v soxlný sloup, oči podivně vyvaluje. Co dělo se asi v jeho temné, nízké duši? Byl to strach? či snad ozvala se v ní jiskerka svědomí, jež doutná i v tůni duše nejpodlejší? Snad ano, neboť náhle, tíhou své-

domí dřeen, zapotácel se, ale hned poté zbaběle prchl z rozhorleného sálu. Na chodbě však procitla v něm opět tygří jeho nátura, živená průvodem četníků, zcela bez příčiny zasadil tlapou svou měšťanu zdejšímu, váženému p.Mizerovi, takovou ránu do břicha, že nebožákovi vyhřezla ihned střeva, a hned po té namířil ohromný revolver na hlouček občanů, nepříčetného občana absolutně ignorujících. Stiskl -- strašlivý okamžik! - rána zůstala němá! Zajisté jen řízení Prozřetelnosti bylo příčinou, že následkem deštivého počasí byl prach zvlhlý. - "

"Přestaň už s těmi mordy! Ale to jistě ho zavřeli - "

"Od názvu každých novin až ke jménu zodpovědného redaktora je každé slovo lež. O zatčení zde nic nečtu - aby tak právě proto! "

"Už vchází jistě do města. Poslední hodinka.. Kam se schovám? Otče náš jenž jsi - kalich utrpení - chléb náš - drrr.."

"Ale matinko! nepůjde k tobě - jen se vyslév!" [13]

"Ne, nemůže to být... Chci to vypít na dno.. Ať - zasloužený trest. Přes dvacet let jsem ho šidila - teď se hanba provalila

- vše je jen hnis kolem, hnis - já jsem nejhorší osoba na světě. Tomu darebákovi dala jsem z Arthurových peněz dohromady 8 100 zl., kdybych to byla dala na procenta, mohli jsme teď mít přes 12 000 - do mne se vtělil sám Belial - pan kaplan Ocasatý dobře poznal, že mám s ním nečisté styky. Vidím ho teď, jak se žene už vedle pivováru - pomocnice křesťanů, já umřu ještě dřív, než sem dojde - ó modli se za bídnou matku svou, Ireno - klekni - sepni ruce!... Nahlas přec!"

Nešťastná dívka odříkávala otčenáš se zdrávasem a pak přiskočila k oknu: "Pomalu mohla bych jej už vidět na konci ulice."

"Snad od včíra - přece jen - " nesrozumitelně vypravila Marie a včas se pokřižovala.

"Tam - podle rychlé chůze a oděvu - ó ano! lidé se za ním zastavují - tatínek! tatínku!"

Zmocnilo se jí blažené ulehčení a bezpečnost, jakou cítí všechny ženy, tento druh úponkovitých rostlin, v přítomnosti muže. Marie však dala se náhle do nepřetržitého, dětského ječení, tak děsivého u dospělého, že zbledlá dcera přiskočila k ní.

"Prosím tě, prosím tě! Za dvě minuty budeš šťastná! Zůstaň přece ležet!.."

"Musím se schovat! Kriste Ježíši! zavři mne do almary! Vždyť je to něco nemožného, všechno to, co se tu děje, nemůže ani být!"

"Tedy mu řeknu, aby k tobě nechodil!"

"Máš pravdu, řekni mu to - a zamkni dvéře na zámek!.."

Zamkla, znova skočila k oknu: "Už míří k domovním vratům!... Vidí mne - usmívá se! matinko, slyšíš? A už zmizel v domě."

Poznovu dala se Marie do šíleného křiku: "Musím vyskočit oknem - on vyrazí dveře - přiraz k nim skříň -- a chytni flintu, braň matku svou - zastřel jej jako psa!..."

"Buď bez starosti - nepřijde sem - jdu s ním promluvit - jen, prosím tě, neskákej oknem - já ho raději zastřelím, slyšíš?" vyrážela dcera kvapně, bílá jako sníh.

A s puškou v ruce běžela jídelnou do kuchyně. Současně s ní vešel tam z chodby Volný. -

Usmíval se. Geometricky nelišil se úsměv ten od jeho obvyklého, mohl se dokonce za těchto okolností zdát pošetilým - a v Ině vyšlehl náhle se zamrazením pocit, tak nezvyklý, svěží, bylo jí, jakoby uzřela v tmavé dálce své duše objevit se tajemné

světlo.. A bezděky vzdala se úmyslu prosit za matku.

"Marie?"

"Nebezpečné, aspoň dle lékaře; delírovala už."

Představil jí před obličej časopis s portraity. Kývla. Ukázal na Olgu a Viléma. Kývla zas. Rychle zamířil k jídelně. "Počkej, slíbila jsem jí, že k ní teď nepůjdeš - byl by to ovšem nesmysl, ale první pohled na tebe - "

"Myslil jsem na to." A otevřev dveře do jídelny, zvolal silným, veselým hlasem:

"Běž k mamince a řekni jí, že se na ni už pranic nehněvám, že jsem jí docela odpustil!"

"Arthure! Ježíš Maria odpusť! do mne se vtělil sám Belial - "

"Všechno je už dobře, ženuško! Přijdu k tobě jen co se svleku - sakramentské horko! Člověk je cítí teprve, když přijde domů.." -

Za dvě minuty vstoupil do salonu v košili, větraje ji. "Kdyby tu byla zima, Márinko, viděla bys, že se ze mne kouří jako z hnoje!"

"Smilování!" křičela Marie, s námahou na loži klekajíc, ruce spínajíc. "Sám Beli-

al mne tenkráte vnuknul - já tě vždy milovala, přísáhám, že jen jednou - Bůh viděl kalich utrpení, skopej mne, Ježíš Maria - "

Povalil ji na polštář: "Jeden čin nic neznamená, žes mne milovala, nemusíš říkat, a byl jsem já ti věrný?"

Mluvil dosti trhaně, opravoval se, oči jeho neviděly, v tváři střídalo se zlostné chmuření a záře neobyčejně rychle.

"Ale tys mne neporodil Olgu. Pro rány boží, ty nevíš, co jsem vytrpěla!" -

"No, tys musela zkusit, ženské stvořeníčko," zasmál se. "Tady na znamení, že je vše zas dobře -- a už dost o té věci!"

"Ne - nesmíš - on mne políbil!.. to nemůže být - proč mne raději neskopáš?"

"Tvá velkomyslnost je krutší a sprostší, než kdybys ji skopal!" zašeptala mu Ina, pohnutím nad velkomyslností tou sižící.

"Jak něžně usmívá se zlatá řeka Všeho - vlastně - co jsi řekla?.. Pravda. Víš, ženo, žes mne přes dvacet let nechala dělat blázna, to je přece k vzteku, to uznáš. Za to možná až budeš zdráva, našlehám ti ještě důkladně metlou!"

"To přece bylo jednou moudré slovo od tebe!" šeptala Ina. "Budu se na to těšit jako dítě na Ježíška."

"O udělej to, zmrskej mne až budu samá krev, a tou krví smyju vinu svou! Ty nevíš, že dala jsem tomu lumpovi 8100 zl., do mne se vtělil - "

"Minulé není. Tedy minulého není - též jeden důkaz mého absolutního nihilismu, neboť - "

"Mlč! co je to s tebou - mluvíš ze sna.."

Náhle zahořely mu oči vztekem, pot vystoupil na čele; s námahou vypravil:

"Víš, Marie, co nového? zpráva z Bulharska: jsme boháči!"

"Svatý Jene, může být?"

"Je to. Víc ti neřeknu, přílišná radost by ti škodila."

"Svatá panno, já se z toho všeho zblázním! Nový život se na mne usmívá - ale já umru na prahu jeho - o Arthure - "

"Ke všem čertům!" zahřměl na ni. "Co to za pitomé ženské strachy? Vždyť každý osel na tobě, ženská vidí, že ti skoro nic není, doktor řekl mi právě, že za dva dny budeš jako jindy - ruku! nu ovšem! puls zcela pravidelný - a ona bude žvanit o smrti!"

"Prosím tě, nezlob se, nezlob se, můžičku drahý! Já vím, vždyť já vím, že to nic není, my ženské jsme už takové hloupé,

je mně docela dobře.."

"Je to dost, že to nahlížíš! Tak teď musím jít a ty spi, ženské stvoření!"

Stiskl jí ruku, zahleděl se jí do ubohých, svíjejících se očí, vybuchl ve smích a odkvapil do svého pokoje. -

"Jsem snad již v nebi, dcero má?.. Ó nevěděla jsem, že je ve světě takové štěstí, taková nekonečná lehkost a volnost!.. Ale je děsivá, zeje prázdnotou - je nepřirozená, tížící - černé slunce... Přísluší andělům - lidem ne - ach! Člověk se rodí s břemenem na zádech, vchází do káznice tohoto života s pouty na nohách i rukách. Běda tomu, kdo se jich chce zbavit, nešťasten, když touží po štěstí.. Ó bože, netrestej mne za tu chvíli blaha, já za to nemohu - vždyť jsem si ji zasloužila, ne zásluhami, ale utrpením.. Ach konečně, konečně jsem vše odpykala - "

"Ba ne, čeká tě ještě pomlázka, těš se!"

"Však já se také těším! Chci dopít kalich až na dno - z jeho ruky. On je sám anděl - ó běž a zlíbej nohy takovému otci, dcero nehodná! Avšak jsi také hodná, má dívenko zlatá! Všichni lidé jsou hodni, všichni v hloubi duše dobrotiska - vždyť jsou všichni, všichni chudáčkové! A i když

se podíváme dobře na tygra, odkryjeme v tváři jeho výraz dojemné, prosící dobromyslnosti, neboť i tygr je chudák - . Olga je také chudinka - je dítě v každém ohledu vzorné. Ó bože, proč zasypal jsi nehodnou děvku svou takovou milostí, že dal jsi jí samé vzorné dítky? a i bohatství - peníze - zlaté - Kriste! a já neumru, kdepak! vždyť jsem vlastně zdráva, on měl pravdu, docela zdravá - haha! Ale koukej: tam vysoko na nebi, pod tím bílým mráčkem, rozsvítil někdo za ním schovaný žluté, plynové světlo, to je nehospodárnost a - rouhání bohu... Divná tma hustě mží kolem mne.. A - tam - vidíš? pod skříní vykukuje rarášek! dnes už podruhé! bože! to je sám pan kaplan Ocasatý, totiž Belial - chce se mnou sdílet lože - vylézá ven! má ocas - ocasatý - pan - kaplal... Tam v koutě je prasečí koryto, je to pořádek! sotva přestanu dohlížet, máme ze salonu svinčík. Slepice jdou ke korytu - kš! kš! himl! - bože - já jsem klela - smrtelný hřích - ó běž pro pana kaplana Ocasatýho - oni pastýř - pomazaný bohem - to jest h -- m - vidíš, jak otírá si pastýřskou hůl o podšívku kabátu?" -

Ina vřítila se k otci. Skoro běhal pokojem. Dal jí pohlaveček rukou, kterou mu

chtěla políbit: "Fuj! má dcera neví, že zachováme-li se k lidem 'velkodušně' nebo ordinairně, je to věc stejného významu jako obujeme-li boty vyleštěné nebo zablácené? že ethika jest občasné, mrzuté vypořádání se jakž takž s hadry, aby nesebrali člověka pro vagabondage?"

"Leda tobě, ty strašidlo! - Víš, co se zde stalo včera večer?"

"Ne. Rychle!" mávl pěstí.

"Lůza zpívala nám o té sfaire, Olga vyběhla na ulici, já za ní, byly jsme zfackovány, holemi zmláceny, ale Olga desetkrát víc než já - a byla jí zpleskána nahá zadnice. Prchla v noci ze strážnice, houbaři viděli ji ráno obcházet jezírko v Jedlovině, další pátrání dosud bez výsledku. Když jsem se ve 2 hodiny z Jedloviny vracela, vyrozuměla jsem z pokřikování výrostků, že k dovršení zla přitrefil se jí při plácání - žlutý malheur... Že právě jí, tak fenomenálně hrdé, nepřístupné, urážlivé, prudké, muselo se dostat pokoření, nad něž většího nedovedu si představit - právě pro jeho směšnost a malichernost!... No - ?"

"Je zcela možno, že se zabila. Jinak je vlastností žen a bláznů chtít mermomocí poznat zřejmě nepoznatelné," vzkřikl, pobí-

haje komnatou.

"Ty znáš ale člověka potěšit, jen co je pravda! Nejsi opilý? Dnes počínáš si ještě bláznivěji, než jsi-li v normální náladě... Ach, já jsem celá pryč! Dnes vyvalily se ze mne city, o nichž jsem myslela, že je neznám, o nichž jsem ani nevěděla, a odplavily mne dřívější. - Myslela jsem, že točím se nevybočitelně jen kol sebe - a teď, chci-li si představit život bez Olgy, mám jen dojem jakési díry, černé, nesnesitelné již pohledu; jsem s ní příšerně srostlá, zemře-li, stáhne mne strašidelně za sebou do hrobu." [14]

"Pěknou novou starost jsi mi přidělal," musila ještě zamlít hubičkou. "Dočká - se to -- co děláš?.. a - a - chchch - Šmarjá -"

Násilím se vymkla, skočila ke dveřím, jež pootevřela. Volný usedl a zahleděl se v oblohu. Chvíli bylo ticho, jen funěním dívky rušené.

"Fuj, to byl ošklivý pocit! Vždycky přávám si, abych byla jednou oběšena, ale už nechci..."

Mlčel a s úsměvem hleděl oknem stále v azur. Bylo nezbytno, aby potrestaná, po ženském mravu, povídáním dál se mstila:

"Tak teď jdu pro Ocasatého, už potřetí, s náramnou radostí. A potom do Jedloviny - nebo kam - třeba jsem celou noc oko nezamhouřila, lépe řečeno, neusnula. Ale pověz mně ještě jen: Jak hledíš teď na Olgu?"

Neodpovídal, nehýbal se. Ina, kterou škrcení tak vzrušilo, že zapomněla na svůj žal, roztrhala vedle ležící noviny a házela na otce kuličky.. Tu pravil náhle zcela klidně:

"Dnes hledím na vše vším možným způsobem; příští dny na ni jen eroticky."

"Aj, ty ji tedy miluješ?"

"Ano, svým způsobem."

"Dříve?"

"Skoro ne."

"Tak rázem možno?"

"Jen filosofu." Povstal a pomalu šel k dceři. Vykřikla, vyletla na chodbu, přirazila dveře. Za chvíli však vešla klíčovou dírkou do pokoje protáhlá slova:

"Je pravda, že jsme boháči?"

"Ne!"

x

Zase s nepořízenou vracela se se západem slunce z Jedloviny, nanejvýš unavena a netečna. Přes to zastavila se na policejním komisařství. Tam bylo jí sděleno, že ve dvě hodiny odpoledne zaslechla jistá žena, klestí poblíže jezírka v Jedlovině sbírající, silné žblunknutí, a že, když popošla blíže, viděla ještě velké kruhy pod skaliskem do jezera vybíhajícím, kde byla dosti hluboká... Byli již vysláni lidé, aby místo to důkladně prohledali.

x

Pocítila jen slabý úder. Když sestupovala po schodech, působilo jí hlazení hladkého, chladného zábradlí tak příjemný pocit, že cítila se tu chvíli šťastnou. A cestou domů na sestru ani nevzpomněla, myslíc jen sladce na spánek, polo již spíc. "Co se to se mnou stalo?" ušęsla konečně, "vždyť je mně teď Olga - lhostejná! Tak rázem! Všechna tíha ze mne tak lehce spadla, smrtelná únava přešla sama sebou v lehkost.. Ó jak směšně nicotné je vše, co nás tíží a nejtěžší balvany na prsou našich jsou jen jako duha, nejsoucně jsoucí světelné obrazy, jimž jen iluse dává illusivní tíhu... Nejsem

přec jen siamské dvojče. Jen náhlý, nezvyklý náraz tolika utrpení vyšinul mne, zraněnou a zesláblou, na chvilku z mé dráhy. Ztratím-li Olgu, budu se ještě den, dva dny svíjet - a pak zas klidně točit kol sebe, - jako tatínek."

Před domem střetla se s ním, vycházejícím na procházku. Jako přelud snu plynul mimo ni.. "Potkala jsem jej vskutku?" tázala se po chvilce; "ano - tam jeho záda - nezdá-li se mně i to. - Hle, spím, chodíc.. Kde hranice? Už proto, že jich není, je nutně bdění snem.. Sen bděním?... Ale bylo by v naprostém nesouzvuku s illusivitou všeho ostatního, kdyby zjevy snů vyvolávalo něco mimo mne - byla by to skutečnost... Lidstvo bylo dosud masem se stavší zbabělostí. Ze strachu před smíchem idiotů málo kdo našel odvahu k pyrrhonismu, nikdo vlastně k nihilismu, tím méně k egosolismu, egodeismu. O nejvznešenější, nejvábnější možnosti filosofové téměř nediskutovali - fuj! ale proč se rozčilovat? co možno čekat od těchto hodných dětí, dobrých občanů, tohoto lesklého průvodu lokajů, hrbících se s komickou úctou před svou paní: nadmutou, svrabovitou, našminkovanou, blbou Societou? Psi smrdutí!.. On má pravdu, on, jejž stvo-

řil si duch můj, aby si jím od ranného mládí světlo ukazoval. A co vše může, musí s sebou přinésti tento můj věčný, volný, souverainní sen! kdo troufal by si příšernou tu myšlenku domyslit? - Že v něm uzřím zas to, po čem s láskou toužím, že vyžiju všechny možné slasti lásky té, to plyne v tomto čistě mentálním světě prostě z psychologického zákona: čím více se jistými myšlenkami obíráme, tím více vracejí se pak samy sebou do našeho vědomí, stále více pokročilé, dévoilované, rozvinuté... Jsem šťastna..."

Vešla do kuchyně, tiše, duchově rudnoucím červánkem, stále víc hrozivě se rozhořujícím. Postála chvíli uprostřed se zavřenýma očima a otevřenými ústy, pak sňala z provázku nad kamny utěrák nádobí, prohlédla z blízka několik mastných skvrn na něm, pověsila jej zas, padla oděná a obutá na postel a ihned usnula. -

Tu počalo cizí světlo plašit její sen. Otevřela oči - silná záře šlehla jí duší. Tajemně zděšena vzchopila se...

V okně skvěl se neobyčejně mocně úplněk, vynenivší se právě z husté koruny vysokého stromu. Bylo ticho. Zazněl lidský výkřik - a opět ticho. Udeřilo na věži čtvrt

na jedenáct - a ticho zas... Irena přistoupila k oknu. Hrdlo její bylo sevřené, slyšela tlukot svého srdce... A bylo jí tak pohádkově divně: dlouhá echa snu doznívala jí v duši. Bylo jí, jakoby cosi sladce jako kvasící nápoj kol ní šumělo, jakoby všude černé proužky rychle se kmitaly, jakoby někde za obzorem viděla ospale, opojně, pomalu táhnout pluky vojáčků.. Zdálo se jí divným, že nesvítí již červánky; ale delší dobu trvalo, než vzpomněla si na předchozí události.

"Jsem zde tedy sama.. Strašné! nemožné! Ale vždyť to není dosud jisté!.. Ale vždyť nejde, pořád nejde!.. zbytečně se těším. Kola na jezírku - konec.. Odešla - tam. Kam? snad do těch ledových výší, kde mrzne ta děsná zář luny?.. ubohá, co si tam počneš?.. Je tam, je, cítím to tak divně. Snad chvěje se teď stříbrný stín její právě kolem toho zářícího kusu ledu - - bože - tam! - - přece ne! Ale jak děsivě silné to bylo fantasma!... Avšak - něco se děje - něco kol mne vane, nebyla to pouze zář měsíce, co mne probudila - příšerné, beztvarné duchové moci naléhají na mne ze všech stran - "

Skočila ke dveřím jídelny odkud zazní-

valo chrápání bratrů.. Ale hned vrátila se zas k oknu.

"Já sketa hříšná! utíkám před nejmilovanějším, nejvytouženějším - to propast duše!.. Ó zjev se, zjev se jen, stříbrný, ubohý stíne! Jak tě obejmu, třeba zemru sladce hladce tvým nezemským dotekem! 'Stíne'- strašné, k zešílení! Tedy nikdy již nebudu ssát svaté teplo tvého tajemného těla! nikdy již se sobectvím lásky hleděť na tvář svou ve tvých divokých, dobrých, předrahých očích! nikdy již nebude mne sladce omamovat tvůj černý, lesklý, vroucí hlas?.. Ne, to nemůže být - sestřičko, slyš! půjdu, musím za tebou! buď bez starosti andílku můj, nenechá tě tam samotnou tvá drahá sestřička! Ó vždyť i ty dlouho hledívala jsi do mých denních, přímých, taškařských očí se slastnou pýchou, že mé srdce musí v sobě chovat tvou tvář! vždyť vím, že i do tvé duše vcházel v průvodu rozkoše můj jako křepelčí svíštění svěží a pružný, jako hlahol polnice z rána světlý a veselý hlas! Sestřičko, slyš! přísahám, že půjdu za tebou, třeba stala by's se mně opět lhostejnou! - Ale měla jsem to přísahat? Vždyť - bojím se přece jen strašně umřít... jak velká je malá Sida!.. Sestřičko, ty bys

mně odpustila, kdybych přece jen - trochu počkala - - ale ne - - bože! aby tak teď odpověděla!... Zas to na mne kvačí - skříň praskla - - mám utéci? Ne! ale... ne!... Ta hrůza - jaká to černá peruť mávla vedle?.. Něco jde, ona se blíží - "

A v tu chvíli zazněly z chodby rychlé, divné kroky - dvéře se otevřely, zjevila se Olga.

Zavřela za sebou, zůstala stát. Fosforová záře luny padala jí právě na tvář. ostatní tělo bylo skoro neviditelné.

"Přišla jsem," ozval se bezbarvý, jako z automatu nějakého znějící hlas. "Je tam chladno, přišla jsem se na chvíli zahřát."

"Bylo jí chladno v mrazivém moři aetheru," kmitlo Ině zježenou hlavou...

"Je tu dusno," mluvila Olga dále, "a vše je mně zde tak cizí, jako bych tu několik let nebyla."

Pokročila k sestře. Ta s výkřikem odskočila ke dvéřím - - a ze sevřeného hrdla vydrala se jí konečně slova:

"Pro boha - jsi to ty? či vidím - jen tvou duši?"

"Kuš, svině blbá, h - - vidíš!"

"Sestřičko, diamante můj, mé světlo!" Skokem byla u Olgy, políbila ji, ale hned

zapotácela se nazpět.

"Pryč! nedotýkej se mne!" zařvala Olga. "Cožpak nevíš, děvko blbá, že změnila jsem se v lejno - utři si hubu nebo tě zabiju! Oh jak jen mohlo se to se mnou stát!.. hanbou pojdu, nemohu se na tebe podívat, uteč nebo tě uškrtím, všecko tu rozmlátím, celý svět musím rozmlátit, mordie, mordie - "

Padla na podlahu, tloukla čelem ho ní. Ina uchopila jí hlavu, nedbajíc ran a kopání. V pootevřených dveřích do jídelny zabělela se strašidelná tvářička..

Náhle zůstala Olga ležet jako mrtvá. "Dělej si se mnou co chceš," zachroptěla. "Nedotýkej se mě nebo tě rozmáznu!" Vstala a usedla na židli. "Rozhodla jsem se," pokračovala zas oním bezbarvým hlasem, "že si budu u vás počínat klidně a důstojně - ale na tvém mizerném obličeji vidím, že považuješ mne za slaboušku, kruci - " Napřáhla židli na Inu, ale hned mrštila jí o zeď, svalila se znova na zem a řvala: "Jsem kus hadru, žádnou vůli nemám, ani ten svůj mizerný život nedovedla jsem si vzít, zab mne, prosím tě, vysvoboď mne z toho strašného trápení - "

"Zítra, sestro, bude ti zas dobře," mluvila Ina, líbajíc jí botky, "a po čase

budeš trápení tomu blahořečit, to ty víš! Ty se přede mnou stydíš, blázínku? řekni: jak hleděla bys na mne, kdyby mně se to bylo přihodilo? nemilovala by's mne tím víc? Všichni ušlechtilejší lidé, muži zvláště, musí k tobě cítit teď něžnost tím větší - proč se tedy před nimi styděť? Božínku, to je toho! něco takového činí dámu interessantní - co tu chceš, Sido, teď zde nesmíš být!"

"Já bych, sestřičko, nemohla usnout, kdybych - " A dotkla se prstů Olginých. Ta vyskočila, nadávajíc, hnala se za prchajícím děvčátkem a ve dveřích vlepila mu pohlavek.

"Mám ho! ten se přišil!" ozval se z jídelny veselý hlásek; "ale ať, jen když jsem se tebe zas dotkla."

"To je dnes už druhý!" vzkřikla Olga. "Tak začíná má pomsta! Z mrch lidských nakupím Alpy, krví budu dláždit všechny cesty své, do poslední duše musím pomordovat to prašivé lidstvo - ó kdybych jen věděla, jak to mám udělat, ihned bych byla dosela šťastna - ale já na to přijdu, já na to ještě musím přijít! Opice, zuj mně botky, ale dříve přece rozsviť, střevo! Ode dneška musí mne všecko poslouchat - sice - nevím,

co udělám - "

"Víš-li pak, drahoušku," padla jí Ina do řeči, rozsvěcujíc, "že se tatínek šťastně vrátil? Ta affaira se ho vůbec nedotkla, a řekl, že miluje tě - víc než dříve."

"To vím, jinak nebyla bych ti poručila, otrokyně, abys mne zula, nebo odešla bych bosá a nahá, protože ty šaty a boty jsou jeho. Že mne miluje? hm! ale láska a láska je rozdíl, troubo!"

Ina, popatřivši na Olgu, zapochybovala, je-li to ona: tak změněný, děsivý byl pohled její, tak byla nebo podivně zdála se vyhublá, jakoby týden nejedla. Strašně se lomcovala a zuby cvakala.

"Teď budeš, kočičko, něco jíst, pak půjdeš spinkat, viď?"

"Pitomá! já už nikdy nebudu jíst nebo spát."

"Ale pít ano, viď?"

"Pít? i ty dobytku jeden! ale přines mi pivo, čím víc, tím líp!"

A hned byla tu Ina s několika láhvemi z ledničky. Olga vypila rázem půllitrovku, chvíli funěla, pak zvolala zase Ině známým hlasem:

"Sestřičko, krahoušku, odpusť mně, ty si nikdy nepředstavíš, jak trpím, co jsem

zkusila!.. Zlíbala bych tě, kdybych směla!"

"Mlč, mlč!" štkala Ina, "a nadávej mně jen dál! Ty nevíš, jak jsem šťastna! Vypij tu druhou zase ex, přiťukneme si - ať žije spiritus sanctus! - A teď tě ještě svléknu, vypadáš strašně."

Bolest hlavy a ostatní tělesné indisposice ji opustily. A svlékajíc, žvatlala blaženě:

"Nic si z toho už nedělej! Odjedeme do ciziny, kde tě nikdo nebude znát. Drahoušku, vždyť dopadlo to vlastně výborně, je vidět, že Fortuna tě miluje. Jak snadno mohla jsi být zmrzačena i zabita! Bože! uprostřed rozzuřené na ni lůzy řekla jí chátra praští-vá! ... A bylo by zůstalo při pohlavcích, kdybys nebyla tasila dýku, při holích, kdybys nebyla pořád a pořád nadávala. Ty jsi útočila, ubohá lůza musela se bránit, tedy sklízíš z té affairy čest vlastně ty; a podlehne-li jeden padesáti, je to též čestné. Bože, nemohlo to přece jinak dopadnout, považ to dobře! šlápla jsi na zuby ležících hrabí - udeřily tě do tváře; musíme, kočičko, ještě tu chvíli, než staneme se bohyněmi, rozhlížet se také trochu po zemi!.. Stalo se to nutně: o pochop, že co nutné je dobré, protože pojem dobro podřízen je poj-

mu nutnost, a protože vše, co se děje, vyhovuje našim dávným, našim nejvnitřnějším přáním: vše, co se nám přichází, jsme kdysi chtěli - svět je světlo! vše je vyplněním nebo nutným doprovodem dřívějších žádostí naší Velké Vůle. Ale my zapomněli na ně a na ní, my nerozumíme sobě a místo toho, abychom se při každé události radovali, že něco z toho, po čem jsme kdysi toužili, dochází jí splnění - zlobíme se jako dítě, že jsme se přepočítali, ne na sebe, ale na věci, které jsme sami k sobě přivolali; ale musíme mít hrdost, nesmíme sami na sebe s - . A važ si zákonné příčinnosti! Jen počkej! až v říši stínů budou se ti peníze v kapse dematerialisovat, až po krátké procházce nenajdeš už hotel, kde nechala jsi své drahé rukopisy, až po několikahodinové přímé cestě za vytouženým cílem stát budeš v náhlém soumraku na místě, odkud jsi vyšla, až, kráčejíc několik minut po tom, co považovala jsi za pevnou půdu, seznáš náhle propadajíc se, že jdeš po mořské hladině, až budou všechny věci a myšlenky tvé strašlivě, šíleně oscilovat, jak i ve snu již to bývá - : pak v mukách absolutní nejistoty a bezmoci plakat budeš ještě po těch včerejších ranách, jimž mohla jsi se

přece při trošince kalkulace vyhnout... Zákonnost dění se sluje - hluboce vzato - : vláda, možnost vlády ducha. Je pozdní vymožeností milionyletí trvající přísné, kruhné vůle - líbej tento meč svůj, tuto pevnou svou loď na níž bezpečně stojíš uprostřed věčně kolísajícího Oceanu! Neboť přísná zákonnost je výjimkou, svět je podstatně inkausalní, t.j. normálním stavem kosmického vědomí je šílenství, sen; ne energie - nezevšeobecňujeme pravidla jen výjimky se týkající! - ale i l l u s e je základem světa; tedy padá všeobecná platnost zákona o zachování energie, tedy je možno, aby vědomí egosolistního boha, dnes vesmír objímající, scvrklo se zítra na vědomíčko infusoria; jádro světa je černá díra - Nihil, svět je třpytný, dutý ořech - teď ještě košilku dolů! Ó mé ubohé tělíčko!... i na prsíčkách udělali jí ti vepři černé skvrny - sakra! jak si to mohl jen ten hnojný smrad, zvaný lid, jen dovolit! A můj drahý zadeček ještě promodralý - "

Tu překotila se na bobku sedící Irena na záda. Ale hned povstala, vrávoraje: "Ještě, jen ještě, ať se ti uleví - "

"Víš, že jsem si při tom - ?" zařvala Olga. Následoval nový záchvat.

"To nemůže být," těšila ji Ina, když ryk ustával. "A kdyby, - nikdo nic nezpozoroval, to máš jisté. Bylo na mne dnes pokřikováno vše možné, pravdivé i lživé, - ale o tom ani slovo; kdyby to byl někdo zpozoroval, bylo by toho celé město. Buď bez starosti!"

"Myslíš?" A Olga vypila třetí sklenici, pak plačíc líbala sestřinu rudnoucí tvář a prosila o zfackování. Náhle odskočila.

"A teď šaty sem, sloto! Ty růžové, ne ty bílé! Co dělá on?"

"Nevím, je-li už doma - počkej!" Za chvíli vrátila se z chodby: "Dosud ne. Šel asi do lesa, aby uzřel víly - dnes snad se mu to konečně zdaří - blázni mívají visiony - ach!..."

S pomocí sestry oděla se Olga pečlivě bílým batistem a odešla do jídelny, aby se vzhlížela v zrcadle. Vrátivši se vzkřikla divoce:

"A teď budu ti vše vypravovat, obludo!"

"Ale rozčilovalo by tě to teď, miláčku - "

"Zrovna proto, ať pojdu! A neskákej mně do řeči nebo tě praštím jako králíka!"

Nezaznamenáváme záchvaty, vyprávění její provázející - ostatně stále řidší

blahodárným vlivem alkoholu.

- "Tak přišla jsem k sobě hned jak mne položili na postel; ale nic jsem nemyslela. Stále více zmocňovala se mne taková černá touha někam se řítit, spíše v bezedno padat - až jsem konečně vstala. Z toho, že nebyla jsem zabrzděna soudím, že právě žádný prašivý pes u mne nebyl. Zpočátku plížila jsem se jako smrad, ale když byla jsem venku, šlo to pořád rychleji. Stále měla jsem v duši černo; jen tu a tam šlehl tím nejasný, příšerný blesk; a dula ve mně zlověstná vichřice, snážící se unést mne někam, kde bych zdechla; slyšela jsem jak hučí, jak mne do zad tlačí, že letěla jsem jako pírko; teď bolí mne všechny kosti, ale tehdy nebolelo mne nic. Konečně, když byla jsem v polích, zařvala jsem, nevím proč, jako tygr - a teď začal rej! to bych ti přála, pitomá, abys jednou něco věděla! Náhle rozpomněla jsem se se strašnou jasností na vše, na celou tu nekonečnou hanbu - - - a znenadání seděla jsem na dně metafysické propasti, nekonečné na všechny strany, rozumíš? ale kde pak ty, hovado! Ó proč jsem nezešílela v tom děsném okamžiku? šíleným je tak lehce! Probudila jsi se někdy po půlnoci s takovým nemožně děsným utrpením, proti němuž je vůle

nic, které je vzpomínkou z čert ví jaké šeré, plesnivé komůrky Života, v níž straší, snad ze života ďábla k věčným mukám odsouzeného - ale proč to povídám takové prázdné žvanilce - nemusíš se zlobit, dnes vidím v tobě jen červa! Kdybych byla cítila jen hanbu jako lidský dobytek! ale já trpěla metafysicky! tak činí tělesnou bolest nesnesitelnou jen duševní trýzeň, která se k ní vždy druží - tělesná sama o sobě je nic! - A pak to ve mně zařvalo: z tebe, která jsi se před chvílí považovala za bohyni, stala se rázem hrst smradu - ze mne, zrovna ze mne, která měla jsem se tak ráda - ó jsou takové strašné případy ve světě možny?.. Chtěla jsem od sebe utéci, chopila jsem se za prsa a odhodila se stranou - proč neměla jsem dýku? Pokousala jsem se," - ukázala rozhryzané předloktí - "manažerista byl by mne mohl přijmout, abych napodobením všech možných řevů lákala lidí do jeho chudého zvěřince - ó kéž bys tu půlhodinu, než došla jsem do lesa, prožila, abys za něco stála!... Když jsem tam byla - přišla mi myšlenka na jezírko - já zajásala, dala jsem se v běh. Nejmenší strach jsem necítila, má duše změnila se v touhu po nicotě.. Konečně zaleskla se padesát kroků přede

mnou mrtvolně voda - vyskla jsem - běh zrychlila - praštila se hlavou o pařez a pozbyla vědomí."

"Jsou bohové!"

"Mlč! Oni by neměli zrovna nic lepšího na práci, než odhánět jepici od plamene, aby tam nepadla dřív, než si odsmrdí svou hodinku! leda by byli takoví hnojníci jako lidé - což jest ostatně zcela dobře možno. - Přišla jsem k sobě asi docela brzo; ležím dlouho blbá jako h - - , potom vstanu a motám se černým lesem. Pořád byla jsem pitomá, ale pamatovala jsem co předcházelo; vše bylo však zamlžené, šílené, lhostejné; napadlo mně, že je mou povinností utopit se - ale byla mně zima. Tělo bolelo stále víc. Plížím se jako lesní strašidlo, najednou padnu, až z mechu voda vytryskla - a dál nevím nic. Ostatně možno, že jsem ani nevstala, že se mi jen ve mdlobě zdálo, že představuju lesní strašidlo.

- - Nade mnou a stromy civěly pitomé červánky. Ranní obloha skýtala pohled překrásný jako hodně našmolkované ženské košile po měsíčcích. První mou myšlenkou bylo, že čaroděj přenesl mne ve spaní do lesa a že následkem či za příčinou toho byla jsem včera princeznou v křišťálovém

paláci. Ale hned po té vyvstala jako sen vzpomínka, že - jistá mladá slečna, mně velmi známá, byla večer Múzou spleskána - óh! tak dojemně vzpírala se ubohá, odpočinkem poněkud zrůžovělá duše myšlence smrt nesoucí!.. Ale ihned podivně příšerně vyvstávalo tušení, že dámou tou byla jsem asi já... Jistě byla jsem bílá jako sníh, když prudce usednuvši zasténala jsem v duši: vždyť je to nemožno, přece úplně nemožno!.. A byla-li jsem to přec jen já - ó jistě nebyla jsem to já ta dnešní! něco tajemného, náhlého stalo se patrně v noci - - byla jsem snad cikány vyměněna? podvržena na místo oné, mně velmi podobné dívky?.. Tu teprve vešla mně ve vědomí bolest ve všech údech... se strachem obnažila jsem stehno a s pocitem jako bych do propasti letěla, vidím duhu, - žluté bláto a lejno, krev, modřiny, žluté a fialové skvrny... Několik okamžiků - a běžela jsem k jezírku.

Vím, že usednuvši, spatřila jsem je nedaleko probleskovat: přes to běžela jsem směrem zcela opačným... V mém děsném stavu bylo konečně vše možno.., ale přece jen zdá se mi to teď trochu divným.. Teprve po delším šíleném běhu poznala jsem svůj omyl - - a když jsem, znavena, u jezírka stanula,

ovanul mne - strach. Rozběhla jsem se po skalisku daleko do vody se zařezávajícím - na samém kraji zapotácela jsem se náhle zpět... Běžím po druhé - po třetí - po čtvrté, - a při každém pozdějším rozběhu bylo místo, kde jsem se zarazila, dále od propasti, než při pokusu dřívějším. Řvala jsem, strkala se do zad, táhla se za nos, kousala se - marně! Obcházela hodinu jezírko, strašně se namáhajíc, abych našla zase zmužilost - a stále zbabělejší jsem byla, vzteklejší, zoufslejší, bídnější. - Nejvíce děsilo mne, že v této nicotě bude nějaký černý netvor na má prsa koleny stále dopadat, jako řezník na právě zaříznutého vepře.. Konečně padla jsem na zem a hryzla pobřežní písek.

A tu náhle snesla se na mne konečně Božská myšlenka, která měla mne přece ze všeho nejdříve napadnou: 'bídačko, ty chceš se zabít, nepomstivši se?' - A rázem pocítila jsem nevýslovné ulehčení, neboť hned bylo mně jasno, co mám dále činit! A zaplesala jsem: nejsem přece jen tak špatná! já považovala se za zbabělou, ale ze všeho patrno, že sami mocní bohové postavili se mně v cestu, aby uchránili mne právě zbabělství, hnusně babského skutku: dodělat

sama na sobě, co lůza započala, - co právě mne k sebevraždě dohánělo! nepomstít se mužně, nechat se bít, sama se zabít - tisíckrát fuj! - Ne! vykonám něco, o čem staletí budou mluvit. Chladnokrevně promyslím, jak povraždit co nejvíce toho - toho nepojmenovatelného hnusu - a pak, až četníci rozmetávat budou již mé zabarikádování, bude mi lehké zastřelit se - probodnou - otrávit - vše lehčí a lepší, než tohle potupné, hnusné udušení se ve vodě, - při němž se prý člověk, má-li právě čím, - !

A skoro šťastna vrátila jsem se do hloubi lesa, rozhodnuta, že strávím tam v úkrytu tento den přemítáním, jak pomstít se co nejnádherněji. Tělesné bolesti téměř ustaly.

Několik hodin v houští ležíc, snila jsem zběsile, šíleně o puškách, pumách, požárech, jedech, vyšinutích vlaků nad propastí, svaleních lavin na osady, výbuších prachárem, továren, lodí, slovech, jež budí paniku, vylhaných zvěstech, jež přivozují smrt statisícům a o ještě zajímavějších věcích. Vichřice pomstychtivosti zaplašovala mraky hanby a zoufalství; bylo mně dobře v tom pekelném světě. Konečně lehla na mne únava a omrzelost.

Slunce bylo již vysoko a lezlo po větvích výš a výš taškářsky pomalounku.. Tahle ´rychlost´ nebeských těles je něco skandalosního pro vesmír. Země na př. ´letí´ kol slunce rychlostí myslím 30 km za sekundu - a je to pořád ještě značně víc, než konstatovaná rychlost velké části stálic - : tedy urazí vzdálenost rovnou průměru svému, zhruba, jak jsem si dnes vypočetla, tak za 7 minut: toť možná tisícina imposantní rychlosti březí věi. Já otočím se na patě za půl vteřiny, to nemehlo kol své osy za 24 hodin: možno nazvat pohyb hodinové ručiče aspoň lezením? Což teprve to prase měsíc! mělo by se říkat ´líný jako hvězda´. Po pískovci naších oken pobíhá maličký hmyzeček cikcakovitě tak hbitě, že ho ani nevidíš;,kráčející hroch však dvacetkrát by jej předhonil: kdo nazval by jej proto rychlým? ale i slavní astronomové žasnou jako blbé děti nad rychlostí hvězd. Člověk by řekl, že čím mohutnější bytost, tím měla by být lepší, tedy čilejší, ohnivější; je tomu naopak. Bůh je prase, ideálem je stát se atomem, stát se ničím, světový proces pergují od nemehlovitosti přes menší a menší k nicotě. - Tedy slunce lezlo, les kouřil se jako hnůj a voněl stuchlinou, stromy klátily

se mizerným větrem - že z toho svého věčného stání nezblbnou! vlastně však z něho dávno už zblbly a proto je vydrží. Svět jest in statu ţoporis et putoris, je v něm od věčnosti: stuchlost jest jediný myslitelný stav, smrad je věc o sobě, ´vznešené´, ohnivé okamžiky výjimkami potvrzujícími pravidlo, stejnorodými s ním, jen illusivně jeho opakem - hoření je v podstatě stejné s hnitím; věřit jejich soudům a tušením o ´dobru, kráse světa´, o ´bohu´ je hloupé sedání na lep: čím jsou přesvědčivější, tím lživější - lživost je podmínka přesvědčivosti,-a není spojitostí mezi soudem a objektivní skutečností, protože není této skutečnosti - jest jen namlouvání si, t.j. lež, t.j. zbabělost, t.j. u b o h o s t . Toť jméno tohoto světa - a já poznala dnes, že mohl jej vysmrknout jen takový blb, takové lejno svinské, jako já jsem: že já to byla, která kdysi někdy celou tu světovou s - v - .

Před polednem slyšela jsem volat své jméno, viděla hadrlumpy v uniformách, slídící po mně. Každému člověku, s nímž byla bych přišla do styku, byla bych se musela zakousnout do hrdla a vyrvat mu ohryzek; to bylo by však znemožnilo mé grandiozní plány.

Vynašla jsem si proto rozsáhlou, hustou, trnitou houštinu, ulehla tam do prohlubinky, jako rakev právě se pro mne hodící, a přikryla se mechem a listím, že jen oči a nos mohl být viděn. Ale nikdo ke mně nevnikl.

Z nějaké hnojné vesnice křapalo slabě poledne. Můj stav se horšil a horšil. Myšlení na mstu znechutilo se mi, dostavila se strašná nuda, o jaké neměla jsem představu. Ležíc na znaku, plivala jsem do výšky, hledíc, aby mně slina padla zas do huby, ale nezdařilo se mně to: nic se mi nezdaří, hoď mne do díry v reterátu a neřeknu ani žid! Sbírala jsem borůvky, ale brzo stalo se mně to nesnesitelným: k bolestem modřin a kostí, ke tlačení na prsou, tak trapnému, že chvílemi jsem se dusila, přidružilo se děsné bolení hlavy:, a každé vyšlehnutí tělesné trýzně vynesalo s sebou na povrch některou z těch sladkých vzpomínek; teď začala jsem dokonce trpět svým parchantstvím. Zprvu jsem vztekle úpěla, jako když pes vrčí; pak žvýkala jsem mech i s hlínou pod ním; pak sežrala jsem půl kapesníku; konečně rozběhla jsem se k velké jedli, rozhodnuta, že ji vyvrátím a rozmlátím jí celé město. A když se mi to nezdařilo - - pádila jsem po třetí k jezírku... Pomsta zdála se mi teď mali-

chernou a hnusnou, já sama, kdybych se pomstila, stejně opovržení hodnou jako ta lůza, rychlé vybřednutí ze všeho zemského kalu jediným cílem.

Strašně zaleskla se tentokrát přede mnou hladina, a já v příšerném zděšení cítila, věděla, že to neudělám! Přes to jsem se po skalisku rozběhla - a hned po dvou skocích stanula, poznavši bleskem směšnou marnost všech dalších pokusů... Svalila jsem se, házela sebou jako štika na břehu vyvržená, kvílela v nejvyšším zoufalství tichounce, jako když vyje štěně ratlíčí; tu minutu nezbylo z duše i těla mého nic než nesnesitelnost; ó dovedeš si představit hrůzu slov: nemoci vydržet žít a nemoci zemřít?.. A tu, jak tak naslouchám tomu vytíčku, připadalo mi tak srdcervoucím!... - něco počalo ve mně jihnout - náhle sevřelo se mi vše ve tváři a hrdle, a já vybuchla v děsný pláč.. A dál a dál to jihlo víc a víc - cítila jsem, že děje se se mnou úplná metamorfosa - že padám - bylo mně, jakoby se cosi zlomilo tak hladce, neslyšitelně jako rampoušek přelomený pod vodou - a celá má duše, údery bolestí rozžhavená, jen přepjatou a právě prasklou vůlí dosud kohaérující, roztála v měkký proud hanebného citu.

A z psice, v níž jsem se metamorfosovala, vydrala se slova: Pane, ustrň se nade mnou!... Kriste, v tvé lásce je přece jen pravda! - a ti včerejší lidé byli přec jen - moji drazí bratři! Vidíš, jak jsem upřímná, - ale dosti toho hnusu - ty trotle!

A v tomto stavu přišly mi myšlenky: Musí mě tolik na tom záležet? a tedy i na tom zneuctění? Což kdyby má hrdost svinula pro vždy své vlajky? má tvrdě se týčící vůle trvale sladce změkla? kdybych, vzdavši se vysokých aspirací, stala se resignovanou, poddajnou, pokornou, zlovenou?.. Ó jakou úlevou bylo by odhodit pro celý život drtící břímě egoismu a vůle jeho! jak lehce nesla bych pak tu hanbu, neboť pak by mi příšlušela! - Ale mám právo k takové bídáckosti?.. Ó nejen právo, ale i povinnost! vždyť jsem žena, t.j. vtělena poddajnost a zlomenost vůle! Dosud chtěla jsem vlastně být mužem - a byla jsem bláznem; včerejšek byl nutným trestem za tuto falešnou tendenci, proto tak krutým, že byla tak dlouholetá a skutní; nesmí se stát, aby mne stihl nadarmo, musím z něho těžit! Stanu se ženou; bezcitnou, bezvolnou. Budu šťastnější - a budu i lepší! neboť plnit budu úkol, přírodou mně vykázaný. Vše, vše na ženě prevší:

nejsi zde pro sebe samu, ale pro něco jiného, žiješ jen jako nástroj k dosažení čehosi tajemného v budoucnosti - a dobře tak, neboť sama o sobě máš, loutko, titěrko, pramalou cenu! Muže - půjdǫu poslušně cestou, kterou mi strašný, železný prst ukazuje; snad přece jen vyústí někdy všechno v nějaké dobro! Můj další život budiž obětováním se. - Komu? Ó! i kdybych děti měla, musela bych žít především - pro něj! Za všechnu lásku jeho, za nepřirovnatelnou dobrotu a ušlechtilost, kterou mně vždy prokazoval, za to, že učinil z ženské opičky trochu myslící, trochu opravdivou, trochu silnou bytost, za to, že 22 let živil ztělesněnou hanbu svou, krávu, která nedojila! Již pro toto je mou samozřejmou povinností, které bych sebevraždou bídně byla utekla - živit zas jej aspoň 22 let! A krásná to, svůdná to povinnost splácet lásku a dobrotu milovanému! nejzásluhnější životní cíl pro na vždy pokálenou ženu, být platně nápomocnou právě jemu: vznešenému, nejušlechtilejšímu, jehož osudy stkala s mými velká milost osudu - aby mohl žít jen svému duchu a nemusil se ani konečkem prstu dotknout toho nejsmrdutějšího ze všech kalů: živení se v lidské společnosti.. Nedostatek stojí už za dveřmi

jeho - jak má mu čelit on, jejž štvou miliony p - ne! Kdybych nepojmenovatelné hnusno nazvala psi, byla by to těžká urážka dobrého, upřímného, drahého zvířete! - on, jemuž, snad jako nikomu, schází všechny podmínky k vydělávání, rcete: vytaškářování, vyžebrávání, vyplazení peněz - ? On je devíti desetinami svého vědomí ustavičně nepřítomen tomu, co jej obklopuje: jak mohl by konkurovat s krutihlavy a kočkami, špičatícími uši při nejmenším šelestu? Malé schopnosti, nízké instinkty, nutné k udržení se nad hnojnicí v existenčním boji, jsou u něho zeslabené nebo pokažené následkem zákona, že vše, co dalo vznik vyššímu, dřív či později odumírá - 'praktická schopnost' u genia, třeba malá, dokazuje pouze, že není dost vysoký, t.j. od dosavadního lidstva odervaný, propichuje krásně břicho nafouklé pseudovelkosti nebo mikrovelkosti - na př. Goethově, Napoleonově -: jak mohl by se měřit s mašinami jen k vydělávání peněz konstruovanými, stvořeními, jež jsou jen prsty ke shrabování mincí, lakotnýma očima, drzou držkou, vrbovou páteří? On je přece jednou se zjevivší portentum: poctivý muž? sféra však pojmu vydělávání peněz leží zcela uvnitř sféry pojmu padouštví. 'Oho!'

bučí dobytek, ´peníze se vydělávají též poctivou prací, prosili bychom! není-li tvůj pán k lepšímu povolán, ať dělá nádeníka nebo písaře; kdo se nedovede uživit, nemá cenu, ať už je takový nebo makový.´ Dobře zařváno, vole! ale pro muže - datur ještě tertium!... Otrok, sluha je eo ipso coquin, aspoň jednáním svým, protože musí jednat nečestně: nehrdě, nemužně: otrocky. A on - jest už napolo pouhý duch: oblačný útvar zapřažený místo mrskaného vola do pluhu, kam ty ovšem patříš, skote! orel přibitý před výheň, aby křečovité mávání jeho perutí zastávalo funkci kovářského měchu - - ó ty ztělesněný smrade, kterému se říká lidská společnost - který, ať děláš co můžeš, dovedeš si velkého muže imaginovat jen secundum imaginem tvého smradu! třeba ti všichni tvoji ´geniové´, česky psi, počínaje starým lokajem Goethem až k Napoleonovi a Nietzscheovi, lízali řiť, já nebudu! teprve nad rozvalinami socíality, nad krvavou kaší celého lidstva vyvstane strašlivý, etherný stín ´nadčlověka´: dei sub forma tigris - se zjasněnou tváří tygra. - Apollo jest jen zjasněný šimpanz!.. On cítí tak fenomenální, insociální aversi ke každému požádání, že kdysi do rybníka pro klo-

bouk obležen vešel, než by byl křikl na opodál stojícího chlapa s bidlem; že v hostinci, chtěje odejít od stolu, raději, než aby řekl člověku vedle něho sedícímu, by jej pustil, překotil klidně stůl; takový odpor k drzosti, že snažší by mu bylo člověka do něho vrazivšího zabít, než říci mu: ´nemůžete si dát pozor?´protože jemná jeho hrdost cítí, že to jen darebné, bezmocné, bezectné mluvení, kterému se chlap může vysmát, mysle: ´vždyť nemůžeš nic proti mně dělat, hubo, - vše, co zasluhuje jméno čin, je zákonem zapovězeno - : jak daleko můžeš dojít s takovou povahou ve světě, kde ´s kloboukem v ruce a bez vindry v kapse projdeš celý svět´, kde ´drzé čelo lepší než poplužní dvůr´, kde stálé žádání, prošení, žebrání, psí nátura je první podmínkou a cestou k úspěchu, kde nechápe se, že minimální zdvořilost je už bezectností, kde pouštění hrůzy a mletí hubou na prázdno - ´umět se ozvat´ - říká se ´jednání´, ´energie´ - ? On jen se studem kupuje, cítě se v hloubi pokořen, že jedná tak krotce, tak na kommando society, tak jako ostatní; Mnohokrát, když přijímal peníze, objevil se na tváři jeho takový hnus, že bála jsem se, že bude v tu chvíli zvracet; při každém

obchodování stále se mu vtírá vznešeně bláznivě jen jedna myšlenka a chuť: dát druhému vše, oč se jedná, - ty Čistý! co hledáš v této vznešené době obchodních geniů, 'mužů energie', 'svépomoci' a podobných smrdutých červů, tedy slabochů, ty silný, třeba snad zesláblý strašným bojem s nepřáteli, o nichž ostatní nemají tušení! Ty, tak úděsně odtržený všemi instinkty od sociálního, od lidského, od zemského, ty muži, ty dítě, ty bázne, ty hloupý, jenž neumíš do pěti počítat! ty, jenž k tomu všemu bojovat musíš věčně s roji nových a nových démonů, kteří se ti stále a stále vrhají v cestu jako všem, kdož jdou k velikému cíli; ty krajně napjatý, zimničně činný a na skřipec položený od procitnutí do usnutí, z části nemocný, chvějně jemný, příliš dráždivý, všední věci, běda! jinak, zcela jinak vidoucí než ostatní, ty obtížený 'kapricemi', irrationalitami, chorobnými tendencemi myšlení a vůle, planými výčnělky, slepými ulicemi: v pravdě však jsou to vesměs první, předčasné, na žulu narazivší pokusy prolomit okna do hlubokého sklepu lidského ducha - každá taková 'aberrace', 'zrůdnost' je matkou budoucího proudu světla - a pro odvahu, která rozmetává, není

vůbec slepých ulic! ty, jenž neseš všechna břemena onoho 'genia' zvaného nejstrašnějšího počátku vybředání z bahna té děsné anthropopithekoidity a současně hned snahy ku vzlétnutí k božskému - ty máš vydělávat peníze mezi - óh! dobytku! dobytku! sklepní svinky! ty hnusnější nad samu hnusnost! tak jednáš s těmi, kteří ti přinášejí světlo? Zbláznila bych se - - ty vznešený, jehož vlastním domovem je černé, nebytostné království Pramyšlenek, kde ten, kdo začíná je poznávat, cítí se být spoluúčastným na stvoření světa a vládě nad ním, kde ten, kdo je pozná, jest jimi: jest bohem - neboť bůh je Pramyšlenka, neboť nejvyšší poznání je cítění se, že jsem, že 'žiju', jest esse, deus esse, neboť jsoucnost a myšlení je totéž - : kde pak ve stříbrném přítní vystávají stíny bohů, tvých přirozených společníků - : Ty měl bys, pes se psy, tahat se o smrdutou šlechu, kousat se s nimi, vrčet? Ty měl bys uprostřed bestiálně kupředu se pachtících, funících, ježících se, lokty se rozhánějících smrdutců sám kupředu se pachtit, rány, posměch nadávky přijímat, sám lokty sousedy nazpět srážet, ty, jenž bys snad na všechny všechnu záři oblohy strhl, jenž bys však jistě, hledě na oškivého,

přišlápnutého broučka v zešílení lásky všechnu slast nebes naň vylil, abys jej odškodnil! ty měl bys jako chudý chlapec vybírat prsty z lejna krejcary, které mu tam bohatí kluci hůlkou vstrčili - strašné! co znamená zneuctění, které mne stihlo, proti takové profanaci sacrissimi? Zář božího oka, zrcadlící se v hnojnici, mezi prasata zavřený seraf, hostie-boží tělo hozená do záchodu, - co to vše proti myšlence, že duch takový musí se živit - ne robinsonsky čistě, ale mezi opicemi stavšími se lejnem, mezi produkty ze sloučení opičího a svinského lejna - ale ne! ne! K tomu je zde ubohý parchant - " hlas jí selhal.

"Ó to bylo výborné rozhodnutí, drahoušku můj! A já budu ti trošku pomáhat, dovolíš, viď? Odjedeme do Paříže, jsme krásné, interessantní, chytré, zasypeme jej zlatem! Ale, poupátko mé, Bulharská zále - "

"Já ti vykopnu zuby, kurvo! Kdyby dědil, musel by to před mýma očima hodit do moře, jinak ztratila bych životní cíl a musela bych se zabít!" A vyprázdniviši pátou sklenici, pokračovala impertinentní sebeobětovatelka:

"Byla jsem šťastna. Jako ráno, ustaly

tělesné bolesti i teď skoro úplně; člověk by řekl, že to byla smečka psů, kterou kdosi na mne poštval, aby vehnala mne do nové myšlenky a kterou hned odvolal, když cíl byl dosažen. Hodivši místo sebe do vody balvan, plížila jsem se zas do svého úkrytu. Byla bych se bez prodlení vrátila do města, kdybych se nebyla styděla za svou toilettu. Jinak nebyla bych se hanbila; řekla jsem si: 'Stal se sice ze mne kus hadru, ale je to l e v i s m o m e n t i, protože každá žena je jen kus hadru'; dokonce cítila jsem sladkou trpitelskou rozkoš, že je ten hadr hodně pošpiněn. Kdybych byla v těch houštinách potkala člověka, byla bych jej zlíbala.

Když jsem ulehla bylo mi tak languissantně sladce, že myslela jsem, že usnu. Ale brzo počal duch můj být úžasně činným. Bez i proti mé vůli vystupovaly z něho v nepřetržitém proudu nesčetné myšlenky, až příšerně jasné, přesné, hluboké, originellní. Nikdy jsem tak dobře nemyslila. Celý svět jsem prolezla od půl třetí do sedmi. Kdybych byla měla přístroj k zachycování myšlenek, nesmrtelná, tlustá kniha by z toho byla, co zcela bez práce ve mně vzniklo - řádné utrpení je nejúčinnější ze všech pra-

cí. Za hodinu však nastala otrava. Počalať se ve mně ozývat slova, kterých jsem nikdy dříve neslyšela: Martin Lutr žere futr, s - butr. Stále častěji se vynořóvala, na každou myšlenku neodbytně se věšela, jako refrain, takže konečně vážně jsem se tázala: 'nejsou snad na konec posledním slovem moudrosti?' Zrovna jakoby na záda mně skákala - hučela hrozivě - hřměla - - a náhle měnila se rychle v cosi nestvůrného.. Zděšena se vymrštím, myslíc, že zešílím, ale ihned opustily mne bludné představy, a když jsem zas ulehla, již jen několikrát verše ty zašeptaly, stále řídčeji.., až konečně smrdutý ten mrak odplul někam za obzor... A zas to ve mně myslilo a myslilo, a obloha se zcela vyjasnila, zmrtvěla a stromy znehybněly, a těžké ticho, těžké vůně, těžké horko v sebe splývaly, a všechno bylo mrtvé a jasné jako krajina na pólu.. A stále a stále rodily se ze mne ty malé bytosti - jeť každá myšlenka malým živočichem a svět zhola nic jiného, než myšlení, jaké se v nás odehrává - ; zdálo se mi, že zřím je objevovat se jako hlavy vojáků nekonečné armády, vystupující ze skalního údolí. - Snad nemusím ti říkat, skopová hlavo, že má křesťanská nálada zatím

zmizela: duše, údery bolestí již neoteplovaná, schladla zas a proměnila se v dobré železo - bez starosti, ty ženská hnojnice! nikdy nestane se nábožným a mravným prasetem Olga Vol - ach! nemám už právo užívat toho krásného jeho jména!.. A rozhodnutí mé doznalo následkem toho jisté modifikace - o tom uslyšíš!

Více lidí mne hledajících přiblížilo se dost blízko k mému úkrytu; víš, kdo nejblíž? ty, asi po šesté hodině. Jen na tři k kroky! Byla bych tě zavolala, ale vidouc tvé ubrečené oči, myslela jsem si: jen trp ještě dál, hajzlíku, já také musela, to ti neškodí! Kdybys si byla povšimla z rakve vyčuhujícího mého větrníku, byla bych se jako brouk stavěla mrtvou, abych se kochala tvým zoufalstvím - a náhle byla bych - nemohouc jako střevlík řití - aspoň hubou vyprskla ti slinu do očí; holka já jsem chytrá, to si nikdo nepředstaví. - Konečně nořily se hlavy vojáků nad skalním útesem stále řídčeji, - pak již jen tu a tam, tak smutně! opoždění, mizerní marodeuři - na korunách stromů spala narudlá zář - -

A pojednou viděla jsem je zase rudě osvětlené, ale tak slabě, špatně a na opačné straně.. Nízko při zemi civěl na mne kus

měsíce, měděný jako nos ožralův. Nade mnou mrkala Vega, jak jen taškář mrkat může; Caesarovo slovo: ´žena musí nejen čistou být, ale i zdát se´ - mělo by platit za všech okolností o hvězdách; zdání je víc než skutečnost, protože skutečnosti není. Vstala jsem celá pitomá a duševně rozbolavělá, a nevěděla, co mám dělat. Tu zaslechla jsem zřetelně šepot: ´dostal jsi na p - , parchante psí, dostal!´ Uleknuta rozhlížím se tmou - nevidím nikoho! A zas ještě zřetelněji zašeptalmo to prapodivně: ´dostal jsi -´, slyšela jsem to právě tak, jako teď tikot hodin! Prohlížím všechny houštiny, nikde nic - tu zaznělo to po třetí. Teď teprve pochopila jsem, že to byla ta mžourající svině nahoře! řvala co mohla, ale ke mně doléhalo to jen jako tajemný šepot; - ostatně není tak vzdálena, jak vypočetli - pouze cca 220 km, jak ti jindy dokážu, nemyšli si, že jsem opilá, Vega a všechny hvězdy mimo zem, jsou pouze illuse, illuse pátého stupně. Rychle hodila jsem po ní kamenem, pak pajdala jsem co jen mohla z lesa a byla ráda, když zašeřila se přede mnou pole.

Byla jsem blbá jako bůh, ale při tom v náladě nanejvýš mrzuté, rozmočené:, každá myšlenka bolela; bez cíle, bez vůle, pustý

chaos: za ty dvě hodiny vykradl mně taškář Hypnos z duše všechny dnešní výtěžky tak nestydatě úplně, že zbyly tam jen čtyři stěny a smetí. Teprve při pohledu na město zařvalo to ze mne podobně, jako když jsem je dříve opustila, jenže tenkrát řevem lvím, aby ubohý zděšený skot v té serybě byl upozorněn, že blíží se s průvodem hromu strašný mstitel, ukrutný pán, jediná bytost, která vůbec existuje! Myslím, že byla bych musila řvát i po ulicích; na štěstí však vpletlo se mně hned u prvních domků mezi nohy malé děvče, nesoucí pivo tátovi ochlastovi. Já vstřelila mu facku jako stodolu, že se svalilo a pivo vylilo! Toto vítězství, tento první akt mé pomsty, vzpřímil mně vůli, jež zrodila rozhodnutí, že ukážu se teď vždy a všude silnou. Proto též bylo jednání mé, když jsem sem přišla, tak klidné a důstojné." -

Se zasténáním padla na postel. Jen krajní napětí její neobyčejné a umíněné vůle a pomoc alkoholu, vynutily dokončení této řeči z její tak rozdrásané, ani chvíli bolet neustávající duše, že hotova byla stále na každý popud zasvíjet se v křečích zoufalství; jen výbuchy vzteku si ulevovala. Ale celkem jak alkohol, tak vyprávění toto

bylo jí k prospěchu.

"Má ubohá, má sladká ve svém trpění!" štkala Ina. "Ale teď tě mám, nic mi tě již nevezme!"

"Pomalu," blábolila Olga mrtvě. "Mluvila jsem něco o modifikacích. Zůstanu na živu, ale jen pod dvěma podmínkami. Předně musí mou oběť přijmout."

"Přijme s radostí! on netrpí 'hrdostí muže', skutečnou to ctností těch, kdož jsou zhotoveni jen k tomu, aby se živili - "

"Ale já mu hned řeknu, že budu se kurvit. Řeknu: 'uznáš, že bez kurvení vydělá ošklivá žena jen na chléb a krásná ani na ten ne' - "

"Ale to se u něho rozumí samo sebou! on ví, žes příliš ušlechtilá, než abys dovedla živit se jinak, než kurvením se. Ať žije prostituce! Kopla bych ty voly, kteří ji potírají! Nemáme většího pokladu nad ní, jsme-li krásné a chytré, neboť pak vynajdeme si vždycky dost bohatých galánů, na které máme zároveň chuť. Peníze vydělávají se prací a nepříjemnostmi, jen taková žena vyzískává je rozkoší; muži platí velké peníze, aby měli pohlavní požitky, žena dostává je za to, že ty požitky má. A od takového neuvěřitelného provilegia chtěli by nás

´osvobodit´! jsou to jen ošklivé, hloupé ženy a morální, česky blbí mužové - "

"Mlč už, kurvo! - Druhá podmínka: on nesmí teď cítit ke mně nenávist a odpor. Neboť uznáš, že bylo by strašné obětovat celý život za toho, kdo nás nemůže vystát, zvláště - mámelli jej trochu rády.. Ech! co bych to teď neřekla? Já jej milovala - jej, ne hraběte Hundsgemeina! ty za to ovšem nemůžeš, že jsi pytlík."

"Jééé! To je ale zase novinka! Tomu nemohu věřit!"

"Ba jo, pitomá, už je tomu tak... Tedy: nesmí mne nenávidět; ale aby to bylo možno, musí mne milovat, rozumíš? nemá-li být tma, musí být světlo. A sice pohlavně, tělesně milovat. Na jinou lásku mladá žena kašle - a vůbec je každá jiná láska než smyslá svinstvo, jen útrpnost nebo zmetek. Dejme tomu, že milovala bys všechny bližní své, nebo starou dobrou tetičku; kdybys však nahá s ní nahou nebo s bližním hrbáčkem, děděm atd. ležela, vyskočil by ti žaludek hubou. Takovou lásku nazvu láskou, až nabudu přesvědčení, že láska je hnusem."

"Hurá! i zde máš už vyhráno! řekl mi dnes, že hledí na tě nyní jen eroticky, že - dráždíš jej víc, než kterákoli žena.."

"Tak?...Hm - dobrá! - Ale ne - to jsou jen mizerná slova - levis momenti.. já musím mít důkaz, - a sice ještě tuto noc!"

"Důkaz?... Sestřičko, - podle toho - nemiluješ jej snad zase vášnivě? V dubnu jsi to přece přemohla..."

"Ne docela. Zbylo lehké, příjemné erotické cítění - ale skoro bez žádosti; ha, trochu chuti jsem sice mívala, ale to byla ošklivostí poralyzována. Dnes, v době, kdy žvýkala jsem mech a černou hlínu, vyšlehl zas ve mně několikrát ten příšerný plamen, že jsem už myslila, že - ale nex! teď cítím, že z toho mračna nebude už nikdy déšť. Dnes vše možné jsem prociťovala, všechny mrtvoly minulosti zázrakem ožívaly, - ale jen zdánlivě. Je to mrtvé. Budu jej i nadále milovat jen trošičinku, jak ty to umíš."

"A přece činíš život závislý na onom důkazu - ?"

"Proto tedy rozvíjela jsem před tím pařezem tak krásné logické pásmo!.. Ale vedle toho - hm.. když odpoledne nebe ztuhlo, a koruny stromů ani se už nepohnuly, protože v ní zamrzly, bylo mi vše jedno, život jako smrt - a tu, poněvadž dlužno vždy se rozhodnout, umínila jsem si, že 'potáhnu los'; a skoro jen náměstkou zvolila

jsem si k tomu otázku, miluje-li mne čili nic; ani mně na tom nezáleželo.., ostatně tomu snad není zcela tak - já sama nevím, jsem dnes blázen, vem čert všechno, jen mne pro boha nemuč! Ale buď bude jej mé tělo dráždit - nebo pojdu a basta!"

"Buď bez starostí! A když jsi byla ke mně tak upřímná, budu též! Drahoušku," šeptala jí do ucha."My milujeme jej teď asi stejně! já také - och!.. Ale sama jsem to spískala. Dřív byla ve mně leda skrytá jiskérka, ale - já - jako jsem si jiné perversnosti i okukovala - dýchala na ni teple, až byl z ní malý ohýnek. Hlavně perversnost toho mne dráždila - ale nemysli, že chci koitus - to ne! Spíše snívám o tom, aby sešlehal mi zadnici a pak - "

x

"Nemá co činit s maskulinismem; mužností nazývá se - povrchně jako když minerál obdrží jméno dle země, v níž se nejčastěji vyskytuje - že bývá skoro vždy vídán jen u mužů; tato rarissima, coelestis avis zahnízduje se skoro vždy jen na mohutnějším samčím kmeni. Proto je možno, že za souznění nejpříznivějších okolností menší jeho druh

založí sídlo své i na stromě čisté ženskosti, aniž tím tato trpí; žena ve větší míře mužská je odporná; nic krásnějšího nad silnou, hrdinnou, krásnou ženu. I žena má vůli: nevidím, proč by nemohla být vystupňována až by cítila se souverainní, projevujíc se pevným jednáním. V nejvyšších komnatách našich duší sídlí nevypuditelně již mužné poznání a vůle, opojující se s mrazením pocitem své povznešenosti, a snášejí se výborně s dolejšími něžnými spolubydlitelkami, jako Sappho se svými milenkami - "

"To všechno je lež. Souverainní vůle jest jen vyvrcholení vůle, vůle však je specifickou, podstatnou vlastností mužskosti oproti ženskosti, není tedy pravda, že mužnost nemá co činit s maskulinitou; mužnost jest květem na stromě mužskosti, ne ptákem naň přivandrovalým. Čistokrevná žena má sice též něco jako vůli, ale ta je tak mizerná, že není schopna ani z dálky uzřít horu souverainnity té, mějku-li, aby na ni vystoupila. Ty nevidíš, proč by nemohla být ženská vůle' atd. - protože nevidíš, že vůle, která z tebe takto mluví, je kus samce, přirostlý na tebe. Kde má žena větší skutečnou vůli, smrdí mužštinou. Jsme-li my mužné, pak jsme pořádnými psychický-

mi hermafroditkami, hanebnými hybridními útvary."

"A toto je zas hanebné přírodovědecké, mastičkářské nazírání. Vše vysoké a jemné je dobrodružnou směsí, vše regulérní a jednoduché pecuditou. No - konečně snad je každá vyšší žena částí své bytosti samcem - jako každý genie částečně samicí; o tom promluvme si jindy. Ale máš-li i pravdu, je jisto, že bez ostruhy byly bychom zůstaly mužskými, že jen její pomocí staly jsme se mužnými. A sice v ohledu nejpodstatnějším, mužnějšími než kterákoli žena, kterýkoli muž před námi: jsme vědomě mužné, opojujeme se s nejlepším svědomím svou souverainnitou: jsme čistě sobecké, jsme nemravné! Nietzsche byl 'první immoralista' - a dosud poslední: my jsme první immoralistky, my jsme první čistě mužné ženy! - A teď jdi a vypořádej se s tatínkem, lituješ-li teď, že mládí tvé nebylo xxxxxx! smavé! Ale ne! Ty nepatříš k babkám a básníkům, vrnícím po 'ztraceném ráji dětství': k vepřovým naturellům, jimž stýská se po příjemné bezstarostnosti, bláhové 'blaženosti' jeho - 'jeho poesii' - řeknou oni - ale poesie dětství spočívá větším dílem v kouzlu upomínky, v kouzlu dálných, modravých

pahorků - šedivých, řádně štěrkovaných, kráčíme-li po nich. Jen takoví mohou se zálibou vzpomínat na doby, kdy je člověk bezmocným, bídným zvířátkem, odkázaným na pomoc a milost, zavinovaným, čištěným, usmrkaným, stále hlídaným, za ruku taženým, kam staří chtějí, přenášeným přes své vzpírání jako zboží, stále okřikovaným, napomínaným, komandovaným, plísněným, trestaným, zneucťovaným, bagatellisovaným, předmětem smíchu, legrace, útrpnosti, sprostého chování dospělých, loutkou, pariou lidské společnosti, zbabělým tvorem bez vůle, bez rozumu, beze cti - fuj! kdo má jen trochu hrdosti a cti ~~x~~ v duši, musí vzpomínat jen s hlubokým studem na tuto bezectnou, pitvornou, šaškovskou existenci! Sestro, je příliš zřejmo, že doba taková nemůže být jen prostředkem k dosažení čehosi v dobách dospělosti, materialem, jejž třeba využít co nejpřísněji. Ovšem vskutku rozumně: lehká, příjemná svěžest dětství je nanejvýš důležitým podkladem pozdějších časů lopoty a vysychání, její neotrávenost podmínkou, aby člověk vítězně vybojoval životní svůj boj; podkopán-li podklad, podkopán dům. Na štěstí je těžko poškoditi ji silněji. Naše

bouřlivé effekty a bolesti škodily jí leda nepatrně, často však naopak byly jí k prospěchu; díky pak síle své a otci procítily jsme desetkrát víc vzteku a aktivního zoufání, než strachu a dusící stísněnosti; zvážnělost pak a ztvrdlost nejsou na újmu jitřní čerstvosti dítěte, nýbrž jen jeho povrchní lehkomyslnosti a lenivé slabosti. Co dětskou svěžest nejvíce ničí, je chřadnutí těla v bídě, úmorná práce a nejvíce blbé dření a blbé sezení ve škole, vůbec škola, tato hnusná průvodkyně 50% vší moderní mizerie. I za to musíme být dobroditeli svému nesmírně vděčny, že uloupil této lidomorně více než třetinu našeho času, zákonem hovad na pospas jí hozeného. A on dbal co nejvíce o to, aby měsíce, jež trávily jsme u jeho příbuzných nebo cestami cizinou, prožily jsme co nejrozkošněji a nejsvobodněji; a my užívaly v nich štěstí dětského věku tím více, čím více jsme ho u maminky postrádaly. Nám dostalo se všeho v míře právě nejlepší, nám dostalo se výchovy přímo ideální!..."

"Mám k lumpovi, který mně ze zlomyslnosti ukázal špatnou cestu, cítit vděčnost pro to, že byli by mne na cestě správné, praedestinovaně zabili lupiči? Ale třeba i

jednala z pohnutek ušlechtilejších - ať už je jalová nebo březí - eh! nikdy nevíme, jaký je kdo ve skutečnosti, protože vidíme bez výjimky vše jen prismatem egoistních potřeb: a proto je nejsolidnější držet se toho nejmohutnějšího hlasu zdravého egoismu, a ten ve mně řve: je to smrdutý hajzl a nic jiného! Uzdraví-li se, při nejmenším musím ji zfackovat - a i zemře-li, budu fackovat její mrtvolu tak dlouho, až jí všechny zuby z huby vystřílím - "

Tu zazněl tlumený výkřik: nový - "Olga!" zaslechly zřetelně sestry.. "Slyšela tě asi křičet," zašeptala Ina. "Jistě je u ní teď jeptiška, ale přece jen musím se k ní zas jednou podívat - hned jsem nazpět!" odběhla.

"- - má předrahá Olga!" zazněl po třetí nanejvýš zděšený hlas.. Olga vstala, zakolébala se nerozhodně - a odešla do jídelny. Stanula u dveří salonu.

"Kde je Olga, Ireno, kde je má Olga, pro milosrdenství božíl" křičela nemocná, procitnuvší náhle z delšího, horečného spaní; klečela na loži, oči hrůzou vytřeštěné, ruce sepjaté.

"Doma, doma, matinko!" zajásala Ina.

"To není pravda, tys mne klamala, že

je v Arthurově pokoji! ona byla v lese! Tys byla celý den zoufalá - ona se utopila - Ježíš Maria!"

"Jak mohlo - napadnout tě to - pro boha - "

"Tedy je to přec jen pravda? nebesa, padněte na mne! Už odpoledne měla jsem sen, že vidím ji na skále nad vodou, uprostřed lesa. A nyní právě uzřela jsem na témže místě ohromnou zářící postavu a ta pravila mně: 'Ženo, tvé dávné, opuštěné přání bude přec jen splněno. Tvoje Olga stane se svatou, neboť mnoho trpěla. Cesty, kterými jsi ji vedla, křivé byly, Bůh však učinil je rovnými.' Tak pravil posel boží a zmizel. Ona se tam utopila - ó hrůza! a já jsem tím vinna - "

"Ale přísahám ti, že je doma! Teď však spí a je trošku nemocna - ale - "

"Lžeš, ty se vytáčíš! Nelžeš-li, přiveď ji sem, ihned, pro smilování boží! Ale ne - půjdu k ní sama, pomozte mi! půjdu zlehounka, budu tichá jako pěna, abych ji nevzbudila - vždyť je to mé dítě, mé nejsladší dítě - "

"Muže přivedu ji, přivedu - "

"Matinko drahá!" zazněl tu nový výkřik - a Olga, vzlykajíc padla na matku, líbala

jí zběsile -

"Tedy přec jen ne!... Ó jak jsem šťastna! Díky tobě všemohoucí, žes to nedopustil!.. Teď vezmi jen k sobě duši mou... Děťátko, matka tvá umírá. - Nohy zapadají mně stále hloub do měkké, mokré hlíny a vrůstají v ní, nechtějte mne již vytáhnout -"

"Mlč, mlč! to nesmí se stát, to nemůže být!" štkala Olga, líbajíc jí ruce.

"Ty se tedy na mne nehněváš, ty mně odpouštíš, má hlavinko rozmilá, dobrá? Vidím na tobě, žes musela mnoho vytrpět, vinou mne bídné hříšnice. A nejen dnes - i dříve - po celý život - ó co jsem se tě natrýznila! Ó teď se mi rozjasňuje - bože můj já říkala si, že vás vychovávám, a ve skutečnosti jsem vás jen mučila! soustavně - vědomě - z ukrutnosti! ač bídně jsem se obelhávala, že z lásky k vám.. Ó já zacházela s dětmi svými, jakoby to byli nepřátelé dostavší se do mojí moci, jakoby mně byly bývaly odevzdány, abych je pozvolna umučila - já bičovala bezmocná, nevinná tílka, že svíjela se jako napíchnutý červ a celé noci provzlykala - - a ty mé srdéčko předobré, pláčeš a líbáš svou hanebnou - ne matku - místo co bys - "

"Přestaň už, přestaň, prosím tě! To nic nebylo, to všecko nic nebylo!" křičela Olga a pokrývala jí polibky obnažené tělo.. Černá, hezká žena u stolu hlasitě plakala, Ina, tvář zastřenu, trhala sebou; v polootevřených dveřích svítila tvářička s palcem v ústech, přísně, zamračeně hledíc na lože...

"Cesty mé křivé byly. A teď chápu!.. Já učila vás: 'nečiňte nikomu násilí, jak Kristus káže' - s holí v ruce! Oh to není již k smíchu, to je ke křečím! to je úplná zblbělost rozumu a zhovadilost! A nyní, stojíc na kraji hrobu, vidím - možno? - že byla jsem po celý život rozumem a citem hovado - horší než hovado, neboť trýzní ovce, kráva, fena, tygřice svá mláďata? A právě já! padlá ženština, cizoložnice, licoměrná lhářka, obílený hrob, já, která přivedla tě na svět znamenanou v očích lidské společnosti - já měla hnusnou odvahu mučit tebe, sndílku můj, lhouc, že vedu tě ke ctnosti - já! tebe, která jsi tisíckrát lepší než já - - která budeš světicí, jak pravil anděl páně - - pojďte, pojďte! pomozte mi, ať pokleknu před ní na zem, aby orodovala za mne před stolicí - "

"Zůstaň, nebo se zbláznim! Ó, kdybys věděla, co jsem právě o tobě řekla!"

"Co mohla jsi říci, dušičko upřímná? Co zlého mohla bys mně učinit, čeho bych nezasluhovala? A kdybys hrob můj znečistila, kdybys mrtvolu mou poličkovala, až by zhaslé oči počaly se lítostí kroutit - "

S výkřikem vzchopila se Olga - zastřevši si tvář oběma dlaněma hodila hlavu daleko na zad - se zasténáním odběhla do jídelny - -

Za chvíli vešla tam Ina, šátek na očích. Něco zatáhlo ji za sukni.

"Co chceš?" řekla přísně, rychle se osušujíc a pohledu na Sidu vyhýbajíc.

"Chci ti jen povědět, že nemáte žádný karakter, nasrat na vás na obě!"

"Hybaj k tatínkovi na kanape! zde bys dnes už neusnula!"

"Nic! mně se dnes tady mezi tou kuchyní a salonem zrovna líbí. Poslouchej, když Olga do salonu vběhla, já měla už radost, že stáhne blbou matku za ty staré, prašivé vlasy na zem - a ona zatím ji lízala a brečela!"

"Neslyšelas, že maminka přišla k poznání? tebe to pranic nedojalo?"

"Ani mě nenapadlo! to ona jen z nemoci bláznila! Ďaurka zůstane ďaurkou a nemůže nikdy za něco stát. Jo tak když jste mne z

jara poučovaly, tak jste psí hlavu na ni strkaly, a říkaly jste, že člověk má být vždycky chladný a tvrdý, - a íčko byste té kudlance nábožné do zadnice vlezly a brečíte obě, vy nemáte žádný karakter, nasrat na vás obě!"

"Ba nemáme ho dosud - a ta mužnost sedí na nás dost kejklavě... Ale nejsme dosud staré, my se napravíme! - Hej, holomci, proč nespíte?" hrozivě namířila k postelí bratrů.

"Prosím za prominutí," zajíkal se tertian.

"I ty žebráku mizerná, tu máš!" a vlepila mu notný pohlavek. "A co ty, školometo?"

"Přílišný ryk, dříve z kuchyně, nyní pak ze salonu sem zaznívající nedovoluje nám spáti," vyrážel kvartán, drže ruce před tváří.

"Co prase nechrochtáš, jak ti rypec narost? tu máš přes něj! Kdybys byl řek: 'protože pořád kvičíte, svině,' nebyl bys jej dostal - tu máš ještě, ty hanbo mého života! A slyšte: prozradíte-li mamince nebo komukoli jen slovo z toho, co Olga v kuchyni křičela, spelcujeme vás, že vaše pitomé mozky zblbnou docela, kruci - !"

A uděliv jim závdavkem po pohlavku

odcházela pádným krokem do kuchyně. Tu spatřila v koutě rákoska. I vrátila se s ní a strhnuvši s chlapců pokrývku, šala je několikráte s očividným požitkem přes stehna. A teď konečně odešla, provázena tichým, přežalostným pláčem.

Olga ležela břichem na posteli a tělo jí dosud poskakovalo. "Jak je ti teď? dobře, viď?" šeptala Ina, líbajíc jí ouško.

"Dobře. Skoro tak sladce, jako když jsem šla naposled od jezírka. Jakoby byla praskla ledová kůra svírající mé srdce - tak vlhce a měkce..."

"Snad jen proto se to událo, aby ti to načas opět ulevilo. Máš toho hrozně zapotřebí, - prosím tě, pojď teď spinkat!"

"Neusnula bych. Musím s ním mluvit. Nepřišel mezitím?"

"Podívám se. - Dosud ne - bože! už je půl jedné - aby tak - ." Zbledla.

"Zhaslé oči kroutí se lítostí v umrlčí tváři - " Prudce usedla -

"Nechceš-li spát, pij aspoň, víš, že ti to prospívá.."

Olga napila se co mohla. "Zas je mi zlezle. Hlava začíná strašně bolet. Bojím se něčeho.." Ulehla zas.

Hodiny tikaly hlasitěji. Olga posténá-

vala, Ina se, nevědouc k čemu, modlila, aby zde otec již byl.

"Vyvstává ve mně něco černého, zmatného, nestvůrného. Hrozně se bojím.. Sešílím-li, pamatuj na svůj slib!"

"V tom buď bez starosti, vždyť šly bychom spolu."

Hlasitěji tikaly hodiny. "Zase nové mizernosti jsem se dopustila. Jednala jsem jako otrok beze cti, jako hodné dítě. K tomu před tou černou svini. Zítra je mé hanby plné město."

"Požádám ji, aby mlčela."

"Mé hanby - jakoby už - ha! já skoro zapomněla na tu hrůzu! Ó!... ten okamžik, kdy vtiskli mi nos do černého bláta - kdy pocítila jsem náhle, že jsem vzadu nahá - - "

"Prosím tě, ulehni zas! Víš, že chceš být silná. Budu ti pomáhat při tvé pomstě."

"Ano - pomstě.. Ach - jsem silná, ach!"

Ulehla. Čas hučel. Tvář Inina stahovala se k zoufalému již pláči. Olga počala podivně, příšerně vzlykat. Pak ztichla a přehazovala se ustavičně.

"Kníní!"

"Co?"

"Kníní! totéž co kněžna - půvabné slo-

vo. Jako odpoledne Martin Lutr, tak skáče mně teď stále na záda: 'Kníní nyní svini špiní..' Kníní - - jaký to černý mrak žene se ve mně vzhůru?.. Sviní - - hrůza! kdy před narozením, při jaké hrozné příležitosti slyšela jsem ta slova - strašlivá právě ve své směšnosti? - - kní - Ježíš Maria - sešílím, padnu v tomto okamžiku! - "

Vyskočila. Tvář její byla hrůzou znetvořena. Ina vchrstla na ni hrnec vody, lomcovala se sestrou, lohtala ji ..

"Přestalo to, - ale já vím, že sešílím! Všechno, všechno, jen to ne! Ale mordie, mordie! copak jsem kus hadru, že někdo mne dnes tak pořád hází kam chce? Co jsem mu udělala, Ježíš Maria, mordie! Jaké má právo, jak smí se opovážit takto se mnou jednat ubohou? Hadr! A sešílím-li, pak teprve stanu se docela pro vždy hadrem bez vůle, smrdutým blátem - já, já! Hrůza - - ne, já ti nevěřím! Kde je nůž? - pust, pust mne! Že tě probodnu dřív než sebe? Halo! ať už je konec tomu svinstvu - kníní sviní, hahaha! pusť - tu máš facku, tu máš! - i ty mrně, že tě rozmáznu - nůž, hurrá! smrt! i ty jdeš na mne, černá svině? tu máš přes držku! celý svět sfackuju, přiveď sem svého boha a sfackuju jej též - "

Delší dobu se rvaly. Ina bezradně plakala. Tu zazněly z chodby kroky...

"Tatínek, Olgo! ano, on! slyšíš klíč ve dveřích? Zaplať pán bůh!" Štkala dále radostí: "on žil, on jí bude teď pomáhat, a Olga až si s ním promluví, uklidní se snad a usne.."

Příchod milovaného má na zamilovaného zázračný účinek. Pološílící dívka ihned stichla a vstávala s podlahy.

"Jdu k němu," blábolila. "Jsem silná. Jsem celá pitomá teď, ale musím osvědčit se energickou za všech okolností! Opraš mne, Ino, nebo ti dám ještě pár facek!"

"Učiním tak a učiňte tak! Bližnímu sloužit, příkoří snášet a milovat boha jsou jediné radosti křesťana. Drahá, ubohá sestro, marně a směšně bojovala jste po celý svůj život proti své dobrotě! nedávno uzřela jsem vaše nahé srdce." -

"Teď skočím dříve k němu, víš, on je dnes v prapodivné náladě!"

"Tady budeš! abys jej upozornila, jak má mluvit? Hneš-li se, probodnu se!"

"I zůstanu, blázínku, vždyť je to jedno!"

Slabostí a opilostí sotva stojící Olga zhlížela se delší dobu v zrcadle, povytáhla

blousu z pod řemene, přetřela si a povyhodila si několikrát prsy, skroutila se, aby viděla, přiléhá-li jí sukně na zadnici - a pak vydala se na cestu, nesmyslně blábolíc a ke všemu ještě značně rozčílená. Ve dveřích vyňala šátek, aby vyprázdnila zaslzený dosud nos, ale proto, že byl čistý, vysmrkala se do košile a ovívajíc se jím, zmizela v pokoji Volného.

"Takoví dva krásní blázni dnes - a za takových okolností - ne! něco takového neuslyším, kdybych tisíc let žila!" řekla si Ina, střelhbitě přinesla si z kuchyně stoličku, cigarettu a sirky a usedla u dveří otcových; chtěla mít požitek co největší. Sida stulila se jí k nohám a hleděla je občas.

x

V jednom se Ina klamala: hrozivý stav Volného již minul. Skoro náhle, zdánlivě bez příčiny, a přece sběhem více šťastných, třeba všedních událostí. Když červánky hasly, ulehl, unaven celodenním pobíháním, vedle samoty uprostřed lesnaté rokle, poručiv si dříve litr mléka. Minutu odpočíval v příjemné bezmyšlenkovitosti, pak napil se

studeného nápoje, přinesenho hezkou holkou, s bestiální rozkoší - zahleděl se na mocné prsy a usměvavou tvář, prohodil pohodlně několik vět, s chutí dopil - blízký žhavý pohled holky, berouci džbán, prohřál jej, - zapálil si, ale sotva ulehl, vrazilo mu do tváře malé štěně, prchající před kočkou; pohřížil se několik minut snivě v pozorování jejich hry, - a po té, jako ze sna náhle procitnuv, pocítil, jakoby byl změněn: jakoby všednost opět k němu byla přilnula, jakoby strašný, zářný vír, v němž ještě před desíti minutami kolotal, viděl opodál, tak cizí, tak pravdě nepodobný!.. Půlhodinné bdění nad sebou - a byl mimo nebezpečí. Oheň dříve duši sžírající teď již jen osvětloval ji z dálky; tlak nedávno ji drtící teď již jen rozpínal ji k letu. V nejlepší náladě vrátil se domů. -

Sotva se Olga objevila, šel jí rychle vstříc a dobře učinil: jen tak tak, že ji zachránil před pádem. Posadil ji na pohovku, políbil jí ruku, poplácal záda - "Má holčičko drahá," začal -

"Mlč! Já sama. Tak - tak - eee - kní ní -"

"Marš spát! nechce-li se ti, ochlastej se ještě více!"

"Musím dřív - životní cíl - tak - kní -

eee - - dvaadvacet let živil jsi krávu, která nedojila." Spokojeně si oddychla.

"Kdybych byl kdy pro tebe něco učinil, byl bych víc než odměněn náklonností, kterou jsi mně vždy projevovala, mé děťátko krásné!"

"Náklonost? ty tedy praví, že cítíš ke mně náklonost?"

"Lásku!"

"Halo! stát! tu jsme u jádra! Není láska jako láska, holečku! Nějakou mizernou lásku k mé prasečí duši cítíš, viď? nebo prašivou charitu? ale na to ti ženská nasmrká!" A teď odříkávala poměrně obstojně, čemu se v lese skoro nazpamět naučila:

"Každá pravá láska je tělesná, smyslná, přímo pohlavní: láska v nejširším smyslu je nejvyšší modus, forma slasti: je překypováním slasti, života, tedy šíření se, tvoření, množení se, dělení se, rození; je tedy erotismus podstatnou součástí lásky vůbec, jsou to vlastně komplementární pojmy, - je tedy pohlevní láska nejvykrystalizovanější, nejčistší ze všech lidských lásek, ostatně bývá 'amor dei' provázen ejakulacemi nebo tomu, kdo vchází do zamilovaného lesa, zdá se, jakoby se nořil v lůno milenky atd. Co opravdu milujeme, to toužíme

sevřít, rozmačkat, vypít. Kdo miluje vše, ten praští sebou i do toho prachu na silnici, objímá jej, přeje si rozplynout se v něm, loká jej až se zalkne. Buď toužíme po tom, abychom člověka - ať je to kluk nebo bába, bratr nebo máma - nahého objali, - nebo si jej hnusíme: ale to je mi pak čistá láska! Buď toužíš po tom, abys mne nahou objímal a umačkal, nebo jsem ti odporná; v tomto případě však zabiju se - ." Zmlkla, zrudla.

"Miluju tě pohlavně."

"Tak?" Temný pocit radosti byl ihned zapuzen studem a vztekem. "Tintili vantili!" začala řvát, "to jsou jen mizerná slova, muže nedůstojná! Jak jsem se v tobě klamala, fuj! Ctěný pane, důkazy chci! Ne slova, já potřebuju čin!" Domluvila a zařičela.

"S největší radostí!" Rychle přisedl, objal, políbil - "ty jsi mé zvířátko darebné, viď?" řekl mazlivě, - pozdvihl ji -

"Kam mne to neseš?" vzpamatovala se konečně, vymanila, odpotácela až ke dveřím. "Pane, vy jste nestyda! Za jakého šancajcha mne považujete? Já mluvila sviňsky - och! ale byla jsem blbá, - nemyslete si, že vás miluju, dřív ano, teď jste mi odporný, čert tě vem!"

"A teď spát, opice!" Uchopil ji za paži, popohnal plácnutím přes sukni. Zaskučela, plivla mu do tváře. Ale hned -

"Pro boha, co jsem to učinila? tobě, tobě! odpusť mi to, drahý, já změnila se v hrst smradu! O vždyť tě pořád ještě miluju!"

Vrhla se mu v náruč, líbala, stírala slinu, vzlykala, klesala. "Nu vždyť já vím, že jsi mé zvíře pitomé, viď?" těšil ji něžně a potřepával zadnici. Ona smutně se při tom k němu tiskla - náhle odstoupila:

"Pane, jak smíte se opovážit mne poplácávat?" Měřila jej přísným pomalým pohledem od hlavy k patě - náhle spráskla ruce, zasmála se diskantem a zvolala:

"Velectěný pane, vy jste prase! Má nejhlubší poklona!" A chechtajíc se, vyběhla na chodbu.

"Inečko, haha! to je ti prase! haha!" šeptala jako u vytržení sestře, držíc si obě tváře. "On mu, haha!.. Ale teď mám už důkaz, že jej mé tělo dráždí, viď? A víš-li pak, bože! že mne chtěl hned odnést do postele, hned, beze všeho - "

"On chtěl s tebou - viď?" ozvala se Sida.

"Nu co jiného? Ale posuď sama, Sidečko: má ten člověk kousíček svědomí, že chtěl

dnes, když jsem jako utahaná kočka - Já vám mluvila jako svině, ale ať už. - Tak tedy budu dále žít, obě mé podmínky - pro boha! na tu druhou jsem docela zapomněla - na můj životní cíl! Ale to možno napravit - hoj! pojď teď se mnou, Irenko, ať jednou vidíš, jak se energicky jedná!"

"Vemte mne taky!"

"Tatínek by tě vylil," řekla Ina. "Poslouchej za dveřmi a koukej klíčovou dírkou!"

Stanuly před Volným a Olga spustila, dusíc stále smích:

"Vznohovážený pane exposlanče! Jak jsem již pravila, změnila jsem se v hrst smradu; ale to je levis momenti, jelikož každá žena jest jen hrst smradu, k tomu určeného, aby spálen byl na oltáři kultury nebo kterého svinstva, krátce světového procesu, který vyústí konečnězajisté v nějakou hnojnici. Dále: živí-li někdo nedojnou krávu, je pak povinností krávy té, ač je-li čestná, aby mu stejnou dobu dojila, pasou se na cizích lukách; aby však kráva dojila, toho podmínkou, jak vám snad známo jest, aby obcovala dříve s býkem. A který jest ze smysl této alegorie? Tento: ta kráva, to jsem já! mou povinností je živit vás mlékem svým 23 let;

za tím účelem však musím se kurvit! Neboť uznáte zajisté, že jsem příliš ušlechtila, než abych dovedla sebe, neřku-li jiné, uživit jinak, než kurvením se, jak krásně podotkla spanilomyslná slečna Irena zde. Nuže odpovězte: přijímáte čili nic?"

"Dobře, má opičko, ale z Bulharska -"

"Ani muk! zas takové plané mluvení, nedůstojné muže, fi! Odpovězte okamžitě ano nebo ne! Promyslete si věc dobře, ať vás odpověď vaše později nemrzí. Nechci nijak působit na vaše konečné rozhodnutí. Nepřijmete-li, probodnu se hned před vašima očima nebo opustím ještě tuto noc nahá vaši střechu. Ale žádný nátlak na vás nečiním, - avšak budete-li takový hňup, že nepřijmete, roztříštím vám lebku!" A židle vylétla nad její hlavu. "A teď ano nebo ne - rychle!"

"Ano."

"To bylo přece jednou mužné slovo! Viděles Ino?.. Hotovo! ujednáno, zpečetěno! budu žít! A teď má nejhlubší poklona, pane exposlanče - pojďme, moje spanilomyslná svině!"

"Co nejrychleji a nejvíc opít! rum do piva a vína!" zašeptal Ině. -

"A teď spinkat!" přistoupila v kuchyni k Olze. "Ale dříve ještě - "

"Hotovo, ujednáno, zpečetěno!" zvolala Olga úředním, blbým tónem a strčila pěstí sestru do prsou aprostě jako policajt při demonstraci toho, kdose mu s otázkou postaví v cestu. Padla na postel. Její nepřirozená rozjařenost přecházela rychle v úplnou vyčerpanost. Poslední zbytky vůle mizely, vlády nad hrdou dívkou ujímaly se instinkty pětiletého dítěte.

Ina přistoupila k ní se sklenicí. "Než usneš, pij ještě trochu, dceruško, ať spíš brzo a dlouho - "

"Dej mi pokoj - sv - "

Volný pokynul Ině, by Olgu nadzdvihla a beze slova přistavil této sklenici ke rtům. Pohlédla naň - a pila..

- "Já jsem poslechla jako otrok," jala se za chvíli vrnivě blábolit. "Já nevím, co to je: pořád chci jednat se železnou energií a pořád jednám, jako bych střelena byla do páteře. Je to pravda, co si myslíte o mém karakteru? Je v prdelí.. Všecko jenom ostuda, všecko. V pokoji jsem se chovala jako nemravná; ale to je to, když ženská jedná upřímně! to musí být krásné, jako kdyby chodila obrácená kůží dovnitř a vnitřnostmi ven. Já se stydím, kruci laudón! Co ze mne zbylo? Já jsem teď pipa americká, já

mám na zádech samá taková ložiska, jako pětikoruny, hrubozrná, vypocující pořád takovou žlutě růžovou materii, jaká teče některým lidem z uší, nebo jako je glazura na dortech - to je oslazená materie cukráře. Mám já být dál takhle živa, panenko Maria? To bude krása!" Začala plakat. "Co jsem to vyvedla, že jsem se zavázala? to jsem si zas dala, blbá - bože, teď teprve vidím, jak lehounké a prosté bylo by střílet do lidí a potom do sebe a mít pokoj!.. a já místo toho přivázala si na záda nadosmrti zdechlinu! ale himl laudón, co na tom? stokrát jsem už dnes nedostála svému předsevzetí, proč bych se držela toho nejmizernějšího z nich? Já to napravím, hurá! hrdinskou smrt! kruci laudón - "

Ina dostala ještě jednu facku. Ale již ležela Olga zas na posteli.

"Ležet, ani se nehýbat! sice budeš svázána a bita - Ino, přines provaz a rákosku! Sakramentská ženská! teď nemáš nic jiného na práci, než poslouchat, mlčet, pít a nelámat si hlavu tím, co se dnes děje - vždyť, hloupá, je to vše jen hloupý sen!"

"Já už budu hodná!" blábolila, plaše naň hledíc. "Že je to všecko sen? Tak to by se mně bylo jen zdálo, že mě včera - splá-

cali komín?.. Pro pána krále, ono tomu tak přece bude! Všechno kolem je tak divné, všechno se změnilo - k zbláznění.. Ale při nejmenším může to být! hejsa!.. Vícekrát jsem se dnes probudila, ale to bylo ve snu, až se ráno probudím doopravdy, uvidím, že mi nikdo nikdy nezmašloval zadnici! hejsa! A zdá se mně teď, bože! že nebylo by se mně to doopravdy stalo, i kdybych byla bděla, - či snad stalo se to doopravdy, třeba se mně to zdálo? E to je jedno - trala - lala!" A dojemně se usmívajíc točila rukou, jakoby hrála flšinet. "Inečko, pojď sem, já tě mám ze všeho nejradši, třeba jsi teď vycpaná drtinami, zmačkanými papírky a motýly! Já ti dala zas přes držku - " rozplakala se - "pojď a pones mi jich deset prosím tě pro boha!"

"Hned, hned! " a přinesla baterii menších sklenic. "Jen devět, ale to postačí! Tak do toho! musíš oslavit, že ti nesplácali komín!"

"Hurá! komín! - Fuj! to je jako kořala!"

"Nediv se, vždyť je to víno! Zapij to tedy pivem!"

"Br! to je darebné!"

"Nedivím se, je to plzeňské - Vskutku!"

to víno je ještě pořád lepší! Zapij to jím a pak už dost!"

Zdálo se že bude ihned zvracet, ale nestalo se tak. Ulehla zas a zmlkla již. Ina zouvala jí už botky. Tu slezla Olga a odplazivši se ke zdi usedla na podlahu. Ale nejsouc s volbou místa nějak spokojena, odlezla o metr dále. Tam teprve došla uspokojení. Ukusovala chvílemi z dlouhého salámu, který jí sestra do ruky vnutila, třásla se silně a slabě úpěla -

"Dobře, že tak dlouho nezvrací!" zašeptala Ina, přisednuvši těsně k otci. "Tak co ty, chlapče? zdáš se mi být zase normálním bláznem."

"Vyhráno."

"Zaplať pán bůh! Všecko se pomalu daří! Tak, můj kluku, přemýšlela jsem o tvé filosofii a dospěla k závěru, že nejsi sice kreator omnium, zato však potrhlý chlap. Řekl jsi, že egosolismus plyne z tvého logismu - nihilismu, bude tomu však naopak: jen za tím účelem, abys si dokázal, že jsi Vše a Jediné vymyslil jsi logismo-nihilismus, znásilnil, zprznil neřestně všechny pojmy. Ty, od toho okamžiku, kdy uzřel jsi halucinačně vycházet ti nad obzorem slunce sluncí, po ničem jiném, oslepený bláznе, se

nesnažíš, než abys strhl je okamžitě na svá prsíčka, broučku, horší než blbé nemluvně, které sahá po měsíci. Ba ne, drahoušku, jen se nechtěj nad nás ostatní tak zvýšit! ještě pár milionů let budeš se v prachu plazit, jako my se skřípěním zubů hezky poslušně robit čeho je třeba, aby dušička z těla nevylítla. Tak, tak! já nikomu nedovolím létat nade mnou! - No - víš? všechno bych ti konečně odpustila, protože je stejně daleko 'pravdy', řeknu-li, že máš dvě díry do nosu jako tvůj logismo-nihilismus, protože, jsme-li už naprosto exkludováni z pravdy - buďme aspoň co nejsmělejší, nejgrandiosnější ve lži! Dovolím ti dokonce, abys si někdy ve svátek udělal zas exkurs do 'diamantového království Sebeobjetí', s tou podmínkou, že urýpneš tam pro mne jen jeden kousíček, ne větší než višně. Ale nad čím jsem strnula a vážně se zarmoutila je to, žes učinil svým cílem představovat, třeba 'ztlumeně', již v tomto živobytí stvořitele světa! Vážně ti radím: je to šílenství, zkazíš si tím život. Ale ještě horší by pro tebe bylo, kdyby zdařilo se ti učinit z něho jediné sebeobjetí ve stálém vítězení, kdyby březnové květy rozevřely se co nejšířeji. Je strašné, že za jeden před-

časný krok vpřed mrští námi příšerná, surová ruka vždy hned padesát kroků nazpět. Co utrpení ještě potřebuješ, blázne slabý! Víš, že teprve tomu zdaří se jednou vymrštit se skutečně nad lidskost, koho maso změněno bude v ocel? Víš, v čem spočívá hluboký smysl evoluce? v tom, že dostáváme stále a stále bití od věcí a lidí, aby kůže naše tvrdla stále víc a víc, aby ztvrdla konečně v adamas: abychom stali se nezranitelnými: 'filosofy', vysněnými antikou. Poslušně poddej se této skutečnosti! bude to pro tebe velkou úlevou!"

x

"Tedy za Olgu máš krásnou náhradu, za ztracenou dceru našel jsi něco nemenšího: milenku, a - - no krátce tolik štěstí nezasloužíš! - Ostatně: je tak jisto, že nejsi Olginým otcem? aspoň částečně? Je tak jisto, že nemůže mít člověk více otců? Snad je Olga Bystřinovi jen proto podobna, že tvá žena po dobu své gravidity stále naň myslila, představovala, namlouvala si, jak bude se mu dítě podobat: jakési dlouhé zhlídnutí, t.j. nepopíratelně velký vliv matčiných psychických stavů na embryo: Každá podob-

nost může být jen povrchní a zdánlivá, do podstaty bytosti, do tajů generačních nikdo ni z dálky nenahlédnul, věda soudí zde jen podle oka a zvyku, ale stejně arogantně jako ignorantně. - Dále: ví se, jak může na sebe působiti dvojí sperma v lidském těle? jak sperma na ovum distančně? nemůže-li je i takto částečně oplodnit? Opraskal jsi svou choť šest hodin po té, co Vilém s ní seskočil. Že sperma tvé působilo jak na vajíčko, jež stalo se Olgou, tak na sperma Vilémovo, je jisto: vždyť působí teď na nás každá neviditelná nám hvězda mléčné dráhy tam nad kostelem, - a působí na b: to může mít rozumně jen tento smysl: část a přetéká do b: - a tím je tvá částečná paternita již dokázána docela! 'Působení to však je tak nepatrné, že směšno o něm mluvit, - a kdyby bylo sebe větší, nebylo by to otcovství, byl by to pouhý cizí vliv, jako je horko, úder, atd.' řeknou vědci. Holomci! Jak to víte? nevíte o tom nic, nevíte vůbec nic, ani to, že kde věda neví s absolutní jistotou, nesmí tvrdit, že věda nesmí se vůbec smát! Paradoxnějším pravdám na př. koppernicismu, galvanismu, hypnotismu, radioaktivitě - stokrát jste se blbě smáli, unisono, pak když byly dokázány,

jako štěně pitomé jste na ně čuměli, - ale nepoučilo vás to a věčně nepoučí o prosté pravdě: že cokoli nového se vyskytne, vždy bude se to zdát víře nepodobným, bláznovstvím; věčně věků zůstanete vědecké své stupidnosti věrni, psoty! Proč se mazat s lejnem? 'Nevidím to, tedy to není': 'Neslyšel jsem, že existuje vesnice Mrdákov, tedy neexistuje; osel není dvounožec, ergo má čtyři nohy' : na těchto soudech spočívá novodobý vědecký názor na svět, - smějící se a priori na př. okultismu; - proč nazývat to zbaběle 'předpojatostí', 'zaslepeností'? vyříkněme bez obalu, ale i bez nadsázky příšernou pravdu: vědecký názor na svět, tedy moderní věda ve vyšším smyslu jest intelektuální darebáctví a nedostatek zdravého rozumu a blbství - a nic víc! - Tedy: 'elektrické proudy', 'emanace', 'radiace'... krátce ixace jsou při generačních pochodech, při přírodním dění vůbec daleko podstatnější věcí než viditelná hmota spermatozoa, než hmota vůbec, - méně pitomí z přírodovědeckých idiotů uznávají už, že toto X jest jediné tajemné movens hmoty. Spermatozon je zcela zvláštní věcička; na zcela jiné koleje vrhne vědu bližší jeho poznání. Všechna jež přijdou do ženy určena jsou k brzké

smrti, jen jedinému kyne život a budoucnost, a jaká pro takové mrně! Jaký konkurenční boj rozpřede se jistě mezi těmito homonkulčatsmi! Jaké elektrické kanonády, jaké mraky elektrických las a sítí zatemňují oblohu nad zápasícími! Jaká zůstanou neznámá fluidická pronikání, podmaňování, ovládání, vypíjení, asimilování, absorbování atd. Snad bylo vajíčko naší mámy oplodněno původní hmotou spermatozoa tvého, ale toto bylo vlivem, přílivem spermatické energie, t.j. spermatu Vilémova, zcela změněno, planetárním systémům nesčetných jeho molekul sdělen byl zcela nový pohyb, dány nové Vilémovým vlastní konstelování - cum grano salis vše! Nebo naopak mohlo sperma tvé vtisknout Vilémovu svou pečeť - ale v tomto případě byl bys spíše ještě otcem než v prvním: ovládající síla je víc než ovládaná hmota. - Rozumí se, že všechno toto vědecké rozumování je směšné ve světle idealismu, ilusionismu; ale kondescenduju schválně, abych stála na stejné půdě s přírodovědci. - A při každém dalším koitu s mámou dával jsi embryu kousíček své bytosti, každým políbením tkal jsi dále na své paterniště. Já věřím, že hodně extatická hubička, spojená s magickou vůlí stačila by

udělat Kubička: aetherní rozbouření, rozežhavený mohl by se v uteru kondensovat ve spermatozon, materialisovat se, - což existuje-li 'prothylé'? ha, ha, co směšnějšího než vysvětlování přírody přírodou? Nedávno jsem četla, že zdařilo se oplodnit žabí potěr elektrickým, ba i mechanickým drážděním; dogma o panenském, božském početí je desetkrát pravděpodobnější a duchaplnější než všechny theorie o atomismu nebo radioaktivitě. Není pochyby, že mnohé ženy obtěžkávají bez koitu, bez lázní, atd. a mnohé z nich by upřímně tvrdily, že nevědí, jak se to mohlo stát, kdyby se nebály posměchu nebo blázince - není nad vědu! Abych tak i já, kruci, podala důkaz parthenogenese! Nějak se mně zdá, že se spravuju a že mě něco žere v břiše; kdybych se otelila, mohl by být otcem jedině Měsíc. V dubnu totiž zdálo se mi, že vylinula se z něho překrásná žena z křišťálového ledu - snesla se na zem, prosákla zavřeným oknem ke mně, pravila: 'jsem Disna, miluju tě,'- klekla na mé lože - a z těla vyrazil jí jako čertík na péru stříbroskvoucí penis - o, to ti byla perversní krása, když se ve mně, pále, rozpouštěl! při vzpomínce té všechna vajíčka se mně v těle tetelí. Zvláštní je, že téže noci

oskákal Olgu za humny nějaký červený osel. Mnohé záhady dědičnosti nejsou vysvětlitelny jinak, než souložením bohů s pozeměšťankami. Já hned! Odkud mám své vznešené vlastnosti? Od mámy ne, od tebe tím méně: pravým otcem mým je caesar aetherové říše mezi zemí a lunou, jediné mé jméno, jež uznávám, jest Aetherida. Tenhle 'aether' je všude něčím stokrát významnějším než hmota, smysly percipovatelná. Je hustší, těžší, tvrdší než zlato a diamant. Často tázala jsem se: co - v původním i metafysickém smyslu, - představuje větší cennost: chladnost či žár? tvrdost či přizpůsobivá hybnost, poddajnost, elastika? tuhost či vzdušnost, nespoutanost? Co je víc? být plamenem k nebi vzlétajícím a každým vánkem cuchaným, nebo granitovou skálou? Odpověď zní: není oněch protikladů - vyjma ovšem v jistém jen smyslu protiklad: chlad - žár. Čím je hmota teplejší, t.j. živější, čím žárnější, zářnější, měkčí: plynnější, čileji hybnější, tančící, jemnější, lehčí, t.j. božsky volnější, aetheričtější -: tím je nutně potentnější, kvantitativně silnější, to znamená těžší, tím kvalitativně silnější, t.j. dokonaleji, koordinovaněji uspořádanou, to znamená tvrdší, tužší; železo ve stavu plynném je

mnohem těžší, než stejné volumem jeho ve stavu pevném: váhy, t.j. jen jedna: gravitační váha tělesa, jsou jen jedním hrubým měřítkem těžkosti, t.j. toho, co věc vůbec znamená; jako v kávě teprve pražením povstane to, co u ní ceníme, tak u železa v plyn proměněného, žárem zrodí se nová energie, ergo nová hmota, ergo nová těžkost. Naše mizerné smyslové poznání nedovede si ovšem ono smíření ´protikladů´ ani imaginovat, je to tedy pro ně nesmyslem; ale vždyť je pro celý náš intelekt nesmyslem, kontradikcí - svět; naše kontradikce je totožná s transcendentální pravdou. Našim smyslům hmota vyšší temperatury víc a víc uniká, - natura faceret id frustra, kdyby organismu, hynoucímu již při mizerných několika stupních nad bodem mrazu, darovala schopnost představovat si smyslově hmotu velmi vysoké temperatury; stávajíc se stále víc, tedy těžší a tvrdší, stává se hmota ta pro nás stále méně: lehčí a měkčí, až - evanescit... - Quasi vacuum mezihvězdného prostoru je de facto těžištěm světa, je to téměř svět sám celý, slunce, planety, mlhoviny jsou jen nekalými výjimkami, šváby v polévce, bradavicemi na těle všehomíru, hlinitými přívěsky v těžké žíle zlata, zákaly v nekonečném

aetherovém brilantu. S obvyklou svou dare-
báckostí dí věda: mezihvězdný prostor má
nesmírně nízkou teplotu, protože není v něm
hmoty, jež by sluneční světlo v teplo trans-
mutovala; já však pravím, bulíci: má teplo-
tu nesmírně vysokou, následkem čehož tam
není hmoty pro naše vnímání: je tam ve
stavu plynném, nadplynném, nadzářícím, nad-
slunečním: ve skupenství aetherovém. Již
pohled v slunce oslepuje, již slunce je pro
náš zrak blízké černosti: proto je kosmický
aether pro nás černý. Ty se kasáš, že zapá-
líš všechen mezihvězdný aether v nadsluneční
zář, a myslíš, že bude to tvořením z ničeho
-: ale vždyť docílil bys toho prostě tím,
že sesílil bys lidské zrakové nervy do té
míry, aby byly schopny vidět, že celé temné
noční nebe hoří tisíckrát zářněji než slun-
ce. - Hvězdy jsou jen řídounkými, nečistými,
smrdutými, bublajícími bublinami v aether-
ném ocesnu, - jako když se člověk usere pod
vodou. Jako obyčejného člověka, čtoucího
vznešená díla, upoutají jen řídké jeho
triviality, kdežto vše vysoké tam proň
prostě neexistuje: tak hnojný náš zrak zří
ze věí kosmické nádhery jen ony smradlavé
bubliny, čarovný pak svět mezi nimi proň
vůbec není, jelikož chybí tu podmínka každé-

ho učinkování: aspoň nějaká homogennost. Bubliny prdu jsou indirektně puzeny vzhůru gravitací, ne tak hvězdy. Některá nudící se aetherná psychica baví se už po aeony tím, že pohání hvězdné ty prdy stále stejným způsobem a směrem, aby vzbudily v mikroorganismech, blíže rozhraní bublin a aetheru vegetujících a z černého 'prázdna' nad nimi vše, co poněkud lepší v nich je, čerpajících, komické zdání, že hybnou silou světa je idiotská gravitace. Až se jednou tohoto mystifikování nabaží, vyjde jednoho krásného rána prd Helios místo na východě na západě - voilà konečně spirituelní vysvětlení gravitace! voilà jak se kladivem přírodovědcuje! 'Přírodní zákony' jsou jen psychologickými kapricemi; není fysiky, fysis je pojem hodný dvouměsíčního štěněte, jest jen psyché. Nejvyšší přírodní zákon zní: příroda je vyvedení aprílem, nutno strhnout tuto naši přírodu z jejího vysokého piedestalu, nutno mít na zřeteli, že žijeme v jednom z reteratů universa. Klíč ke dveřím nejvnitřnějších tajemství fysiky dávají každodenní psychologická fakta: na př. natírá-li si někdo šedivící místa černého klobouku tuší; nebo když se dáma ve společnosti usere nahlas a hned po té zakašle nebo židlí vrzne,

eby přítomní myslili, že to nebyl prd. - Se stejnou vážností, s jakou dnes profesoři učí s katheder všem těm humpoláčtinám, jako o všeobecné přitažlivosti nebo všeobecném kmitání, budou za tisíc let hlásat z nich moje paradoxa, vytřepavše z nich dříve ovšem všechnu attickou sůl... - a k pravdě má obé stejně daleko! - Ale jak teď, když odhalila jsem v gravitaci pouhý božský humbug, vysvětlit, že každé lejno padá k zemi? Popohání každé zvlášť některý z těch darebáckých bohů? I proč ne konečně? Bohové mají perpetua mobilia o jakých nemůžeme ani snít! Spíše však je zemská přitažlivost jen psychologický habitus: patří k rázu inteligence zemských tvorů, lépe: určitého konglomeratu kosmického vědomí, jehož logickým produktem 'rozkvětem' je tellus a patrně celý ten kus nebe, kam teleskop dohlédne, - že vládne v jeho 'zevním světě' tendence dolů: v jiných koutech všehomíra panuje tendence nahoru: habitantum tamních kosočtverečních planet nutno je stejné množství energie, jakého nám stále třeba, abychom se nesvalili, vynakládat ustavičně k tomu, aby nebyli jako pan Brouček, odervání do kosmického prostoru. - Zbabělé lpění na zvyku je základní přírodní silou, dobře říká se

módě 'vševládná paní', jedinou ctností je chodit statečně oblečen jako syčák. - Víc než umění je v přírodě i filosofii nutný privitivismus. Na př. teplo vysvětluju prostě zahřátím se, uřícením molekul rychlým během: pocit tepla je základní faktum, - co je pravé protozoon? molekula, každá molekula! Problém kohaese vysvětluju jednoduše tím, že jako ve starověku otroci do bitvy vedení, jsou molekuly přivázány k sobě dle stupně soudružnosti nitkami, špagátky, řetízky, jež jsou stejně jako molekuly samy, s primární ilusivitou atomní? věř, že tomu tak a není-li tomu tak, je tomu dozajista jinak. Uvolňování skupenství při stoupání temperatury vysvětleno přeskupáním a přepálením špagátů a řetízků následkem rychlého pohybu a zahřátí molekul. Skupenství kapalné - dobrovolně zůstává při sobě ještě ze zbabělosti před skokem do nového: dlouho uvězněný pták, který když se mu konečně otevřou dvířka, dlouho netroufá si vylítnout a zas a zas vrací se na bidýlko. Diffuse plynu je už - slyš!: objektivací vůle k osamocení, k úplnému osvobození, boží souverainitě - samojedinosti.. Vůle tato je nejvnitřnější pravdou, tajemstvím Bytí, vůle k moci je strategickým jejím prostřed-

kem: sháněním co největšího množství cizích sil pod své komando, abych pomocí jejich probila se ze středu nekonečných - ach! v původním smyslu nekonečných!.. zástupů nepřátelských tam, kde nic by mne již neomezovalo!.. Chtění nemožnosti: toť tento svět, tento sám na sebe příšerně se šklebící černý svět!...

Podobně jako v kosmickém prostoru hvězdy, jsou ve hvězdách částice hmoty ohromnými výjimkami proti aetheru; všechny hvězdy jsou jen obláčky kosmického prachu, sestávajícími asi zase z takových daleko od sebe vzdálených obláčků atd.; jsou jen shluky povětroňů, kometami, jsou jen malými mléčnými dráhami a optickými mlhovinami, jako naopak mléčné dráhy z mlhovin jsou jen velkými hvězdami. Tak nepatrné je v každém prostoru tělesem vyplněném množství hmoty, oproti aetheru, že kdybychom neměli oči k tomu, abychom jimi neviděli, nepostřehli bychom v této vařečce dřevěných částeček vůbec, - zřeli bychom v ní jen aether a shledali samozřejmým, že může aetherné 'chvění', 'prodění' procházet všemi hmotami, nedoznávajíc znatelných poruch. Místo toho však zvětší si oko naše, nanejvýš komicky, právě jen ty kousínečky hnoje - jako světové mí-

nění. Schopenhauerův pesimismus - že zaberou celou plochu, že prostý člověk dá se do smíchu, slyší-li, že touto tak plnou hmotou proletuje aether jako nic - jako strašidlo zavřenými dveřmi. Naše těla tedy - ne duše! - jsou z největší části, jsou téměř úplně aetherem. 'Duše - toť nervstvo, myšlení je produktem mozkové činnosti' - holoto blbá! o tu minutu svého prasečího života stále strachy chcípáš, každý krejcar kvůli němu bezectně z hnoje vybíráš, - a otázka dalšího, věčného života, věčně zajištěné existence je ti lhostejna, - co pravím: snažíš se vší mocí dokázat, že smrtí je konec! toť přece extrakt intelektualní a karakterové zhovadilosti a prolhanosti! Jak lehko je vyvrátit větu, že myšlení jest jen produktem mozku, postavíme-li se na společnou hrubou půdu s přírodovědou! Ta akceptuje aether prostupující intermolekulární prostor všech hmot; tedy i mozku; být v bezprostředním sousedství je tolik, co působit: tedy působí aether stále na každou mozkovou molekulu; tedy, - jelikož, jak již řečeno, je 'působení' jen přetékáním, - dává jí kus sebe; tedy mozek - mozek+aether -: tedy je myšlení produktem mozku aetherem. Krátce: nesporné působení aetheru na mozek

vyvrací větu: duše - toť nervstvo. 'Ale působení aetheru je zde vedlejší, - jen vnější vliv, jako úder, horko - jako přítok krve do mozku...', namítne se zas. A já opět: holomci, jak to můžete tvrdit? Vždyť tomu může být zcela naopak! Jak zde působení aetheru můžete předem tak podceňovat vy, kteří na př. tvrdíte - nesprávně, že příčinou všeho života na zemi je aetherné chvění: sluneční paprsky? Jen to, co v tlapě cítíte, je vám něčím, pro jemné nemáte smysl, podobni tomu, kdo myslí, že při mořské houbě je hlavní mycí houba a sliz v ní, že není ničím. Sliz? V pravdě jest aetherem, jenž mozek prostupuje, železným strojem, viditelný mozek na něm jen vrstvou prachu, který v tom prašivém světě halí a dusí vše čisté. Prach pohybuje se paralelně s pohyby kol a pák železné mašiny: toť ten paralelismus mezi psychickým a fysiologickým; zdržuje, kazí chod stroje: mozek neprodukuje psychickou činnost, ale ruší ji! smrt je oprášením se, sebevražda příkazem zachování čistoty a dobrého mravu, jako vytřžení zadnice po vysrání, 'statečné snášení životních běd' hanebně zbabělé zůstávání v stále a stále nesnesitelném bytě, plném nevyplenitelného hmyzu: v tomto báječně podařeném světě, do

něhož první krok konáme chcací rourou v podobě bílého nozdru, abychom přišli na dlouhou dobu do nízké, tmavé, hnusné, starým železem smrdící díry, abychom přišli na světlo v průvodu strašného nářádu sami krásní jako díra do zadnice, vřeštící, posrávající se atd.; abychom po celý život byli jen nádobami na lejna, abychom jej z 20% aspoň prochcali, prosrali, proprděli, prosmrkali, prochrchlali atd., abychom konečně hnus hnusu: zdechlinu, jako líbou památku po sobě zanechali, jako ten čert, který zmizel a jen smrad po něm zůstal. Oh! kdybychom jen minimum cti a statečnosti měli, beze všeho rozmýšlení, jako by se to rozumělo samo sebou, naložili bychom s tímto brilantním darem jako s lejnem na kramfleku!"

5. fragment

Mazlili se spolu ještě chvíli, ale on zůstal chladný. Skutečný muž jest v erotice vždy ve fausse position. Každá námluva je cukr, je přetvářka. - On nedovedl se jí nikdy přizpůsobit, jednal se ženami vždy nesmyslně tvrdě, otevřeně jako se svými myšlenkami. V lásce cítil vždy jen hnus k sobě; jen pak, byl-li k ženě hrdě velitelský, zapomínal naň - klamal tím vlastně sám sebe. Svrchovaná nechuť, kterou cítil ke každému žebráctví, t.j. ke každému požádání, extrem, stud a vztek, který cítil vždy, přenesl se u něho i na sexualní. Nejmoudřeji byl by učinil, kdyby byl věí milostnosti nechal. - Ale to je těžké.. A sexualní malý neřád filosofií přemoci je to nejtěžší.

Přes to neopouštěl lože.. Vůle jeho v lenosti blahodárně odpočívala, těžký, červencový vzduch tajemně narkotisoval a tajemné, neklidné masy pod pokrývkou stále přitahovaly. Hodiny ukazovaly skoro poledne.

Irena, zívajíc a na otce už nepohlížejíc dala se do žvatlání: "Slyšíte to napnuté, náhle zhuštěné ticho bezprostředního předpoledne?.. Teď právě vynořil se z nejhustšího žita žlutý poledníček, vzlétl - pomalu vznáší se nad obilím a má slaměný věnec na mrtvolné hlavě.. Chtěla bych jej

vidět - všemohoucí bože! proč nedal jsi svini křídla? Vylétla by oknem do toho tichého, ztrnulého modra - ale hleďte! na mou duši! kůň! sotva půl metru od okna, sedí na nejkrajnějším listu hrušně a kouká na nás! viděli jste někdy něco podobného? Je veliký a tučný, břicho má plné vajíček jako já. Miluju kobylky; byli by to nejzajímavější živočichové na světě, kdyby jiní nebyli ještě zajímavější. Jejich hlava je neobyčejně výrazna, mluvící; jejich celá postať je lepotvárná, jsou to travní víly; jejich kusadla jsou strašnou zbraní, hračkou rozkousnou pancéř řadové lodě: strašná jejich šavle ukazuje římsky čestný heroismus.. A ta vážnost jejich visage! Na vlas tak vypadal Cato Utiecaus a Peritles. Ks! Kss! Víte co to povídal?: 'to je korumpovanost, depravace!' I ty jeden! ani kapičku svého bláznovství a hanebnosti nedala bych za všechnu tvou moudrost a mravnost - koni, vole, profesore filosofie. Nejmizernější tvor je na světě profesor filosofie. S božským, nejvznešenějším čachruje otrok státu, náboženství a podobného svinstva, pravšední zboží, které ovšem ani slovo z toho nerozumí, co je zde jen pro monstra a strašidla: skutečné filosofy - víte z čeho vyrábí se v podsvětí

profesoři filosofie? z psího lejna. Nedávno přišla jsem ve vidění do stříbrného města, nevýslovně lahodně spícího pod bleděmodrými párami.. Tam jsem se to dozvěděla a opasla jsem si recept; až budu mít dnes identické pojmy: peníze a čas, pokusím se o výrobu tu a nepochybuji, že se mně to podaří. V městě tom pozná se profesor filosofie, že mu kape stále voda z nohavice jako u nás hastrmanovi ze šosu: psi totiž neurinují tam na patníky, nýbrž čichem svým vedeni, na extrakt svého lejna: a jde-li profesor ulicí je obléhán psy a kdyby snad některého kopl, hned zařval by naň lid: tak zachováváš, smrade, čtvrté přikázání a zmaže ho tak, že zbude z něho zase pouhé psí lejno. Při procesích nese tam filosofický rektor magnificus korouhev, na níž vymalován je pes, z něho právě vylézá s porodními bolestmi lejno, on zadníma nohama přešlapuje - a lidé smíchem prskají jako lusky a oblačné fantomy vykouřivší se z nich, vesele, jakoby nic by se nebylo stalo, pokračují... Achchi Jsem ospalá tajemným dopoledním spánkem.. Co to kol mne zašumělo? Co to v něm vidím? V něm jsou nejkrásnější sny - den snoubí se s nocí - - Umírám.. Bdím a přece spím - mluvím, jsem zas v podsvětí? nebo hraju

komedii? Nebo somnembuluju, jsem blázen? O, jak je mně nevýslovně blaze!... Sladký vzduch pohřbívá mne, - sladká krev, - sladké hnití - tekuté oslňující stříbro lítá sem - cingilingilingi.. Ohromná křišťálová nádoba, malé překrásné undiny, nesčetnými brilanty posázené a jimi k hladině nesené, - ó sestřičky, já jsem také víla, my jsme sylfy, nechte se zlíbat.. - Óh! Co to bylo? Zase jsem u vás - ó jak jste temní, malí, špatní, mizerní! Jak sešeřil se ten pokoj!.. A zvoní poledne - jako umíráček - umíráček dne.. Od teď jde to s kopce - hrozné slovo! hrozná chvíle, přetruchlé odpoledne, nekonečné umírání.. Nenávidím odpoledne - a kdo ví, dočkám-li se zítřejšího dne? a Kdo ví, není-li duše přece jen smrtelná.. Ach nic platno! kdykoli vidím mrtvé tělo, vždycky probodne mne myšlenka, že bude přec jen konec - že všechny mé důvody nic nejsou. Ano, marno vše, bude po nás až dochraptíme; až budeme mrtví, budeme důkladně mrtví, pravil Napoleon, jenž vždycky mluvil pravdu, nehledím-li k tomu, že lhal jako bulletin. - Oh Irenko, ty má spanilá, milovaná, něžňounká! tvé půvabné tělíčko stane se smrdutým masem -"

"Jest jím již teď, sestřičko má!" pra-

vila Olga, "ztratit vskutku možno leda to, co nemáme, co vskutku máme, nemůžeme ztratit. Jest takový živoucí sliz, jehož zálivečky pseudohodin začnou se zmítat a svíjet, dotkneš-li se ho sebe méně. A hle!" - píchla ji vlásenkou - "jak jsi hned nohama a rukama zazmítala. Kdyby nějaká duchovní bytost viděla tě mrskanou a svíjející se, jaký rozdíl prosím tě, byl by pro ni mezi tebou a tím slizem? Jsme sliz, co bys si tedy z toho dělala, kdybys nebyla nesmrtelná? Jsi jen sliz, třeba více členitý, ale hůl hladká a vroubkovaná je pořád hůl. Ostatně možná, že sliz onen sestává z malinkých výrazných tvářiček jako je tvá; kdyby milion lidí bylo dohromady spoutáno, viděl by nějaký obyvatel tisíceronásobného Jupitera jen měkkýše nesmyslně se pohybujícího. Snad všechna anorganická tělesa - jako národ - a stejně pitomá jako národ - jsou méně, než drusy krystalné, jen nic neznamenajícím, tj. neorganickým setkáním, v hloubce je snad vše nesmírně složité, podstata světa je nejrafinovanější složitost, vše o sobě, atom essentielně tím nejsložitějším - " [15]

6. fragment

...neboť každé sebepřemožení jest jen útěk od nejvnitřnějšího jádra ´přemožené´ myšlenky; pojmy ´útok´ a ´útěk´ neliší se ani tak, jako slova; každá myšlenka jest absolutní, - což - mimochodem - je vyvrácením existence ´boží´. - Šlo to stále hůře. Myšlení změnilo se ve vztek. Každý útok nejen že byl bezúspěšný, ale stal se Kunnersdorfem. Myšlení změnilo se v křeč. Kdyby byl jen půl hodiny na př. četl, mohl číst, ozdravělý duch byl by vše, co jej teď poráželo, hravě překonal; neboť pouze zaslepená zběsilost byla příčinou, že nerozpomenul se na některé recentní, křehké idee logismu, vyvrcející vše, čím se svíjel. Ale, - jak plyne, - jedno bylo mu nemožno: ustoupit s vědomím, že je poražen; jen dvoje bylo proň možno: vítězství nebo šílenství; idea ´Victoria Aeterna´ vyrostla organicky z jeho nejvnitřnější podstaty. Ale jelikož člověk nemůže věčně pořád vítězit, byl nucen dobrodružně, pomocí neuvěřitelných machinací a úskoků se vždy oklamat, že zvítězil; ale jsa nejabsolutnější skeptik, věděl vždy, že se klame: i musil oklamat i toto vědění - a dále a dále, - musil, jda ke nejkrajnějším možnostem myšlení a tušení, narkotisovat, ohlušit se, zapomenou uměle - - Měl ´karak-

ter´ Boha: souverainní vůli kommandovat absolutně všechny myšlenky i nejtemnější pocity, - a bídný lidský ´intelekt´ k službám jeho; byl Hannibalem, který by byl měl vojáky svými jen šestileté chlapce. A tento boj bojoval více méně, uvědoměle i neuvědoměle, každou minutu svého života. Jako prý sibiřský medvěd bije do špalku na provaze s větve visícího, jejž domorodci naň nalíčili -: špalek vráží do něho stále silněji, tím zuřivěji medvěd do něho mlátí, až poloutlučen svalí se na zem -: tak bil stále zběsile do zběsilých svých myšlenek. Vše měnilo se v chaos; strašná nálada mařila všechny pokusy o koncentrování se. Celá jeho filosofie zdánlivě padala, - stál v prázdnu, vším opuštěn.. Marně házel větrné hrady svých abstrakcí proti větrným hradům, - vše svalilo se na jednu hromadu. ´Vždyť chci bezcílnost, nehotovost, zející ránu!´ zařval si v duši; ale i zde zvítězila skepse nad logismem... A to po posledních dvou velkých dnech... Čelo pokrylo se potem, stěny počaly se točit, z dálky blížila se mdloba nebo mrtvice.. V zoufalství rozkázal zas čubkám, pestrým střípkům ve jménu ´Černé Záře´, nihilentní Vůle, aby poslechly; ale marné velitelské gesto, marné mukyplné minutové

čekání, - zázrak se nedostavil; jak také, když to, co rozkazovalo, bylo jednou z nejbídnějších čubek. Vztek vypjal se k šílení.. - Ale tím sám sebe ztrávil. Vyčerpaný duch na chvíli klesl... A tu v záchvatu lítostivého, hanebného rozměkčení bylo mu jakoby slyšel pohřební pochod... - na vše své snahy, - tak sentimentální, tak lidský.. Zsinalý nekonečným studem se vymrštil.. "Jaká hanba do věčnosti," zasyčel, "že lpím na životě, v němž možno, že překážky lehají, drze lehají přes mou cestu!.. Jaký pes jsem, že pořád a pořád nemohu se odhodlat spálit spuchřelou postel plnou štěnic! že mohl jsem si dát slovo, že budu dále žít - - " Postoupil ke stolu, na němž ležel nůž - - - Ale konečně svalil se na podlahu.. A dále a dále zápasily divě noc a jitro pod zpoceným jeho čelem - -

Ale otevřeným oknem řinul se na něj chlad jitronoci opojně jako studený katarakt ve tvář žízní zmírajícího. Úsvit pozbyl příšernosti; příšerněla skelnající, ztrhaná tvář luny. A již rozkvétala poušť ticha tu a tam ptačím zašveholením. A svit zmohutněl, a poslední démonické příšery noci mizely a zmizely ve vzduchu, sladce uklidněného a

slavnostně čekajícího. A světlo mocnělo a mocnělo, nepozorovatelně, neodolatelně podmaňovalo si celé nebe i zemi, z ničeho povstalý život stvořil v něm z ničeho životnou krev.., - poslední strašící bludičky noční s jásotem v něm umíraly, slunce noci metamorfosovalo se v bezlesklý, mátožný mráček, k západu se sklánějící a se strašlivým nadsvětelným hřměním valil se již k samému obzoru Nesmírný Den.

7. fragment

Příčinou celé té nekonečné mizerie lidstva je, že jste dosud vládu a kulturu v pachtu měli jen vy, chlapi blbí, zbabělí, presečí! vy tváře z teletiny, s beraníma očima, každý jen bečet! urousaní p....., p....., vy, p....., p..... podvlékačky! Ne nadarmo obletujete čar ženských tváří a vlasů, jako buchraté můry světlo: cítíte, že jsme něco podstatně vyššího! Ale my vás vlastně ani nemilujeme - jak bylo by možno milovat hnus? Odhalím ti kousíček tajemství ženského erotismu. Žena miluje dítě,/.../[16] a bití v každém smyslu; /.../[17] je pro ní také jen druhem bytí: přitlačení, znásilnění, tlučení do hmoždíře, fysicky i morálně; a mateřství rovněž; snad je tedy žádost z bití, rozkoš z něho, masochismus jejím základním instinktem, na nějž možno vše redukovat; snad je zdrojem, z něho ženskost vyvřela, mystické hluboké přesvědčení: jsem zde jen pro budoucnost a pro ni na obětním oltáři nechat se plamenem strávit je stokrát lákavější, rozkošnější, než dosažení krátkého, bídného, osobního štěstí...
K muži cítí původně vedle odporu též jistou náklonnost, jejíž dvě hlavní součásti jsou: ubohý druh lásky a něžnosti z vděčnosti a i soucitu, který cítí člověk k tomu, kdo mu

velice slouží, prospívá - a jej zbožňuje; především však úcta před mužovou "silou" ze zotročilosti a neznalosti vlastní ceny vznikálá, příchylná sice, ale původně pranic erotická, - Chce dítě /.../[18] bití: k tomu všemu potřebuje muže; potřebuje, by ji i smyslně dráždil, lahodil - : i nafoukla vzdušnými ilusemi nesmírně hadříky oněch dvou náklonností, hlavně úcty: vykouzlila si z těžkého špalku reka, nad sebou vysoko stojícího, oblila jeho pitomý visage nimbem všech vznešených ctností, - a teď konečně z toho idolotristního opojení vyšlehují něžné erotické pocity buď per stultem idearum associationem, nebo pořád ještě velmi laxně souvisíce, na tenkých stopkách visíce, velmi kejklavě na povodním kmenu sedíce. Vidno, jak nepřímo odvozenou, nucenou, umělou, křehkou věcí je láska ženina, neboli vsugerování si smyslných pocitů při doteku hnusného hmyzu, - ženská láska k muži je největší ze všech pohlavních perversit. - "Doch wenn die Böcke noch stinkiger wären, könnten die Ziegen sie nicht entbehren": Goet. A tout prieso musely jsme si vás upravit k láskyhodnosti, co člověk chce, protože musí, a zpravidla toho dosáhne, třeba zdálo se to nemožným, jako

zde. Jen ženina láska idealisuje, ne mužova. Ženu netřeba idealisovat, protože jest už ideálem; žena miluje ženu v hloubi vlastně víc, než muže... Neklamte se, ubozí fouňové! máte-li oči, můžete to na našem "rozmaruplném" chování se k vám pozorovat - dovtípit se konečně: hnus, kterým musíte na vše působit, žije stále velmi silně i v zamilované ženě, zápase věčně s láskou, téměř z ničeho stvořenou jako při řecko-římském zápase je hned nahoře on, hned zas ona, - proto je, jak bědujete, láska ženy tak nestálá, - smrade krvavý! on je tak drzý, že chce být nejen milován, ale i stále milován!

8. fragment

Filosofické rozhovory Ireny s Volným
/Traktát o nalezení jistoty/

Ptáš se: Který je světový problem? Zdánlivě a vtíravě: Který je smysl tohohle všeho? Ale sotvaje, položen, noří se pod ním nesčetné hlubší problemy. Je oprávněno po světovém problemu vůbec se ptát? existuje on? a existuje jeho řešení? a jeho rozřešení? A je oprávněna otázka po smyslu světa? má smysl? má smysl pojem smysl? a má smysl tato poslední otázka? a tato? a tak dále do nekonečna.

Hlavní specifikací onoho "základního" světového problemu je otázka: proč vůbec něco existuje? Je tak mocná a propastná, že svádí k tomu, by považována byla za druhý základní problem. Ale i pod jejím základem jeví se nesčetné jiné základy. Má otázka po proč Existence smysl? existuje vůbec něco? má t a t o otázka oprávnění? atd. in infinitivum.

Mizí pojem filosofie, mizí vše - -

x

Dojdu-li sem, vyšel-li jsem od nejzákladnějšího problemu, kam jinam došel bych,

učiním-li svým východiskem cokoli p o - v r c h n ě j š í h o ? Ani nemluvě o nejčastějším, zvířečím raisonnování: abstrakta jsou nicotna, třeba vyjít z empirie, filosofie jest jen její rozvinutí; toto raisonnování je pořád jen nicotnou abstraktností, abstraktnost totéž, co vyšší, hlubší myšlení. /Poznámka spisovatelova: Žádné zvláštní skrupule při dalším psaní, jsou to jen aforismy - ač si myslím, že vše vím. Cítění není vědění, zvláště, kde se jedná o nejvyšší metě. - Nezačít docela jinak?.. Grandiosního? Se S. nepočítat? K čemu tyhle omezenosti? Co na tom, nerozumí-li se tomu? Musí se myslet na lidstvo? Dobré to je - pro sen./

- - nic není mimo abstraktnost. Jen nejvyšší abstraktnost je filosofie, ale ta rozplývá se v naprosté mlhy, stíny, ne - ve farci, v pitvorný otazník, ani v otazník ne. Z filosofie zbývá jakési bahno a ani bahno ne; něco naprosto špatného, - tím je naprostá nejistota. -

Dospívá se od pojmu vysvětlení světa k pojmu jistoty, jakožto k pojmu logicky vyššímu, vyspělejšímu; není to resignované uskromnění se, je to aethernější poznání. Světový problem - pojem kruditní; jistota,

pevnost - jeho destillát. Lhostejno jaká - i kdyby jí byla věta: na dveřích chalupníka Čermáka je napsáno K + M + B. Jsou jistá, byla by rozluštěním světového problému v jistém vyšším smyslu. Ale toto zfarnutí u pojmu jistota není ničím jistým, - pravdivým, - jen pokročilejším poznáním; ale je nejisto, že je i pokročilejším - vše je nejisto.. Na čem tedy stanou? Ale třeba na něčem vůbec stanout? -

x

Jistota, pevnost, pravda, smysl - co to je? O d ů v o d n ě n o s t postačitelna. Ale postačitelná odůvodněnost je nemožna pro nekonečnost kausality. Jen to je odůvodněno čeho důvody jsou odůvodněny; jen ty důvody jsou odůvodněny jejichž důvody jsou odůvodněny atd. in infinitivum. Vše visí ve vzduchu, není základů, není odůvodněnosti, není tedy asi důvodů, smyslu, pravdy, jistoty, pevnosti.

Není jistoty; ale zároveň nutno je v jistotu všude věřit, pojem jistoty je podkladem ducha, tedy jsa neodstranitelný, jest; tedy jest jistota a není jistoty: toť základní kontradikce. Kde je kontradikce

základní je i generální. Z ní plyne, že vše si odporuje, že svět je kontradikcí. Jsou nesčetné kontradikce en detail, - ale zbytečno je pátrat po nich, dovozovat jejich existenci, ze základní kontradikce dostatečně plyne, že vše si odporuje.

Podobný příklad je: zbytečno dokazovat, že čas, prostor, kursalita jsou idealia; Kantismus je zbytečný vedle berkeleysmu. Stane se nadstrašidlem, nad něž není děsnějšího; nad kontradiktionismem, t.j. učením: svět je odpor, odpor je věcí o sobě. Dojde se k principu kontradikce. - Ve zcela jiném významu, než jaký mu logika dává: k propastné idei, že principem všeho je odporování si...

x

Základní a absolutní Odporování si, - jak jeví se dosavadnímu logickému zraku? Jako tma zraku tělesnému. Jako naprostá nesmyslnost, jako vyvrácení principu itentitatis. bezúčelnost, bezpředmětnost, imunita, nicotnost. Pojem kontradikce redukovatelný je na pojem Nic, na nic na druhou potenci. Nic nezbude v ruce; zbude v ní něco bezedně obludného, co je méně než nic.

Pekelná hříčka; šílená plaisanterie: tak stojí tu svět. Komika; zdroj komičnosti je Kontradikce..

Ale necítí se, že se tu něco v duchu uvolnilo? Jakoby praskl původní řetěz? Jakoby zasmála se jakási nestvůrná Volnost, Božskost? a odvěká tíha proměnila se v Lehkost?... To zatím anticipováno, - nutno povznesším se kondescindovat.

x

Intermezzo.

Praenussy k lepšímu chápání u nižších čtenářů; nejnižší potřebovali by ještě jiné:

Jediné, co může existovat, je vědomí, být a vědom být je totéž; suma, ergo cogito. Neboť pojem jsoucnost předpokládá pojem vědomí, tento je primární, onen je jen něčím na tomto, jeho praediktem /bližší o bezvědoměm, třeba věčném snu atd./. Vědomí je něco naprosto ideálního, fantomatického, duchového; duchovní je totéž co duchový. Vše v něm ilusí; tím větší, tedy podstatnější, čím subtilnější, abstraktnější; jen v nejabstraktnějším myšlení relativně největší realnost; sensualní je fikcí abstraktního,

jako toto fikcí svou; jen v nejabstraktnějším je filosofie. Jen filosofie je něco; abstrakta jsou vše. Nic není mimo m y š l e n í. Myšlení je vše. Ale duší jeho je - o d ů v o d n ě n o s t , princip rathonis sufficientis. Vše v něm točí se kol tohoto pojmu. /Causa - derivat důvodu v derivatu myšlení abstraktního, zvaném příroda./ Duchový pojem zvaný odůvodněností je vládcem všech ostatních. Logika je nauka o zákonech odůvodněností. Smysl - dobrá odůvodněnost. Skutečnost ve smyslu vyšším - jen logický smysl. Pravda - odůvodněnost. Takovým vládcem je odůvodněnost, že i když se řekne: odůvodněnost je nevděčná odměna, nutno věřit v odůvodněnost této věty. A ona je vskutku - odůvodněna. To, na čem vše spočívá, bez čeho nic není myslitelno, nespočívá na ničem, není myslitelno. Odůvodněnost je neodůvodněna, smysl beze smyslu, logika nelogická, neskutečností skutečnost, pravda lží, jsoucnost ničím. Tam nutně dospěje myšlení, jdouc logickou dráhou.

x

Tedy: Chci jistotu. Kde ji najít? Není jí - toť jisto. Stát! Nenašel jsem ji tímto

"buď jisto"? Haha! Našel jsem tím jen směšnou kontradikci. Tedy setrvat při thesi Kontradikce je Ult.Thule myšlení. Ale vždyť je opak toho pravdou. Ale i opak této věty. Ale i této... Svět je nekonečnost nesmyslností, nesmyslnost nesmyslností. Ale není tím.. Marno vše. Ale řekl jsem, že chci! Musí se to stát!.. Musí? proč to chci? Neotročím tím vůli, vrtochu vůle? Mohu chtít nechtít to. Výborně - nechci jistotu, - to budiž kus pevné půdy, to budiž má jistota! Haha! zase směšná kontradikce.. Ne - nechat vše plavat jak to plave, - absolutní resignace. Ha - nenašel jsem zde jistotu? Haha! zas jen směšnou kontradikci.. Nemyslit na to vůbec, jen žít.. Zde jistota? Nesmysl! pokud si řeknu "nemyslit na to", myslím na to; filosofie je jen v myšlení, nic není mimo myšlení, nic není mimo filosofii, neexistuje "žití", jest jen fikcí myšlení, fikcí filosofie; a třeba je filosofie svou vlastní fikcí, třeba je vše jen viděním dvojníka, - je tato fikce, tento dvojník tím nejmocnějším.. Ale toto myšlení je jen hnusná, hnisající černá ráno.. Kam jít dále? Má to jiný smysl, než činit se komickým a stále komičtějším? Marno vše. Ne! Chci! Vůle je všemohoucí. Je tedy svrchovaný princip. Není

pojmu jistoty nadřaděna? Příliš jasně cítí svou souversinnost, - cítí ji jako základní faktum. Není oslepena poddává-li se pojmu jistoty? Není zotročena, uspána, bezvolna? Je pojem jistoty něčím tak z hola daným, kralujícím? Je ilusí jako vše. Jak mohla se Vůle nechat tak omámit? Jak mohla h l e d a t , kde jistota je, jakoby někde jako něco daného léžela? Ne hledat - vyvolat, exkomandovat, stvořit musí ji! "Chci jistotu", - není tím už řečeno, že tu jistota je? Že je tím, čím ji mít chci? - a čím ji právě míti chci? Určit jisté pro věčnost platné these jistoty neodporuje tou souversinitě Vůle? Byla by jejich otrokem! Teprve když v každém okamžiku může jistoty, ať už jakékoli, sobě odporující, diktovat, - jen pak je Vůlí. Jen takové jistoty chce a potřebuje, jen takové neodporují její podstatě, neboť stejně jako Jistota potřebuje Vůle věčnou Nejistotu, t.j. možnost činit s myšlenkou co chce. Jen takto vlk se nasytí a ovce zůstane celá. Co je tato logika, tento intelekt, tak naprosto si odporující, nic nedokazující a nevyvracející, než něco, co k tomu je, aby s tím dělalo cokoli? než absolutní plasma?... Ano, zde je východiště z Labyrintu, - a zde tkví pro věčnost velká Jistota: Jistotou,

pravdou je to,[19] čím, aby byly Vůle vždy právě rozkazujíc!

Pojem jistoty možno přenést na pojem jistota Vůle. -- Ale není celé toto raisonnování, tak krásné, zas jen výplod staré, odbyté, absurdní logiky? Běda, unesen jím zapomněl jsem zas na základní kontradikci, zase jsem očistil řit.. Ano, znaménko minus stojí před onou thesí, - je lží... Ona znamená opak svůj, - jistotou není to, co Vůle ji právě míti chce.

Je konec? Není Vůle, jak jsem právě tak cítil tomu nadřaděna? Je; ale to znamená, že není.. Oh není východisko? - Musí být! Ó ještě jedno ohromné vzepření Vůle, - musí tu něco být, - fist!

x

Otázkou tedy je: Jest these: pravda je to, co kdykoli aby ji bylo, rozkazuju, už svou podstatou vyvrácená, mrtvě narozená?

Nejdříve nutno ještě jednou se zeptat: I kdyby tak bylo - muselo by to nutně vadit mé Vůli? Ano - bezpochyby, vzhledem ke všemu dřívějšímu.. Nebylo by jistoty, ale ta je podmínkou Vlády, Vůle, - bez ní byl bych ničím.

Tedy ona nesmí být narozena. Ale dle logiky tím jest... Co zbývá? Vůle! N e - c h c i - l i , aby tím byla, není tím... Ale to vyústí v - hysteron proteron.. Ne - marno vše, po stotisícáté jsem krvavě odražen..

Co zbývá? Ha - jediné: což není-li ve skutečnosti logicky mrtvě narozená? Což byla-li dosavadní víra v logickou vyvrácenost všeho ukvapená, nelogická? Nemyslitelno téměř - ale zde spočívá jediná naděje.

Nuže - : - - Hle! je sice opak věty té pravdou, - ale zároveň i opak opaku, - tedy ona původní. To jest už jisté plus. Je sice opak toho pravdou - ale následkem toho zas ona sama. A jde to do nekonečna.. Ó - a co je resultatem toho? Že -- <u>není původní věta ani pravdou ani lží</u>. Že je něco mimo pravdu a lež.. <u>Něco třetího</u> že - neexistuje principium exclusi tertium. Že logika nemůže nic vyvracet - ovšem ani nic dokázat; že je mimo pravdivost a lživost.. Že je něčím jiným, - X.. - Ohromné...

A co může býti toto X?.. Logika operující nutně pojmy pravda a lež, nemá s nimi v hloubce co dělat.. Nemůže být brána vážně; působí dojmem žertu. Je něčím, s čím možno činit co libo. Je - hříčkou. Celé myšlení je pouze hříčkou - ó toť ono tertium! Pojem

hříčka dosazen na stolec pojmu pravda a lež! O - ohromné! P r i n c i p i u m l u d i b r i i .. Jen sekundárními jeho formami jsou pravda a lež.. Nesmírné přehodnocení noetických hodnot!

A ráz na ráz: Kde je hříčka nutný komplementární pojem její: Tok co si hraje, pohrává, Ludeus. Ale co je pohrávání si? Není podstata pojmu toho - Souverainnost, Absolutnost? Naprostá Volnost, nepodmíněnost ničím, - Bůh? Ale co je Bůh, co je Absolutnost? Co jiného, než J s e m A b s o l u t n í -- S.?

A tak došel jsem ke konečnému principu všeho, - k Jistotě, která je zároveň rozluštěním nejslastnějších problémů světa. J e s t j í S. S. postačí říci, - a řečeno tím vše. Není již mrtvě narozeno, dřívější logické normy ztratily všechnu moc. Stojím v jiném, neutrálním světě. Jiné zákony tu vládnou. - Zde ozve se námitka: Hledal jsem Jistotu; našel jsem ji? Poznal jsem, že ona these není ani pravdou ani lží, že pojmy tyto, jakožto něco nižšího, je nepřípustno na ni aplikovat; že v podstatě jde o Hraní si. Tedy je these oba výplod. Hraní si, - je Hrou. Ale je Hra jistotou? není něčím stejně labilním, futilním, jako dřívější nelogická

logiky? Odpověď: Vnáší se tu do nového poznání staré, nižší. Vše jest jen pohrávání si, - a to nepotřebuje důkazu, vylučuje jej; používá ho jako svého nástroje jen, je mu naprosto nadřazeno. These ona není jen futilním plodem hry, ale absolutním Pohrávánim si. Oba komplementarní pojmy jsou všude nerozlučně srostlé v celek dále nekritisovatelný, kritiku vylučující - jen používající ji. Skutečnou nejvyšší Jistotou je S.; je Nadjistotou: jistota, která nespočívá v "pravdě", - jistotou, pevnotou vyššího řádu.

Jako v každé thesi je nejen prvek hříčky, ale i absolutní Hraní si, tak i toto samo, t.j. S. je zároveň i hříčkou - svou vlastní Hříčkou. Není tím zvikláno - je zároveň i Hraním si - ; tím teprve je doplněno a absolutním učiněno: S. musí si hrát se vším - jinak by něčemu podléhalo a nebylo by Sebou. A tak nabude se Jistoty a zároveň naprosté Volnosti, - vlk - koza, - vše obsaženo jen v pojmu S.

Jiná námitka byla by: došel jsem ke své Jistotě cestou té hecerované, alogické logiky, odůvodňování, které je nemožné. Ano, ale to ji nevyvrací; neopírá se Jistota již o "pravdu", o skutečné odůvodnění, - ale o faktum nemožnosti odůvodnění, - a zcela nové

aspekty z toho se otvírající a zcela nový svět, svět Absolutnosti, svět Samozřejmosti, kterážto je něco jiného než dosavádní logická "evidentnost", která byla jen vírou, jen zbabělým stanutím nad něčím, co podobalo se aspoň zdání jistoty. Opírá se o m e t a - l o g i k u . Ta je logikou, pochopivší svou alogičnost, sublimovanou, skutečně spirituelní, vyšší, do konce domyšlenou, sebe zardousivší logikou. Jest jí a není jí, - je jen nejvyšší spiritualitou, je čarovností. Jest jen odstraněním omylu, samozřejmého vyššímu hledisku. Tento celý problém Jistoty, člověku v Omylu pohříženému, tak pateřný, neexistuje smi vysokému Božímu hledisku, hledisku S.; zde je vše samozřejmostí. Jsem Absolutní, - pravda a lež jsou Mou Hříčkou, dělám se vším co chci, - toť Pravda, Nadpravda, nepřipouštějící dále skepsi, toť dosazení něčeho zbrusu nového na trůn, kde dříve roztahovaly se hrubé logické kategorie a pochybování. Bůh nezná pochybování. Je nad ním; pochybování, logika, - bahenní produkt nížin, nad nimi pne se nekonečná hora S. -

Takové základy všeho - vše stává se bezpředmětným; nezbylo člověku pranic v hrsti. Pravda je lež - všechno filosofování

tím zhaslo; a nejen filosofování - vše; a pádem pojmu pravda padl pojem jsoucnost, - padl ostatně i sám sebou a strhl s sebou do hrobu i pojem pravda. Kdyby zbyla lež a nic, vše by bylo zbylo; kdyby mohla být pravda lží, ničím jsoucnost - byly by pravdou a jsoucností: nic a lež jsou jen elegantní pojmy něčeho a pravdy; fatalita všech fatalit spočívá v tom, že jsouce lží a ničím, nemohou tím být; spočívá v příšerném faktu sebeodporování, t.j. vězničení. Principem contradict identit - předpoklady jsou vyvráceny - logika a vše vyletěla do vzduchu. A sobě odporuje, značí A není A; vše sobě odporuje postuluje větu: jen to dovoleno ponovat, co si odporuje - princ. contradict; a princip nonidentitatis rve se na Všetrčn a principem identitatis - svět je touto des[20] rvačkou. Základy všeho jsou sebeodporování, to znamená, že vše je sebeodporování. Že každá věta a priori je nesmyslem, že každé tvrzení indiferentní, že směšno vybírat, respektovat se, myslit, že správné myšlení je střílení nazdařbůh

9. fragment

...mne tak rychle, že jsem místo nich viděla jen ohnivé čáry; některé propálily mi košili. Letím a myslím si: konečně dojdeš na konec-a tam najdeš - boha.. Konečně vidím v dálce nesmírnou žlutou zeď, patrně celý vesmír obklopující.. 'Co je to?' ptám se, 'je to bůh?' Tu kmitl se mimo nějaký výrostek - a slyším za sebou jeho hlas: '- - to je!' A já pochopila, že na počátku bylo std. - - . Zapěla jsem hlasem velikým: 'Gloria in excelsis deo' - a v tom již zaryla jsem se do měkké massy jako vystřelený brok do teplého másla - v posledním mrkání vědomí cítím, že asimiluju se svému milieu, že splývám s bohem."

"Že nedovedeš bláznit ještě víc?" řekla Olga trochu závistivě.

"Že ne? Bagatelle pro Irenu Volnou! Beztoho se tím už tento román horším nestane! Všemohoucí! ty tam naproti! V jakém vztahu je poslední odstavec k hlavní idei románu tohoto? Jaká to umělecká neukázněnost, impotence! Je to kus románu! všechny svaté zákony aesthetiky pošlapány hanebně! Je to tendenční román, propagující myšlenku, že Češi mají obnovit římský heroismus? či je to kresba pěti nemožných, perversních osob? či rudimentární egosolistní systém?

nebo recepty k filosofickému životu? Nebo bláznovství? mystifikace? nesmysl? Běda, pane poslanče! z počátku jsi byl jen slušně myslící politik a bezúhonný občan; pak utvářel tě autor stále víc ad imaginem suam - na štěstí udělal tě lepším, než je sám; stále víc jsi se deciviloval, stal jsi se vrahem - chlape, vyzpovídáš se nám z toho jednou? - věčnou vůlí a presetem.. A my dvě? studem propadám se nad svou minulostí! teď teprve, když román chýlí se ke konci, začínám za něco stát - škoda! kdyby to šlo dále, stalo by se z nás teprve něco velkolepého, za to ručím! Maminka stávala se též čím dál tím interessantnější; Sida měla štěstí, že vystoupila teprve k posledku. Nebýt toho, že to prozrazuju, publikum a jeho výkvět kritika by patrně si toho dost nevšimly! publikum je, jak známo ztělesněním idiotství a kritika tedy výkvětem idiotství.. Snad by řekla atd... /Že je vše snad vypočteno na tuto kapitolu./ Ale já to prozradím, já to znám: jsem dcera a milenka autorova, zrodila jsem se jako Athena z jeho hlavy, vím, co v ní bylo: Začal s úmyslem napsat pikantní, napínavý román, probírající otázku zheroisování českého národa. Na neštěstí nenapsal jej najednou:

by povstalo pěkné, jako všechny jiné krotké dílo, umělecky ukázněné, harmonické, bezvýznamné. Ale on napsal vždy asi tři kapitoly - a po půl roku zase tři; muselo to tak dopadnout, já jej znám! A rozsvinil a rozprcal plno věcí, - a nás tři přinutil, abychom v této kapitole dostaly to trochu obstojně pod jednu střechu - oslazuje to nám a čtenářům erotickými pikanteriemi. Je to umělecká procedura, co? 'Utvářecí fantasie' umělcova má tento surový život shnísti v korrektní rohlíky a byndury, aby nebyl majitel její z cechu vyhozen - a náš autor, běda! nechá tu pele mele mluvit všechny možné duševní quality. Vždyť postačí, ukáže-li básník esprit, aby byl od čistých básníků bez ducha vyklován, uklován! A což raisonuje-li často, nebo dokonce filosofuje! Nedávno slyšela jsem na ulici: 'Ty povídáš, že Mže protéká Plzní? vždyť protéká jí Radbuza.' Ó autore, nejsi umělecký! větší chvály není. Třeba tam kecly ec, znamená to pořád jen umělý; pořád jen pěkně šikovný výkon, instinkt prostého člověka praví zde pravdu: pěkný, bezúhonný, mravný, krotký, titěrnounký výkon. Člověk musí tu havěť uměleckých geniu vidět vskutku v ubohé její nahotě, aby to poznal; musí vědět, že v

lidstvu je vše jen faleš, pozlátko a sociální psovakost, musí vědět, že výjimky byly jen zcela neobyčejnou lidskou mizerností, pak pozná, že celé to umění je jen ukázkou lidské mizernosti. Kdo může být na př. v literatuře upřímný? Desetinu upřímnosti následoval kriminál.. Fuj! A kdo byl upřímný, kde mu nehrozil, kde hrozil mu jen posměch? Co by byla upřímnost? Ukázat se, jak jsem, beze všeho, v š e h o konvenčního přetváření - jež můžeme pozorovat, píšíce jakoukoli myšlenku; tím více bez umělého fintění se. Člověk měl by se tu bez obalu objevit, jaký je, se všemi a každého nesčetnými vředy, se všemi myšlenkovými lepsy, jemu vlastními, které nesnažil by se konvenčně zahladit; jen pak byl by cenný, totiž přirozený, pravdivý. A mluvnické chyby, jsou-li, pokud jsou u něho zakořeněné, musil by nechat - ostatně bylo by to přímo zásluhou; proč poslouchat, co blbí professoři neb blbý etymos ustanovili? takové chyby jsou druhem zločinu, t.j. něčím úctyhodným... Většina českých slov je tak nechutná, směšná, že člověk je ustavičně v pokušení tuto hatmatilku co nejvíce ještě zohavit.."

"Kuš!" řekla Olga. "Takovým nesmyslným

přehánění škodíš autorovi, víš přece, že naše bláznovství mohou být imputována jemu."

"Nezastávej se ho všude. Kde jsou v díle disharmonie, je to jen následek špatného myšlení. Špatného myšlení je sice dost u každého, ale buď má člověk svou věc udělat jak se patří, nebo ji nemá vůbec začínat. Ovšem i ta nejlepší věc musí mít chyby; nejlepším největší básník, Shakespeare, byl jedním z nejnedbalejších umělců. Román tento má tolik dobrých stránek, nejen 'ideově', ale i 'básnicky' atd. - že by byl konečně blbý pes, kdo by na nedostatky celkové komposice kladl hlavní váhu. Aesthetikové jsou ovšem takovými formálními lumpy, že vyčetli by Horatiu Goclovi, že vystrkoval, bojuje na Sublicijském mostě, neslušně zadnici.. Jinak souhlasím s tebou, že celé to umění je krátce svinstvo.. Je to moderní fetišismus bab s mužskými genitaliemi. - Může být muž čistým umělcem, čistým básníkem? Věnovat půl života malování nějaké děvy Giocondy a hebrejských visagí - mordieu!"

Poznámky

1 - Část od začátku odstavce až ke značce se v rukopise objevuje dvakrát. Jednou jí končí rozmluva Ireny s Volným po jeho návratu z třetí schůze, zde úryvek končí asi ve dvou třetinách stránky větou "Nechápeš, že příčinou... až ...chlapi blbí,". Na konci věty je čárka. Podruhé tímto odstavcem začíná Irenin monolog, ve kterém odmítá egosolismus a v rukopise citovaná věta chybí. Předpokládám tedy, že obě rukopisné části na sebe navazují a řadím je do jednoho svazku.

2 - V rukopise "Marně mluvím!" Je možné, že nad tím je tužkou psaná poznámka, kterou se řídili vydavatelé torza v Orientaci, na fotokopiích rukopisu však není vidět.

3 - Tato věta v rukopise není. Viz 2.

4 - V rukopise "roztrpčen". Viz 2.

5 - V rukopise "myšlence". Viz 2.

6 - V Orientaci: "protože intellekt je tak ....." V rukopise: "protože intelekt je tam /volné místo - 7 úderů/ n". Viz 2.

7 - V rukopise škrtnuto "k Volnému" a rukou dopsáno "k hrabětí Hundgemeinu".

8 - Opět škrtnuto "k Volnému".

9 - Tato stránka se v rukopise objevuje dvakrát: jednou končí asi ve třech čtvrtinách slovy "...obě dívky vypukly v bujný smích ---.", podruhé chybí pasáž od "...Ale po tvé smrti..." až do "... bujný smích ---." a text pokračuje odstavcem "Hodiny ukazovaly...".

10 - Na tomto místě vyškrtnuto z rukopisu "... - a stejně pitomá jako národ - ..."

11 - V rukopise "...odtrhla se Olga..."

12 - V rukopise "...nebytostnou..."

13 - ?, opsáno podle rukopisu.

14 - Stránka rukopisu končí v polovině, z kontextu vyplývá, že zde cosi chybí.

15 - S výjimkou prvního odstavce a teorie o vzniku profesorů filosofie se tento úryvek objevuje s malými odchylkami ještě v jiné části torza.

16 - Nečitelný vpis rukou, asi tři písmena.

17 - dtto

18 - dtto

19 - Slovy "...pravdou je to,..." končí jedna stránka rukopisu a slovy "...čím, aby byly Vůle..." začíná druhá. Vzhledem k tomu, že věta nedává smysl, pravděpodobně chybí minimálně jedna strana rukopisu. Číslování rukopisných stran však není přerušeno.

20 - V rukopise je i zde mezera. Opsáno přesně podle rukopisu.

Ediční poznámka

Toto vydání torza Klímova 'Českého románu' se opírá o nedatované vydání uspořádané B. Součkem, který měl pro ně k dispozici zřejmě značnou část rukopisné pozůstalosti I.Klímy. Z jeho vydání jsou přejaty rovněž poznámky k textu, jeho je i poznámka o počtu stran rukopisného torza, uvedená v závorce v textu článku J.Zumra /označená šifrou S./, který i v tomto vydání slouží jako úvod.

Několik částí 'Českého románu' vyšlo poprvé v časopisu 'Orientace' /1967,č.3/ - t.j. ve stejném čísle, jako zde uvedený článek Zumrův. Dr. Zumr byl také pořadatelem tehdejšího vydání. Otištěny zde byly: první fragment ve dvou částech, jedna pod názvem 'Po projevu poslance dr. Arthura Volného', druhá pod názvem 'Irena účtuje s otcovým egosolismem a kloní se k nihilismu'; druhý fragment pod názvem 'Druhý projev dr. Volného'; část třetího fragmentu pod názvem 'Špuksny volovi'; dvě části čtvrtého fragmentu pod názvem 'Mamá Volná lká nad výchovou svých dcer' a 'Irenina kosmologická úvaha'; dále devátý fragment pod názvem 'Hrdinky proti autorovi'.

Oproti vydání Součkovu a vydání v ´Orientaci´ byly zde fragmenty pojaty do jednoho svazku a byl učiněn pokus je logicky seřadit. /V Součkově vydání je každý fragment svázán ve zvláštním strojopisném separátu; dílo je zde tedy rozvrženo do devíti /se Zumrovým článkem do deseti/ svazků./ Seřazení fragmentů je zcela dílem pořadatelů vydání tohoto a ti za jeho zřejmou subjektivnost přejímají odpovědnost. Z hlediska rozvíjení tématu i charakterů hlavních postav je pravděpodobná chronologická následnost prvních čtyř fragmentů. Tomu odpovídají i údaje v Součkově ´Soupisu rukopisné pozůstalosti L.Klímy´ v nichž je první fragment považován za závěr druhé a začátek třetí kapitoly, třetí fragment za závěr šesté a začátek sedmé kapitoly a fragment čtvrtý za části jedenácté kapitoly románu. Fragmenty pátý, šestý a sedmý je možno považovat za chronologicky nezařaditelné, ani jejich vzájemné pořadí se zřejmě určit nedá. Fragment osmý, nadepsaný ´Filosofické rozhovory Ireny s Volným /Traktát o nalezení jistoty/´, /v Součkově ´Soupisu´ se uvádí, že "...text nepatří do ´Českého románu´, vznikl jako samostatný traktát a do románu byl vsunut dodatečně,

zřejmě K.Lososovou."/, je tedy obdobně nezařaditelný jako tři fragmenty předcházející, jeho titul, částečně styl i Součkova doměnka jej však od nich poněkud odlišuje. Poslední, devátý fragment obsahuje rozhovor dvou protagonistek o románu, jehož jsou postavami /zmiňuje se o něm i J.Zumr ve svém článku a byl publikován také jako poslední fragment v 'Orientaci'/. Pro svou tématiku je tedy řazen i v nynějším vydání až na poslední místo torza.

vydavatelé, Praha 1986

Ladislav Klíma: Český román
Vyšlo v Praze r. 1987 jako 27. svazek
Spojených edic RR editions
stran: 241
papír: průklepový žlutý
vydání první

